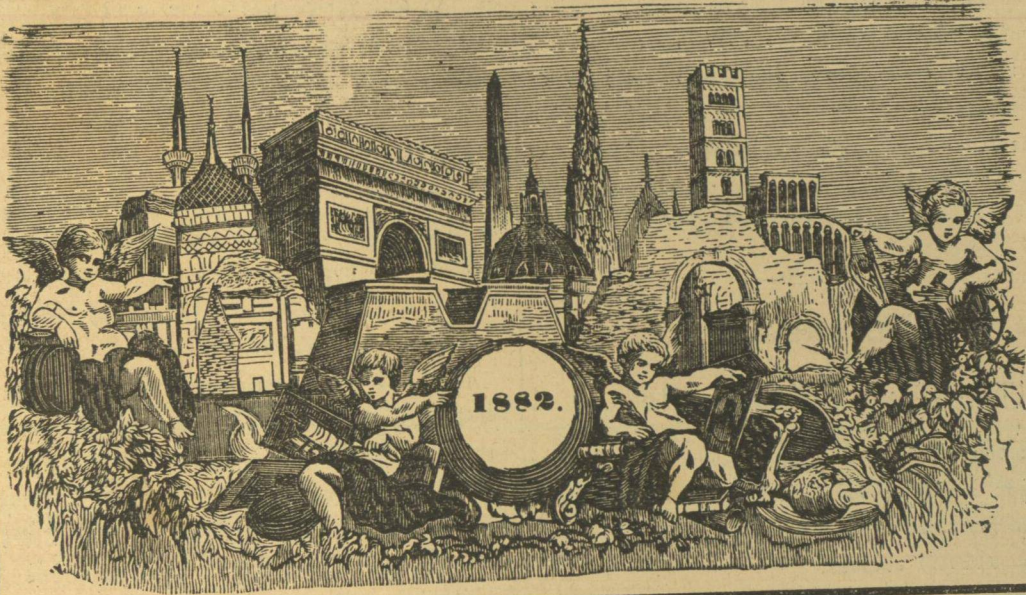

ΓΡΑΦΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

15 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1882

ΕΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΤΕΥΧΟΣ ΜΣΤ'.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ. — Σπουδαία είδοποιήσις. — 'Ο 'Οσσιανός υπό Θ. Μ. — Ίκέτευσις κατά τὴν 1ην τοῦ ἔτους ὑπὲρ τοῦ κ. Ε. Α. Καράβα ὑπὸ Δ. Ν. Φραγκοπούλου. — Μία σελίς τῆς κοινωνικῆς ἱστορίας, Τὰ Χριστούγεννα. — Περὶ ἀδαμάντων. — Περὶ ἀρχῆς, προόδου καὶ τῶν συνεπειῶν τοῦ δόγματος τῆς προΐουσης ἀναπτύξεως τῶν ὀργανικῶν ὄντων, ὑπὸ Δ. Σταματιάδου ἱατροῦ. — Ἐρωτος δεινά. — 'Ο ἱατρὸς τῶν πτωχῶν (συνέχεια). — Ποιήσεις. — 'Ο πρὸς ὄφελος τῶν ἐν Μ. Ρεύματι ἐκπ. καταστ. Χορός. — Λύσις τοῦ βου αἰνίγ.

ΕΙΚΟΝΕΣ. — 'Οἶνα Μερούλ. — Ἐρρῆκος Μούλαιν. — Βοῦς τῆς Λιθουανίας. — Ἡ ἐν Αὐστραλίᾳ Καμαρού. — Τριστάνος καὶ Βιλχελμίνη. — Ἡ Ροδῆ καὶ ὁ ἄρχικος τοῦ Ἄετου.

ΣΠΟΥΔΑΙΑ ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ.

Παρακαλοῦνται διὰ τελευταίαν φοράν, αἱ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἀξιώτιμοι κ. κ. Συνδρομηταὶ τοῦ «Γραφικοῦ Κόσμου» ν' ἀποστείλλωσι τὰς καθυστερουμένας συνδρομὰς αὐτῶν, τοῦ Β' ἔτους, διότι ἄλλως θὰ ὑποχρεωθῶμεν ν' ἀλλάξωμεν σκοπόν. . .

Τοῦ περιοδικοῦ ἡμῶν τὰ ἐξόδα εἶναι μεγάλα καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν δυνάμεθα ν' ἀποστέλλωμεν δωρεὰν, οὕτως εἰπεῖν, τὸ φύλλον εἰς πλείονας τῶν 77 καθυστερούντων συνδρομητῶν.

Παρακαλοῦμεν ἐπομένως καὶ ἐκ νέου αὐτοὺς νὰ σπεύσωσιν εἰς ἀποστολὴν τῶν συνδρομῶν αὐ-

τῶν ἄπως μὴ περιέλθωμεν εἰς τὴν δυσάρεστον θέσιν καὶ χαρακτηρίσωμεν αὐτοὺς ὀνομασί.

Ο ΟΣΣΙΑΝΟΣ

Ἰπὸ Θ.. Μ..

'Ο Γραφικὸς Κόσμος ἐν τινι τῶν τελευταίων αὐτοῦ φύλλων ἐδημοσίευσεν εἰκόνα τοῦ περιω-
νύμου βάρδου τῶν Καληδονίων, καὶ λόγον ἐποίη-
σεν ἐπὶ τῆς μυθώδους αὐτοῦ ὑπάρξεως καὶ τοῦ
βίου. Οὐδὲν ὅμως τεμάχιον τῆς μεγάλης τοῦ 'Οσ-
σιανοῦ ἐποποιίας ἐν παραφράσει μετέδωκε τοῖς ἀ-
ναγνώσταις αὐτοῦ. Ἀπέχοντες τοῦ ἀναμαρτῆται

ἐκ νέου τὰ περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ μεγάλου Βάρδου, ἢ ἀποφανθῆναι ἐὰν ὁ Μακφερσὼν ἢ ἀληθῆς ὁ εὐρέτης ἢ ὁ ποιητὴς τοῦ εὐρήματος ὡς ἐνίοι τῶν κριτικῶν ἐκήρυξαν, ἀρκοῦμεθα παρέχοντες ἀπὸ σήμερον τεμάχια τινὰ ἐκ τῶν ἀγρίων ἀλλὰ θεσπεσιῶν ἐν τῇ ἀγρίᾳ αὐτῶν φύσει ὠδῶν ἐκείνων, αἵτινες ἀπὸ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος σπουδαιοτάτην κατέχουσι θέσιν ἐν τῇ καθόλου ποιήσει.

—ο—ο—

ΟΪΝΑ ΜΕΡΟΥΛ

(Ἐκ τῆς Ἀγγλ. ἐκδόσεως τοῦ 1878).

Ὡς τοῦ ἡλίου τὸ φέγγος σβέννυται πρὸ τῆς νυκτῆς σκιᾶς ἀχανοῦς κοιλάδος, οὕτω καὶ ἐν τῷ γνόφῳ τοῦ ἐμοῦ γήρως σκοτίζονται οἱ τῶν παρελθόντων αἰῶνων εἰκόνες.

Οἱ βάρδοι ἀπεσύρθησαν· αἱ λύραι αὐτῶν κρέμανται ἄφωνοι ὑπὸ τοὺς θόλους τοῦ ἀνακτόρου Σέλμα. Ἀλλὰ φωνὴ τις μυχία φλέγει καὶ αὐθις τοῦ Ὀσσιανοῦ τὴν ψυχὴν . . . Εἶναι ἢ φωνὴ τῶν παρελθόντων αἰῶνων . . . Κυλίωνται οὗτοι ἔναντι ἐμοῦ πεφορτωμένοι γεγονότων. Μυριάς τηλεκλύτων πράξεων διέρχεται τὴν μνήμην μου, καὶ δραττόμενος αὐτῶν, διαβιβάζω ταῖς γενεαῖς διὰ τῆς λύρας ἄφθιτα κλέη.

Δὲν εἶναι ἄγριοι τοῦ Ὀσσιανοῦ οἱ ὕμνοι ὡς οἱ χεῖμαρροι τῶν ἐρήμων. Ἀχρι δ' αἰθέρος ἀνίπτανται ὡς τὰ ἡδέα τοῦ ποταμοῦ Λούθα κελαρύσματα.

Ὡ μακαρία χώρα τοῦ Λούθα! Ὅτε ἡ ραδινὴ χεὶρ τῆς Μαλβίνης περρυγίσει ὡς λευκὴ περιστερὰ ἐπὶ τῆς κινύρας, οἱ βράχοι ἐν νύξει ἐπαλαμβάνουσι τοὺς ἐναρμονίους αὐτῆς ἤχους.

Θύγατερ τοῦ Τοσκάρ! ἡ διαλύουσα τὰ πολιόρκοῦντα τὴν ψυχὴν μου γνοφερὰ διανοητικὰ νέφη, ἀκούεις; . . . ἀκούεις τοὺς φθόγγους μου; Ἐλθέ μοι· χαρίεσσα κόρη, ἔλθε, καὶ ἐν τοῖς ἄσμασιν ἡμῶν ἀναγεννήσωμεν τὸ παρελθόν.

Ἀνάσσοντος τοῦ μεγαλονύμου Φίγγαλ πρὶν ἔτι ὁ χρόνος λευκάνη οἴμοι! τὰς τρίχας μου ἐπεβιβαζόμεν ἐν ὥρᾳ νυκτὸς σκάφους κατευθυνόμενος εἰς τὴν νῆσον Φουαρφέδ. Τὸ ἄστρον Κονθακλὶν (*) ἤγειτο τῆς ἐμῆς πορείας.

(*) Πιθανῶς ὁ πολικὸς ἀστὴρ.

Ὁ Φίγγαλ ἀπέστειλέ μοι ἀρωγὸν τῷ Μαλ-Ὀρχῶλ βασιλεῖ ἐν Φουαρφέδ, ὃν ὁ πόλεμος ἠπεῖλει δεινῶς πανταχόθεν. Οἱ πρόγονοι ἡμῶν συνεκαθέσθησαν πλειστάκις ἐν φίλῳ τραπέζῃ.

Κατέπλεον εἰς τὸν κόλπον τοῦ Κόλκου, καὶ ἀπέστειλλον ὡς πρόδρομόν μου τῷ Μαλ-Ὀρχῶλ τὴν σπάθην μου, Ἀναγνωρίσας ἐκεῖνος ἐπ' αὐτῆς τὸ Ἀλθιῶνιον σῆμα ἐσκίρτησεν ἐκ γήθους, καὶ ἐξελθὼν τῶν ἀνακτόρων συνήντησέ μοι ἐπὶ τοῦ παραλίου. Καὶ δραξάμενος τῆς χειρὸς τάδε προσηγόρευσέ μοι δακρύων.

« Πρὸς τί γενεὰ ἡρώων ἔρχεται ἀρωγὸς βασιλέως κλονιζομένου καὶ ἐτοιμορρόπου; Ὁ Θορμῶδ ἐστὶν ἀρχηγὸς ἐν τῇ νήσῳ Σανδρόχ. Ἴδων τὴν θυγατέρα μου ἠράσθη ἐμμανῶς αὐτῆς. Ἦρνήθην αὐτῷ τὸν ἔρωτα τῆς χαρίεσσης; Ὅϊνας, διότι οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἦσαν ἐχθροί. Ὁ Θορμῶδ ἐπανῆλθεν ἠγούμενος ἀναριθμήτου στρατιᾶς. Οἱ μαχηταὶ μου ὑπεχώρησαν πρὸ ἐκείνου ἐν δειλίᾳ . . . Ὡ τίς ἀποστέλλει μοι σύμμαχον τὸ τηλεκλυτον γένος τῶν ἡρώων; . . . »

« Δὲν ἔρχομαι—ἀποκρίνομαι—ἀπλοῦς θεατῆς τῶν τελουμένων. Ὁ Φίγγαλ μιμνήσκεται τοῦ Μαλ-Ὀρχῶλ καὶ τῆς πρὸς τοὺς ξένους ἀγαθότητός του. Ὁ πόντος ἔρριψε πάλαι ποτε αὐτὸν ἐπὶ τῆς παραλίας ταύτης, σὺ δ' ὑπεδέξω αὐτὸν ἐν χαρᾷ, καὶ πανηγύρεις καὶ ἄσματα ἐδαψίλευσας τῷ Φίγγαλ. Ἴδου ὁ λόγος δι' ὃν ἐζώσθη τὸν φάσγανον. Ἴσως πατάξω τὸν ἐχθρόν σου. Οἶον δὴποτε διάστημα χωρίζει ἡμᾶς τῶν φίλων οὐδέποτε ἐπιλανθανόμεθα αὐτῶν ἐν τῇ δυσχερείᾳ . . . »

« Γιὲ ἀντάξιε τοῦ μεγαθύμου Τρένμωρ—λέγει—Χιλιάς ἡρώων μεθῆξε τῶν ἐμῶν πανηγύρεων, οὐδεὶς ὅμως ἀνεμνήσθη τοῦ Μαλ-Ὀρχῶλ δυστυχοῦντος . . . Πανταχόθεν τοῦ ὠκεανοῦ τὸ βλέμμα μου περιστρέψα, οὐδὲν δὲ διέκρινα σκάφος ἐρχόμενον εἰς βοήθειαν . . . Ὁ πάταγος τῶν ἑορτῶν μου δὲν προσκαλεῖ πλέον αὐτοὺς εἰς τὸ μέγαρον τοῦ Μαλ-Ὀρχῶλ, ὅπου ἀντηχεῖ ἤδη μόνον κλαγγὴ ὀπλων. Ἀλλ' ἡ νύξ ἐγγύς. Ἐλθέ ὑπὸ τὴν στέγην μου, τέκνον τῶν ἡρώων, ν' ἀκούσης τῶν ἁσμάτων τῆς ἀκριβοῦς μοι θυγατρὸς. »

Εἰσήλθον εἰς τὸ μέγαρον. Ἡ Ὀϊνα ἐδράξατο τῆς θεσπεσίου αὐτῆς κινύρας. Ἐκάστη χορδὴ ἔφρισεν ὑπὸ τοὺς ἀβροῦς δακτύλους, καὶ συνώ-

δευεν ἐναρμονίως τὰ θλιβερὰ αὐτῆς ἄσματα. Ἡκούουν ἐν σιγῇ καὶ ἐθώμην ἐξαλλος τὰ κάλλη τοῦ χάρματος ἐκείνου, τῆς θυγατρὸς τοῦ Μαλ-Ὀρχῶλ. Τὰ ὑγρά αὐτῆς ὄμματα ἐμάρμαιρον ὡς δύο ἀστέρεις διὰ μέσον νεφέλης δροσιζούσης πρῶως τὴν γῆν . . .

ὑπορωσκούσης τῆς ἡμέρας ἐπολεμήσαμεν ἐπὶ τῆς ὄχθης τοῦ Τορμούλ. Ὁ ἦχος τῆς ἀσπίδος τοῦ Θορμῶδ ἤγειτο τῶν κινήσεων τῆς στρατιᾶς αὐτοῦ, τὸ αἶμα δ' ἔρρεεν ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἄκρου τῆς κοιλάδος εἰς τὸ ἄλλο. Προσβάλλω τὸν ἀρχηγὸν τοῦ Σανδρόλ . . . Ἡ ἀσπίς του πίπτει λαμπυρίζουσα. Δράττομαι αὐτοῦ καὶ δεσμεύων παραδίδομι αὐτὸν τῷ Μαλ-Ὀρχῶλ. Ἡ τοῦ πολεμίου ἦττα ἐπανέφερε τὴν ἀγαλλίασιν ἐν τῇ νήσῳ Φουαρφέδ. Ὁ δὲ Θορμῶδ τεταπεινωμένος ἤδη ἐδειλία νὰ ἀτενίσῃ κἂν τὰ βλέμματα Ὀϊνας τῆς ἐρωμένης αὐτοῦ.

« Γιὲ τοῦ Φίγγαλ—λέγει μοι ὁ Μαλ-Ὀρχῶλ—δὲν θὰ φύγῃς ἐντευθεν ἄνευ δείγματος τῆς πρὸς Σὲ εὐγνωμοσύνης μου. Ἡ Ὀϊνα ἐπιβιβασθήσεται τοῦ πλοίου μετὰ σοῦ . . . Θὰ ἀναφλέξῃ ἐν τῇ μεγάλῃ ψυχῇ σου τὴν γλυκεῖαν τοῦ ἔρωτος φλόγα. Ἀξία ἐστὶν νὰ οἰκήσῃ ἐν Σέλμα, τὸ δὲ κάλλος αὐτῆς θὰ διακριθῇ ἐν τῇ μονῇ ἐκείνῃ τῶν ἀνάκτων. »

Διευνκτέρευσα ἐν τῷ μεγάρῳ, οἱ ὀφθαλμοί μου ἐπάλαιον κατὰ τοῦ ὕπνου ἡμίκλειστοι, ὅτε ἀκούω γλυκεῖας πλὴν θλιβερᾶς φωνῆς, φωνῆς ζεφύρου θωπεύοντος τὴν χλόην τῆς κοιλάδος.

Ἦν ἡ φωνὴ τῆς Ὀϊνας θυγατρὸς τοῦ Μαλ-Ὀρχῶλ ἀδούσης νύκτωρ. Ἐνόησεν ἢ τάλαινα ὀπίσσω νύγεται ἡ ψυχὴ μου ἐν τῇ ἀκροάσει, φθόγγων μελιχρᾶς μουσικῆς καὶ

« Τίς ὁ νεαρὸς μαχητῆς—ψάλλει—ὅστις ἐκ τῆς κορυφῆς τῶν ὑφάλων ρίπτει τὰ βλέμματα ἐπὶ τῆς ὀμίχλης τοῦ ὠκεανοῦ; Ἡ μέλαινα κόμη αὐτοῦ ὡς κόρακος πτέρυξ κυματίζει χαριέντως ἐν τῷ ἀέρι. Τὸ βῆμα αὐτοῦ ἀγγέλλει τὴν θλίψιν . . . τὰ δάκρυα ὑπεχειλίζουσιν ἐν τοῖς βλεφάροις αὐτοῦ, τὸ δὲ στέρνον ὀγκοῦται ἐκ στεναγμῶν . . . Δύστηνε Θορμῶδ φύγε! ἀπέρχομαι εἰς ξένα ἐδάφη . . . Γενεὰ τιμήσει με ἡρώων αὐτόθι, ἀλλ' ἐγὼ θλιβήσομαι ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτῶν. Θορμῶδ, Θορμῶδ! Ὡ ἔρωσ τῶν ἀβροτέρων παρθένων! Πρὸς

τί οἱ πατέρες ἡμῶν ὑπῆρξαν ἐχθροί; . . . »

« Θεσπεσία Ὀϊνα!—ἀποκρίνομαι—πρὸς τί οἱ θρηνοὶ σου ἀντηχοῦσιν ἐν τῇ νυκτί; οἱ τοῦ γενναίου Τρένμωρ ἀπόγονοι δὲν ἔχουσιν ἀτέραμνον τὴν καρδίαν. Οὐχί! δὲν θὰ πλανηθῆς εἰς ξένας χώρας. Γενναία φωνὴ ἤχεε ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ Ὀσσιανοῦ· ἡς οὐδεὶς ἄλλος πλὴν αὐτοῦ δύναται νὰ ἀκούσῃ . . . Αὕτη παραινεῖ αὐτῷ νὰ τεῖνῃ ἀείποτε οὐς εὐνοῦν τῇ δυστυχίᾳ. Ὠραία μου Ὀϊνα μὴ στενάζε! Ὁ ἐραστῆς σου δὲν θὰ κλαύσῃ ἐπὶ τοῦ βράχου του . . . »

Ἀνέτελλεν ἡ ἠὼς ὅτε ἀπολύσας ἀπέδωκα τὸν Θορμῶδ τῇ ἐρωμένη αὐτοῦ . . .

« Πρὸς τί ὦ Μαλ-Ὀρχῶλ—ἀνεκράξα—ὁ δυστυχῆς Θορμῶδ νὰ ἀποθάνῃ ἐν θλίψει; . . . Καὶ αὐτὸς ἐξ ἡρώων κατάγεται καὶ διέπρεψε τοσάκις ἐν μάχαις. Οἱ πρόγονοί σου ἦσαν ἐχθροὶ τοῖς πρόγονοις αὐτοῦ. Ἀλλ' ἤδη αἱ ψυχαὶ ἀμφοτέρων συννημέναι ἐν τῇ αὐτῇ ἀγαλλιάσει ἐν οὐρανοῖς, ἐκ τῆς αὐτῆς κήλυκος πίνουσιν ἐν ταῖς ἀνακτόροις τοῦ Λόδα. Πολεμισταὶ λησμονήσατε πλέον ἀνοήτων ἐχθροπαθειῶν! Ταφεῖτω τέλος τὸ μῖσος ἐν τῷ τύμβῳ τοῦ παρελθόντος! »

Τοιοῦτη, ὦ Μαλβίνα, ἡ ψυχὴ τοῦ Ὀσσιανοῦ ἐν τῇ νεότητι. Τοιοῦτοτρόπως ἀπέδω τῷ ἐραστῇ αὐτῆς τὴν χαριτόβρυτον Ὀϊναν μεθ' ὅλην τὴν οὐρανίαν αὐτῆς καλλονὴν καὶ τὴν χάριν.

Η ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΘΕΟΝ ΙΚΕΤΕΥΣΙΣ ΜΟΥ,
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗΝ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1882,

Ἐπὲρ
ΤΟΥ ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΜΟΥ
ΚΥΡΙΟΥ Κ^ο Ε. Α. ΚΑΡΑΒΑ,

Διευθυντοῦ τῆς ἐν Χίῳ Ναυτικῆς
Τραπέζης «Ὁ Ἀρχάγγελος».

Ὡ Σὺ, Θεέ μου! ὅπου, κρατεῖς ἐν ταῖς χερσὶ σου τοῦ κόσμου τὰς ἡγίας, καὶ δύναται ἐν τῷ χεῖρ αὐτὸν νὰ καταρίψῃς ἐν μέσῳ τῆς ἀβύσσου, καὶ ἄλλον ν' ἀνασύρῃς ἀπὸ αὐτῆς τὰ βάρη!

Δὸς ἴς τὸν Ἐπαμεινώνδα, τὸν Κύριον Καράβα, ὄλης τῆς γῆς τὰ πλούτη, κ' εὐδαιμονίας αὐρα εἰς ὅλον του τὸν οἶκον νὰ πνεύσῃ με ὑγείαν—

‘Ο οίκός σου, Θεέ μου! είναι πτωχών ή στέγη, και πᾶς ὅστις πεινάσει, εἰς τοῦτον καταφεύγει.—

Λοιπὸν τοιοῦτος οἶκος τί εἶναι δυστυχία, ποτὲ νὰ μὴ γνωρίσῃ, εἰς τῶν ἐτῶν τοὺς σάλους· ἀλλ’ εὐτυχὴς νὰ ζήσῃ... ὡς οὐ ἰδῆ μεγάλους γίγαντας ἐν θαλάσῃ, καὶ ἐν τῇ γῆ ἐπίστῃ....

Σὺ τὴν μικρὰν μου ταύτην, ἐπάκουσον, Θεέ μου! Παράκλησιν, ἣν κάμνω ἐμπρὸς σου, Πλαστοῦργέ μου.

Δ. Ν. ΦΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ.

ΜΙΑ ΣΕΛΙΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ!

ΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ.

Πρὸ χιλίων ὀκτακοσίων ὀγδοήκοντα ἐνὸς ἔτους, ὁ μέλλων νὰ σώσῃ ἐκ τῆς ἀπωλείας τὸ ἀνθρώπινον γένος, ἔβλεπε τὸ φῶς τῆς ἡμέρας ἐν τινι φάτνῃ ἀλόγων ζώων, μόνων μαρτύρων σὺν τοῖς γενεῦσιν Αὐτοῦ, τῆς γεννήσεώς του.

Παραχρῆμα ἡ φήμῃ τῆς γεννήσεως ταύτης διεδόθη καθ’ ἅπαντα τὸν κόσμον, συνταράξασα τὸν Ἠρώδην. Πανταχόθεν τὰ δῶρα συνέρρεον ἀφθόνως καὶ πάντες ἐπροθυμοποιοῦντο ἵνα ἴδωσι καὶ ἀσπασθῶσι τὸν μόλις γεννηθέντα υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν ἀναρχον καὶ διὰ τῆς παρθένου κατελθόντα εἰς τὸν κόσμον καὶ εὐλογήσαντα αὐτόν.

Καθαρῶς ἡ θεία αὕτη πράξις, καλεῖται Χριστούγεννα. Τοῦτο ἐγένετο, παρῆλθεν, ὡς παρέρχονται ἅπαντα ἐπὶ τῆς γῆς, ἀναγεννώμενα διὰ τῆς φαντασίας καὶ διακαινιζόμενα διὰ τῆς ἔξεως.

Οἱ τότε ζῶντες εὐτυχεῖς καὶ τρισμάκαροι ἄνθρωποι, οἱ ἰδόντες καὶ ἀσπασθέντες τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, ἀπώλεσαντες αὐτόν μετὰ ταῦτα, πρὸς ἀνάμνησιν τῆς ἐπὶ τῆς γῆς βιώσεώς του καὶ τῶν δεινῶν ἅτινα ὑπέστη, πρὸς δὲ τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων ἦν τινα συνυπέφερον, καθιέρωσαν ἑορτάς, ἐπετεῖους τοιαύτας, καθ’ ἃς ἕκαστος τῶν ὀπαδῶν τοῦ σωτῆρος, ὀφείλει νὰ δοξάζῃ Αὐτόν.

Αἱ ἑορταὶ αὗται καλοῦνται, Χριστούγεννα, Περιτομή, Θεοφάνεια, Πάσχα, Ἀνάληψις, Πεντηκοστή καὶ Μεταμόρφωσις, ἀνάγονται δε ἅπασαι εἰς τὸν σωτῆρα Χριστὸν καὶ κατ’ ἔτος ἐπαναλαμβάνονται ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν του. Πλὴν αἱ σήμερον

ἐπαναλαμβανόμενα αὗται ἑορταὶ, ἔχουσι ὁμοιότητα πρὸς τὰς ἀρχῆθεν καθιερωθείσας ὑπὸ τῶν προπατόρων μας; Τοῦτο θέλομεν προσπαθῆσαι, καθ’ ὅσον τὸ ἐπιτρέπουσιν αἱ ἀσθενεῖς δυνάμεις ἡμῶν, νὰ γράψωμεν ὅσον ἀφορᾷ τὰ Χριστούγεννα, διότι εἰς ταῦτα παρευρέθημεν προχθὲς καὶ ἐπειδὴ αἱ διαφοραὶ διαδραματισθεῖσαι σκηναὶ καθαρῶς εἰσιν ἐντετυπωμέναι εἰς τὸν νοῦν ἡμῶν, θὰ προσπαθῆτωμεν νὰ περιγράψωμεν αὐτάς ὅσον τὸ δυνατὸν ἀμερολήπτως, ψυχρῶς, καθαρῶς, ἀληθῶς, ἀπέχοντες τῶν ἀσυγγνώστων ἐνίοτε ἐπὶ τῶν ἀληθῶν σκηνῶν ὑπερβολῶν, πλὴν μὴ παρασιωπῶντες καὶ τινὰς ἀσχημίας λαβούσας χώραν καὶ ἃς πολλοὶ παραβλέπουσι σεβόμενοι τὸ μέρος ἐνθὰ αὗται ἔλαβον χώραν. Ἐχουσι δίκαιον οἱ τοῦτο πιστεύοντες; Οὐχί· καὶ διατί; διότι ὁ Σωτὴρ εἶπεν ὅτι: ὅταν δύο ἢ τρεῖς συνέλθωσιν ἐν τῷ αὐτῷ ὀνόματι ἐν τῷ ἑμῷ ὀνόματι, τότε καγὼ εἰμὶ ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν: Ἄρα ὅταν οἱ ἐκεῖ προσερχόμενοι, ἔρχονται ἐν τῷ ὀνόματι παντὸς ἄλλου ἢ τοῦ Χριστοῦ καὶ Οὗτος εἶναι ἀπὼν καὶ κατὰ συνέπειαν τὸ μέρος πᾶν ἄλλο εἶναι ἢ ἱερόν. Ἄλλ’ ὑπάρχει καὶ ἑτέρα ὑπόθεσις. Δύναται τις νὰ ἐρωτήσῃ: ὅλοι οἱ ἐκεῖ προσερχόμενοι δὲν ἔρχονται ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ; βεβαίως οὐχί· ὅλοι καὶ κατὰ συνέπειαν ὑπάρχει ἱερότης εἰς τὸ μέρος, ἀλλ’ ἡμεῖς θέλομεν ὁμιλήσῃ περὶ τοῦ μέρους τοῦ κατεχομένου παρ’ ἐκείνων οἵτινες δὲν συνῆλθον ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Θεανθρώπου καὶ ὅπερ ὡς εἶναι ἐπόμενον δὲν ἔχει ἱερότητα, ἦν ἐπαυξάνει ἐτι μᾶλλον ἢ ὄλως ἐν ἀντιθέτῳ καταστᾶσει τοῦ ἄλλου μέρους τοιαύτη.

Καὶ μετὰ τὰ ὀλίγα ταῦτα ἀρχόμεθα τῆς ὑποθέσεώς μας.

Εὐρισκόμεθα ἐν τῷ περιθώφῳ τῆς Παναγίας τοῦ Πέραν. Ἰστάμεθα δὲ εἰς τὸν περίβολον τῆς ἐκκλησίας ὑπέικοντες εἰς τὸν ἀναλλοίωτον συμφῶν τῆς νεολαίας, ἧς ἡ θέσις ἐκ προτιμήσεως εἶναι ἐκτὸς τοῦ ναοῦ, ἐκουσίως προτιμησάσης ταύτης, ἵνα αἱ εἰσερχόμεναι καὶ ἐξερχόμεναι τοῦ ναοῦ ἀποτίωσι τὸν φόρον τοῦ φύλου αὐτῶν τούτοις. Ἄλλὰ δὲν εἶναι μόνον νέοι οἱ κατέχοντες τὴν θέσιν ταύτην ἐκτὸς τοῦ ναοῦ, ὄχι, ἀλλὰ καὶ μεσήλικες καὶ γέροντες καὶ παῖδες καὶ ὄλοι αἱ

ἄλλαι ἡλικίαι αἱ διαμρισθητοῦσαι ἀκόμη ἐν τῷ κόσμῳ προνόμια νεόντων.

Εἶμαι μικρόσωμος καὶ συνεσφιγγώμην ὑπὸ δωδεκάδων πολλῶν μεγαλοσώμων ὀμηλικῶν μου, ὡς ἐκ τούτου δὲ καὶ εἰδημόνων διὰ τὴν ἀδικίαν ταύτην, ἦν ἡ φύσις ἠδύοκῃσε νὰ μοὶ δωρήσῃ, ἕνεκεν δὲ τοῦ φυσικοῦ τούτου καὶ ἀνεπανορθώτου

ἐλαττώματός μου, δὲν ἠδυνάμην νὰ ἴδω ἢ καὶ νὰ λάβω μέρος εἰς τὰ διαδραματιζόμενα ὑπὸ τῶν πέριξ μου ναναίων Γιγάντων, δι’ ὃ ἀπεράτιστα νὰ ἐκλέξω θέσιν τινὰ ὑψηλὴν ἐξ ἧς, ὡς ἐκ σκοπιάς, νὰ βλέπω τοῦλάχιστον τὰ συμβαίνοντα· διότι καὶ ἡ ὄρασις εἶναι αἰσθησις καὶ πολλοὶ ποιοῦσι χρῆσιν ταύτης ἀντὶ τῶν ἄλλων πέντε

ΟΙΝΑ ΜΕΡΟΥΛ.

«Ἦν ἡ φωνὴ τῆς Ὀϊνας θυγατρὸς τοῦ Μᾶλ-Ὀρχώλ ἀδούσης νύκτωρ». (ἴδε σελ. 1435).

αἰσθήσεων, δι’ ὃ ἠξάμην ὠθῶν καὶ ὠθούμενος νὰ ἐπιζητῶ θέσιν, ἦν καὶ ἐπέτυχῃ τέλος, πρὸς μεγάλην εὐχαρίστησίν μου. Ἐκεῖθεν εἶδον, εἶδον, εἶδον!

Ἐκεῖ ἐν τῷ περιθώφῳ τῆς ἐκκλησίας ὑπῆρχε συνηγμένον πλῆθος ἐξ ἀπασῶν τῶν τάξεων καὶ ἡλικιῶν. Νέοι, γέροντες, γραῖαι, νεάνιδες, πα-

λίμπαιδες, νεάζουσαι, εὐγενεῖς, νοικοκυραῖοι, ἐργάται, ὑπάλληλοι, ἀμφίβολοι γυναῖκες καὶ νεάνιδες, βαλαντιοτόμοι καὶ ἄλλοι ἐργάται μετὰ τῶν ὁποίων διεκρίνοντο οἱ ὑποδηματοποιοὶ μετὰ τὴν γραφικὴν αὐτῶν ἐνδυμασίαν καὶ τὸ μέγεθος καὶ ὅπισθεν ἐσπασμένον φέσιόν των, πυροσβέσται, ἀχθοφόροι καὶ ἐπαῖται. Οἱ τελευταῖοι πρὸ

πάντων ἦσαν οἱ πλειότεροι, οἱ γραφικότεροι, οἱ ιστορικότεροι.

Πρὸς δὲ ὑπῆρχον ἐκεῖ ἐξ ὄλων τῶν θρησκευμάτων, ὡς εἶναι πασίγνωστον τοῦτο, διότι ἐξ ὧσων εἶδον, μέρος τῶν ὁποίων περιγράφω, εἰκάζω ὅτι οὐδεὶς τῶν ἐκτὸς τοῦ ναοῦ ἱσταμένων, συμπεριλαμβανομένων καὶ πολλῶν τῶν ἐντὸς αὐτοῦ με μορφὰς νυσταλέας καὶ ὀφθαλμοὺς ἐρυθροὺς ἐκ τῆς ἀπνίας, ἐπορεύθη διὰ τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ. Ἐκαστος ἐπροθυμοποιεῖτο νὰ ὑπερβῇ τὸν ἄλλον ὡς πρὸς τὸν ζῆλον διὰ τὰς ἀστειότητας καὶ τὰ ἄλλα συμβαίνοντα, ἅπαντες δὲ ἑμοῦ ἐπεδίδοντο μετ' ἀκατασχέτου μανίας εἰς τὰ ἀσχημα ἐκεῖνα λογοπαίγνια καὶ γαρτοπαίγνια πρὸς τὰς κατακλυζούσας τὴν εἴσοδον τοῦ γυναικωνίου γυναῖκας, τὰς μόνας θεάς, τὰ μόνα εἰδῶλα τὰ προκαλοῦντα τὴν φαινομενικὴν εὐλάβειαν τῶν καλουμένων τούτων Χριστιανῶν καὶ φιλακολούθων.

Ὁμιλοὶ διεθνεῖς ἦσαν ἐσχηματισμένοι πανταχοῦ. Ἐδῶ πεντὰς σιρμομεδόντων, ἐπεδίδετο εἰς τὰ ἐσχάτως διὰ τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐφημερίδων ἐλθόντα λογοπαίγνια, τὸ θέμα ἔχοντά μόνον τὴν γυναῖκα, ἐκεῖ ἕτερος τοιοῦτος κατεγίνετο νὰ εὐρῆ ἐπιστημονικῶς τὴν διαφορὰν τοῦ φύλου, ἄλλοι ὀλίγον περαιτέρω ἐπεδίδοντο εἰς τὰ μυστήρια τῆς θεωρητικῆς ἐρωτικῆς τέχνης, ἐνῶ ἄλλοι, καταβάλλοντες πάντας, συνεζήτουν τὸν ὑλικὸν ἐρωτα, παραβάλλοντες αὐτὸν πρὸς διαφόρους τοιοῦτους.

Ὁ Πῶλ δε-Κόκ, ὁ Ζωλά καὶ πολλοὶ ὅμοιοί των, γράψαντες ὀλίγον ἐκτετραχειλισμένως, ἦσαν ἡ μόνη αἰτία ἢ κινούσα τὴν γλῶσσαν αὐτῶν. Ὁνόματα ἡρώιδων καὶ ἡρώων τῶν ἄνω δύο συγχρόνων μυθιστοριογράφων, ἐπλήρουν τὸν ἀέρα καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς θηλυμανίας ταύτης καὶ τῆς βαθυλωνιώδους μυρμηκιοῦς, ἤκούετο καὶ παραβολὴ μιᾶς τῶν ἄνω ἡρώιδων πρὸς τὰς πρὸ τῆς θύρας τοῦ γυναικωνίου ἱσταμένας νεάνιδας.

Ἐνίοτε μορφή σοβαρὰ, τοιαύτη ὑποκριτοῦ, διέσχισε τοὺς ὀμίλους καὶ σιωπῆ τις ἐπιβλητικὴ, δεσπόζουσα, ἐπὶ τινὰς στιγμὰς διαρκούσα, ἀφῆκε νὰ ἀκούηται μέχρις ἡμῶν ἡ ἀθῶα καὶ μελωδικὴ φωνὴ τῶν ἐντὸς τοῦ ναοῦ ψαλλόντων παιδῶν ὕμνους πρὸς τὰν σωτῆρα τοῦ κόσμου, φωνὴ

συγκινητικὴ, ἧς τὸ γόητρον ἐπηύξανεν ἔτι μᾶλλον ἡ νύξ, ὁ μυστηριώδης οὗτος Γίγας, ὁ καλύπτων διὰ τῶν πτερυγῶν του τὴν γῆν καὶ οἰδῶν εἰς ἅπαντα χροιάν μυστηριώδη καὶ ἐπαγωγόν, φωνὴ γλυκεῖα, ἀγγελικὴ δι' ἐκεῖνον ὅστις θέλει νὰ ἀκούη· ἀλλ' εἶναι ἀληθές ὅτι ἐκ τῶν ἐκτὸς τοῦ ναοῦ οὐδεὶς ἤκουέ τι. Δι' αὐτοὺς τὰ ὦτα δὲν ἤκουον ἢ πᾶν ὅ,τι τὸ σῶμα ἤθελε νὰ ἀκούσῃ, τὸ βλέμμα δὲν ἐβλέπεν εἰμὴ ὅτι ἤθελε τοῦτο· ὡς πρὸς τὰς ἄλλας αἰσθήσεις, αὐταὶ εἶχον πρὸς στιγμὴν διαμαρτύρησιν, ἢ μετ' ὀλίγον καὶ αἰτέσσαρες ἔμελλον νὰ ἱκανοποιήσωσι, δώσασαι πληρεξουσιότητα εἰς τὸ βλέμμα καὶ τὰ ὦτα, ἵνα ἐκλέξωσιν.

Ἦτο ἐκκλησία ἐκεῖ; ἦτο βαθυλωνία; ἦτο πανδαιμόνιον; τί ἦτο; οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ ἐξηγήσῃ. Δύναται τις νὰ διακρίνῃ τὴν φωνὴν ἐνός πτηνοῦ, ὅταν ἐν τῷ αὐτῷ κλωθῶ ὑπάρχουσιν ὅλα τὰ εἶδη αὐτῶν; Δύναται τις νὰ διακρίνῃ ἐν χρωμα, οἰονδήποτε, ὅταν συνανέμιξε μετ' αὐτοῦ ὅλα τὰ ἄλλα χρώματα; Εἶναι δυνατόν ἐν τῷ εἶδῳ νὰ διακρίνῃ τις ψυχὴν γνωστοῦ κολασμένου; . . . Ἀλλὰ τί λέγω; τοῦτο μάλιστα, κατ' αἰῶνας, διότι ἕκαστος αἰὼν ἔχει τὴν οἰκείαν θέσιν, τὰς ψυχὰς δὲ τοῦ ἡμετέρου εὐκλεοῦς πρέπει νὰ ἀναζητήσῃ τις εἰς τὸ σκοτεινότερον καὶ ταπεινότερον μέρος, διότι ἐκεῖνο εἶναι τὸ ἔχον τὴν μεγαλειότητα ὁμοιότητα καὶ σύγκρισιν πρὸς τὸν αἰῶνα καθ' ὃν ζῶμεν.

Ἀπὸ ἡμισείας ὥρας κατεσκόπευον τὰ περίξ. Πανταχοῦ αἱ αὐταὶ σκηναί, οἱ αὐτοὶ λόγοι, αἱ αὐταὶ κινήσεις, ὁ αὐτὸς θόρυβος, ἡ αὐτὴ ἀσχημία. Ἐνόμισα πρὸς στιγμὴν ὅτι ὠνειρευόμην, ἀλλ' ἀμέσως ἐπεθεβαιώθην τὸ ἐναντίον, λαθῶν διαπληκτισμὸν ἐκ τῶν βαναύσων, παρὰ τινος ἐρωτύλου τρέχοντος ὀπισθεν νεάνιδος. Ἀκουσίως ἔστρεψα τὸ βλέμμα πρὸς τὴν σκηνὴν ἐκείνην. Ὁ ἐρωτύλος νεανίας κατέφθασε τὴν νεάνίδα πρὶν αὕτη καταβῆ τὴν πρώτην βαθμίδα τῆς διόδου Χατζοπούλου. Ἐξ οὗ ἱστάμην μέρος ἀδύνατον ἦτο νὰ ἀκούσω τί ἔλεγον, αἱ δύο αὐταὶ ἀγαπώμεναι ψυχαί, πλὴν ἐρυθριῶν τὸ ἐμάντευον, πρὸ πάντων ἐκ τοῦ προσώπου τοῦ νεανίου καταστάντος πελιόνοῦ καὶ ὁμοίου προσώπῳ χολερικοῦ.

Δὲν ὠμίλησα, δὲν εἶπον τίποτε, ἀπέστρεψα

μόνον τὸ βλέμμα ἐκ τῆς σκηνῆς ἐκείνης καὶ ἠτένισα πρὸς τὸν ναὸν κατὰφωτον, ἐξ οὗ ἐφθάνον δυσδιακρίτως οἱ ὕμνοι. ἠθέλησα νὰ καταρασθῶ, ἀλλ' ἐκράτησα τὴν κατάραν εἰς τὰ χεῖλη σκεφθεὶς ὅτι καταρώμενος τοὺς ἄλλους κατηρώμην ἑμαυτὸν, ἀπεφάσισα ὁμῶς νὰ κατέλθω τῆς θέσεώς μου, λυπούμενος κατάκαρδα διότι εὐρον ταύτην καὶ διότι εἶδον πᾶν ὅ,τι δὲν πρέπει νὰ βλέπῃ τις ἐν παρομοίῳ μέρει. Πλὴν αἱ βάζανοί μου δὲν περιωρίσθασαν ἕως ἐδῶ, ἄλλο δεινότερον μοὶ ἐπεφυλάσσετο. Πᾶν ὅ,τι συνέβαινε, ἐνόμιζον ὅτι τὸ εἶδον οἱ ὀφθαλμοὶ ὁμοδόξου μόνον, οἱ ὀφθαλμοὶ μου, πλὴν πόσον ἠπατώμην!

Ἐπλησίασα πρὸς ἕνα ὀμίλλον ζωηρῶς συνδιαλεγόμενον καὶ ἔστην ὀλίγον μακρὰν αὐτοῦ. Δύο ἢ τρεῖς λόγοι διαφυγόντες τοῦ στόματος τοῦ ἐνός τῶν ἀπαρτιζόντων τὸν ὄμιλον, με ἔκαμον νὰ ἐπιστήσω τὴν προσοχὴν μου καὶ τότε φρικίων μεταξὺ ἄλλων ἤκουσα τὰ ἐξῆς:

— Αὐτοί, (οἱ συνδιαλεγόμενοι ἦσαν ἑτερόδοξοι καὶ ὠμίλου περὶ ἡμῶν) καυχῶνται ὅτι ἔχουσι τὴν θρησκείαν παντὸς ἐπιγείου ὑψηλοτέραν, καὶ ἰδοὺ ἤδη βλέπομεν ὅπως τὸ ἐναντίον. Μᾶς κατηγοροῦσιν εἰς ὅλα καὶ καθ' ὅλα καὶ πράττουσι τὰ χειρίστα. Λέγουσιν ὅτι ὁ ναὸς τοῦ ἀγίου Πέτρου ἐν Ρώμῃ εὐθύς μεταβάλλεται μετὰ τὴν θεῖαν λειτουργίαν εἰς ἐρωτικὸν συνεντευκτήριον, πλὴν δὲν βλέπουσιν ὅτι ἐδῶ καὶ κατ' αὐτὴν ἔτι τὴν λειτουργίαν γίνονται τόσα καὶ τόσα πράγματα! . . .

— Ἐχετε δίκαιον, τοῖς εἶπον καὶ ἔφυγον δρομαῖος.

Ἠσυχνόμην. Ἐβλέπον ὅτι κί παρατηρήσεις αὐταὶ ἦσαν νόμιμοι καὶ ὀρθότατοι, ὡς μὴ ὤφειλεν.

Μετὰ μικρὸν ἡ λειτουργία ἔληξε καὶ ἐξήρχοντο ἄθροισ ἐκ τοῦ ναοῦ πάντες. Τί συνέβη μέχρις οὗτου ἐκκενώθη παντελῶς οὗτος; ἂν τὸ περιγράψω, θὰ ἐρυθριάσῃ καὶ ἡ μελάνη αὐτή. Ὅλοι τὸ εἰκάζουσι, τὸ γινώσκουσι, τὸ βλέπουσιν. . .

Α. Γ. Γ.

ΠΕΡΙ ΑΔΑΜΑΝΤΩΝ.

Ὁ Ἀδάμας, ὁ γενικῶς ὁμολογούμενος ὡς ὁ ὑπέρτατος εἰς τὸ βασιλεῖον τῶν ὀρυκτῶν, ἐπι-

στημονικῶς θεωρούμενος εἶναι καθαρὸς ἄνθραξ καὶ οὐδὲν πλέον· ἀλλ' ἡ σκληρότης του, ἡ λάμψις του, ἡ ιδιότης τὴν ὁποίαν ἔχει τοῦ ὄραν τὸ φῶς καὶ διαχέειν αὐτὸ πολλὰκις εἰς δραγμοῦς, πολυχρώμους, προστεθῆτω δὲ τούτοις καὶ ἡ σπανιότης του, κατέστησεν αὐτὸν εἰς ὅλας τὰς ἐποχὰς πολύτιμον.

Οἱ Ἀρχαῖοι ἐδόξαζον ὅτι ὁ ἀδάμας ἀπαλύετο με τράγινον θερμὸν αἷμα, καὶ ὅτι ἠδύνατο νὰ ἀνθέξῃ εἰς τὴν σφύραν· ἀλλ' ἡ δόξα αὕτη ἀπεδείχθη σφαλερὰ, διότι τίποτε δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀπαλύῃ τὸν πολύτιμον τοῦτον λίθον, ἡ δὲ σκληρότης του δὲν εἶναι τοιαύτη ὥστε νὰ ἀντέξῃ εἰς σύγκρουσιν μεγάλην διότι θλάται εἰς τὸν ἄκλωνα καὶ ὑπὸ τὴν σφύραν.

Ἐχει δὲ ὁ Ἀδάμας τὴν ιδιότητα νὰ κατέχῃ τὸν ἠλεκτρισμὸν, καὶ τοσαύτην κέκτηται φωσφορικὴν δύναμιν, ὥστε ἐπὶ μίαν στιγμὴν ἐκτεθεὶς εἰς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου καὶ ἔπειτα μετενεχθεὶς εἰς σκοτεινὸν μέρος διαρκούσης ὅσον αὐτὸς εἶναι μεγαλύτερος καὶ διαυγέστερος.

Μέχρι τοῦ τέλους τοῦ 18. αἰῶνος μετεχειρίζοντο τοὺς ἀκατεργάστους ἀδάμαντας. Οἱ τέσσαρες μεγάλοι ἀδάμαντες οἱ καλλωπίζοντες τὸ θηλυκωτήριον τῆς αυτοκρατορικῆς χλαμύδος τοῦ Μεγάλου Καρόλου, ἔτι διατηρούμενοι εἰς Παρισίους εἰσὶν ἄκοποι πέτραι τοῦ εἶδους τούτου. Κατὰ δὲ τὸ 1476 ὁ Βέλγος Λουδοβίκος Βέργεμ ἀνεκάλυψε τὴν τέχνην τοῦ κόπτειν τὸν ἀδάμαντα διὰ τῆς συναλλήλου τριβῆς, καὶ τοῦ καθαρίζειν αὐτὸν διὰ τῆς ἰδίας του κόνεως. Πραγματικῶς ἔκτοτε μόνον ἀνεγνωρίσθη ἡ ὠραιότης τῆς πολυτίμου ταύτης οὐσίας.

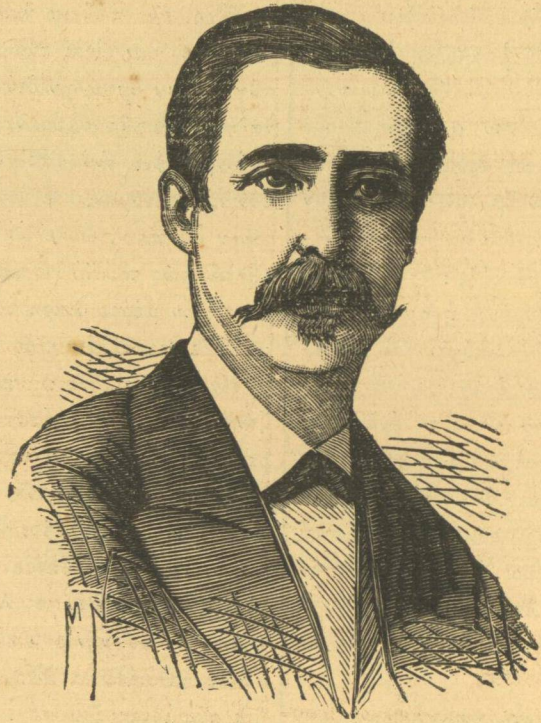
Ἄπαντες οἱ αυτοκράτορες καὶ βασιλεῖς τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀσίας ἔχουσιν εἰς τὸ θησαυροφυλάκιόν των ἀνὰ ἕνα ἢ δύο μεγάλους ἀδάμαντας, ἀξίζοντες πολλὰ ἑκατομμύρια φράγκων. Ἀλλ' ὁ μεγαλύτερος γνωστὸς ἀδάμας εἶναι ὁ τοῦ ἡγεμόνου τοῦ Μετάν εἰς τὴν νῆσον Βόρνεων, ἔλκων βάρους ὑπὲρ τὰ 350 καράτια, δι' αὐτὸν προσήνεγκεν ὁ διοικητὴς τῆς Βαταβίας ἐν ἑκατομμύριον φράγκων καὶ δύο πλοῖα πολεμικὰ, ἀλλὰ δὲν τὸν ἔλαβε. Περιφρῆμος ἔτι εἶνε, ὡς λέγεται, καὶ ὁ ἐν τῷ θησαυροφυλακίῳ τῆς Λαχόρης ἀδάμας, Κοχινοῦρ, λεγόμενος, ἦτοι ὄρος φωτὸς μέγας

καὶ ὠραιότατος, λίαν θαυμασθεὶς ἐν τῇ Παγκοσμίῳ ἐκθέσει τοῦ Λονδίνου.

Ὁ Ἀδάμας ὅστις καλλωπίζει τὸ σκῆπτρον τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ρωσίας, εἶναι περίπου ἰσομεγέθης μετ' ὧν περιστερᾶς· λέγεται δὲ ὅτι ἐχρημάτισε ποτε ὀφθαλμὸς εἰδώλου τινὸς εἰς τὴν Σεριγγάμην τῆς Καρυατικῆς. Στρατιώτης, λειποτακτῆσας ἀπὸ τὸ ἐν Ἰνδία Γαλλικὸν στρατόπεδον, κατῴρθωσε νὰ χειροτονηθῇ εἰς τῶν ἱερέων τοῦ εἰδώλου τούτου, μετ' τὴν ἀπόφασιν νὰ κλέψῃ τὸν πολύτιμον ὀφθαλμὸν Ἀφοῦ δὲ τέλος κατῴρ-

θῆσε τὸν σκοπὸν τοῦ τοῦτον, κατέφυγεν εἰς Μαρδρᾶς, ὅπου ἐπώλησε τὸν ἀδάμαντα εἰς τινα πλοίαρχον, οὗτος δὲ μετεπώλησεν αὐτὸν εἰς ἕνα Ἰουδαῖον ἐκ τούτου πάλιν ἐπέρασεν εἰς τὰς χεῖρας ἐμπόρου Ἑλλήνος, ὅστις τὸ 1766 ἐδημοπράτησεν εἰς Ἀμστελδάμον, ὅπου ἠγοράσθη παρὰ τοῦ Πρίγκηπος Ὁρλώφ διὰ τὴν αὐτοκράτειραν Αἰκατερίνην ἀντὶ μεγίστης ποσότητος ἀργυρίου, περιπλέον δὲ καὶ ἐτησίας πληρωμῆς 4,000 λιρῶν στερελινῶν ἐπὶ ζωῆς τοῦ πωλητοῦ.

Ἄλλ' ὁ ὠραιότερος πάντων τῶν μεγάλων ἀ-

ΗΡΡΙΚΟΣ ΜΟΥΛΛΑΙΝ.

δαμάντων εἶνε ὁ ἀδάμας τοῦ στέμματος τῆς Γαλλίας, ὀνομαζόμενος ὁ Ἀρτιβασιλεὺς καὶ ζυγίζει 137 καράτια· εἶναι δὲ πολλοῦ λόγου ἄξιος διὰ τὸ ὠραῖον σχῆμά του, τὰς ὠραίας ἀναλογίας του καὶ τὴν ἐντελῆ διαυγείαν του· τὸ κοινῶς ἱστορούμενον περὶ τοῦ ἀδάμαντος τούτου εἶνε ὅτι ἐκλάπη ἐκ τοῦ ὄρυγείου ὑπὸ τινος δούλου μαύρου, ὅστις ἐκρυψεν αὐτὸν εἰς πληγὴν, τὴν ὁποίαν ἤνοιξεν ἐπίτηδες εἰς τὸν μηρόν του. Ἐφέρθη δὲ εἰς Εὐρώπην ἐκ τῆς Ἰνδίας ὑπὸ τοῦ κυβερνήτου τῆς ἐν Σουμάτρα Βεγγούλης, Γεωργίου Πίττ, καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἐπώληθη εἰς τὸν τότε ἀντιβασιλεύοντα Δουκᾶ τῆς Αὐρηλίας· ἀντὶ 2,250,000 φράγ-

κων. Σήμερον ἐκτιμᾶται ὑπὲρ τὸ διπλάσιον τῆς ποσότητος ταύτης διὰ τὴν ὠραιότητα καὶ καθαριότητά του. Τὰ πρώτιστα ἀδαμαντωρυγεῖα εὑρίσκονται εἰς Βρασίλιαν, εἰς τὰς ἀνατολικὰς Ἰνδίας, εἰς τὰ βασίλεια τῆς Γολκόνδης, τοῦ Βισαπούρ, τῆς Βεγγάλης καὶ εἰς τὴν νῆσον Βόρνεων. Συνήθως δὲ μεταχειρίζονται εἰς τὸ ἔργον τῆς τοῦ ἀδάμαντος μεταλλεύσεως μαύρους δούλους γυμνοὺς, οἵτινες ἐπιτηροῦνται αὐστηρότατα ὑπὸ ὑποθεωρητῶν, ἐπαγρυπνούντων εἰς ὅλα τὰ κινήματα. Ὁ εὐρὸν ἀδάμαντα βάρους 17 καὶ ἡμίσεως καρατίων ἀπελευθεροῦται, καθὼ ἀποζημιουμένου πλέον τοῦ κυρίου του.

ΠΕΡΙ ΑΡΧΗΣ, ΠΡΟΟΔΟΥ, ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ ΤΟΥ ΔΟΓΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΠΡΟΙΟΥΣΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΙΚΩΝ ΟΝΤΩΝ.

ὑπὸ Δ. ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΟΥ (ιατροῦ)

Δύο ἐρμηνεῖαι προσηνήχθησαν ἵνα ἐξηγήσωσι τὴν γένεσιν τῶν ὀργανικῶν ὄντων, φυτῶν δηλονότι καὶ ζώων, ἀτινα μᾶς περιστοιχίζουσι. Ἡ Γραφικὴ ὑπόθεσις τῆς Δημιουργίας καὶ ἐκείνη τῆς Βαθμιαίας ἀναπτύξεως. Ἡ ὑπόθεσις τῆς Δημιουργίας διαβεβαίωσι ὅτι ὁ Παντοκράτωρ Θεὸς ἔδωκεν αἰφνιθῶς ὑπαρξίν, κατὰ τὸ ἑαυτοῦ θέλημα, εἰς τοὺς ποικίλους τύπους τῆς ζωῆς, ὡς βλέπομεν. Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ πεποιθήσις περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης εἶναι, ὅτι ὁ κόσμος μετὰ τῶν διαφόρων ζώων καὶ φυτῶν αὐτοῦ ἐδημιουργήθη πρὸ ἑπτὰ περίπου χιλιάδων ἐτῶν, ὅτε ἐντὸς ἐξ ἐτελειοποιήθη πάσα ἡ ἐργασία αὕτη, ὥστε δὲν ἔχει ἀνάγκην οὐδεμιᾶς βελτιώσεως. Εἰς τὸ τέλος ἐκάστης ἡμέρας ὁ Παντοκράτωρ ἐπιθεώρει τὰ δημιουργήματά του, καὶ τὰ ἀπεκρίνει λίαν καλά. Μετὰ ταῦτα δὲ ἔφερε πάντα τὰ οὕτω πως δημιουργηθέντα ζῶα ἐνώπιον τοῦ Ἀδάμ ἐν τῇ Παραδεισῷ τῆς Ἐδέμ ὅπως οὗτος τὰ ὀνομάσῃ. Οὐδὲν οὖν ὑπελείπετο ἄλλο, ὅθεν τὴν ἐβδόμην ἡμέραν ὁ Δημιουργὸς ἀνεπαύσατο.

Τὸ Δόγμα τῆς Βαθμιαίας Ἀναπτύξεως ἰσχυρίζεται ὅτι ἀπὸ ἐνὸς ἢ ἀπὸ ὀλίγων τινῶν πρωτοτύπων ὀργανισμῶν διὰ τινος προϊούσης ἀνελιξεως, παρήχθησαν ἅπαντες ὅσοις βλέπομεν. Δὲν παραδέχεται λοιπὸν ὅτι ὑπῆρξε παρέμβασις ἰδιαιτέρα τῆς Θεῆς Δυνάμεως.

Ἡ πρώτη τῶν δύο τούτων θεωριῶν ἐκλαμβάνει ἕκαστον εἶδος, ὡς ἀνεξάρτητον ἀπὸ πάντων τῶν λοιπῶν. Ἡ δευτέρα τὰ θεωρεῖ ὡς ἔχοντα σχέσιν πρὸς ἄλληλα. Ἡ δημιουργία βασίζεται ἐπὶ τῆς αὐθερέτου ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ. Ἡ δὲ προϊούσα Ἀνάπτυξις ἐπὶ τοῦ κράτους καθολικοῦ νόμου.

Ἡ Δοξασία τῆς Προϊούσης Ἀναπτύξεως ὑπὸ ἐπιστημονικὴν ἔποψιν παρουσιάζει τρεῖς παράγοντας 1ον Διαδοχὴν, 2ον Περιβολὴν, 3ον Προ-

σαρμογὴν. Διὰ τῆς « Διαδοχῆς » ἐννοοῦν αἱ φυσιοδίφαι τὴν τάσιν, ἣν ἕκαστος ὀργανισμὸς ἔχει νὰ ἀναπτύσσεται καθ' ὁμοίωσιν τῶν προγόνων του. Διὰ τῆς « Περιβολῆς » σημαίνουν ὅλας τὰς φυσικὰς περιστάσεις ὑφ' ὧν περιστοιχίζονται οἱ ἀνελισσόμενοι ὀργανισμοὶ τούτέστι, τὸν περικυκλῶντα αὐτοὺς κόσμον. Διὰ τῆς « Προσαρμογῆς » ἐννοεῖται ἡ ἐνυπάρχουσα τάσις πρὸς τροποποιήσιν ἐν ἐκάστῳ ὀργανισμῷ, ὅπως συμμορφωθῇ μετὰ τὰς περιστοιχούσας αὐτὸν περιστάσεις· ἐντελεῖται δὲ τοῦτο προοδευτικῶς ἢ ὀπισθοδρομικῶς.

Περὶ τῆς πρώτης ἐμφανίσεως τῶν ὀργανισμῶν, ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν δογματίζει τι ὀριστικῶς· ὑπάρχουν ὅμως πολλοὶ φυσιολόγοι ἀποδεχόμενοι τὴν ἰδέαν τῆς αὐτομάτου γενέσεως. Οὗτοι ἐνασχολοῦνται πρὸς λύσιν δύο τάξεων προβλημάτων, βαινόντων τῶν μὲν κατ' εὐθείαν, τῶν δὲ κατ' ἀντίστροφον διεύθυνσιν. Εἰς τὰ πρῶτα, ἐξετάζουσι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς « Περιβολῆς », ἦτοι τῶν ἐξωτερικῶν ἐπιρροῶν ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ. Εἰς δὲ τὰ τελευταῖα, ἐκ τοῦ ὀργανισμοῦ συμπεραίνουν περὶ τῆς φύσεως τῆς περιστοιχίζούσης ἐπιρροῆς, ἦτοι καταστάσεως τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου. Οὕτω πως ὁ κ. Σχλείδεν τεκμαίρεται ἐκ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν στελέχων πευκῶν τινῶν περὶ τῆς διανομῆς τῶν Κλιμάτων ἐν τῇ ἐποχῇ καθ' ἣν αὐτὰ ἐφύοντο καὶ ἤκμαζον: Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἡ ἀρχαία γεωγραφικὴ συνάφεια μεταξὺ τῆς νήσου Μαδαγασκάρ καὶ τῆς Αὐστραλίας ἠμπορεῖ νὰ ἀποδειχθῇ ἐπίσης ἐκ τῶν αὐτόθι οἰκούντων ζώων.

Μετὰ πολυχρόνιον καὶ ἀκριβῆ ἐξέτασιν τῶν φυτῶν καὶ ζώων τῆς πατρίδος του, καὶ τῶν χωρῶν, ἃς κατακτῶν ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος, ἔπεμπε τὰ περιεργώτερα σπανιώτερα εἰς τὸν διδάσκαλόν του Ἀριστοτέλην, ἰδοὺ πῶς ἀποφαινεται ὁ ὕπατος οὗτος τῶν φιλοσόφων ἐν τῇ Ὁγδόῳ Κεφαλαίῳ τῆς « ἱστορίας τῶν ζώων, » πραγματευόμενος περὶ τῆς ἀλληλουχίας τῶν ζώωντων σωματιῶν. « Οὕτως ἐκ τῶν ἀψύχων εἰς τὰ ζῶα μεταβαίνει κατὰ μικρὸν ἡ φύσις, ὥστε τῇ συνεχείᾳ λαμβάνειν τὸ μεθόριον αὐτῶν, καὶ τὸ μέσον ποτέρων ἐστί. Μετὰ γὰρ τὸ τῶν ἀψύχων γένος τὸ τῶν φυτῶν πρῶτον ἐστί· καὶ τοῦτο ἕτερον πρὸς ἕτερον διαφέρει τῷ μᾶλλον δοκεῖν μετέχειν ζωῆς.

Ὅλον δὲ τὸ γένος πρὸς μὲν τὰλλα σώματα φαίνεται σχεδὸν ὡς πρὸς ἔμφυχον, πρὸς δὲ τὸ ζῶον ἄψυχον. Ἡ δὲ μετάβασις ἐκ τῶν φυτῶν εἰς τὰ ζῶα συνεχῆς ἐστίν· ἕνα γὰρ τῶν ἐν τῇ θαλάσῃ διαπορήσειεν ἄντις πότερον ζῶον ἢ φυτὸν ἐστίν. » Ὁ Ἀριστοτέλης ἀπέδιδεν αὐτόματον γένεσιν εἰς τοὺς πρωτοτύπους ὁργανισμούς.

Ἐν τῷ Μουσεῖῳ τῆς Ἀλεξανδρείας βραδύτερον ἀνελίχθησαν σαφέστερον αἱ θεωρίαι τοῦ Ἀριστοτέλους. Αὐτόθι ἐγένετο ἡ ἀνακάλυψις ὅτι ἡ ζωσα φύσις παρουσιάζει τι πλεόν, ἢ ἀπλὴν συνάφειαν, ὅτι ἕκαστος κρῖκος τῆς σειρᾶς τοῦ Ἀριστοτέλους (ἂν πρέπη νὰ διατηρήσωμεν τὴν τοιαύτην φρασεολογίαν) εἶναι ἀπότοκος τοῦ προγόνου του, καὶ γεννήτωρ τοῦ διαδόχου του. Ἡ ἰδέα τότε ἀπώλεσε τὴν μηχανικὴν αὐτῆς ἔννοιαν καὶ προσεκλήσατο χαρακτῆρα φυσιολογικόν. Σπουδαία ἐξάπλωσις τῆς νέας ταύτης θεωρίας παρατηρεῖται μετὰ τὴν κατὰκτησιν τῆς Ἀλεξανδρείας ὑπὸ τῶν Ἀράβων. Ἡ φιλολογία ἐκείνων τῶν αἰῶνων εἶναι βαθέως χρωματισμένη μετὰ τὴν ἰδέαν ὅτι τὰ πάντα εἰσὶ μεταβλητὰ, ὅτι ὑπάρχει φυσικὴ τάσις εἰς πάντα τὰ ζῶντα σώματα τοῦ νὰ μεταβληθῶσι, συνεπέα ἀλλοιώσεις τῶν περικυκλωσῶν αὐτὰ φυσικῶν περιστάσεων, καὶ ὅτι μετὰ χρόνον κατορθοῦται βραδεία μὲν ἀλλὰ συνεχῆς πρόοδος πρὸς τὸ καλὸν καὶ ὠραῖον. Αὐτὸ παρατηρεῖται εἰς τὰ ἐμβριθῆ φιλοσοφικά συγγράμματα, οὐχ ἦσαν, ἢ εἰς τὰ ἐλαφρότερα μυθιστορικὰ πονήματα τῆς φαντασίας ἐν ἐκείνῃ τῇ ἐποχῇ. Αὐτὸ συνέγραψαν βιβλία περὶ τῆς παραγωγῆς ζῶων διὰ διαδοχικῆς γενέσεως, καὶ διὰ σηπεδόνος ἐδόξαζον ὅτι ἐν τοῖς σπέρμασιν ὑπάρχει λαθραία τις δύναμις, ἣτις ἔχει τὴν τάσιν τῆς ἀναπτύξεως αὐτῶν. Ὁ Ἰβν Ροσέδ λέγει, « Περὶ τῆς ἀρχῆς τῶν ζωϊκῶν ὄντων, ὅτι ὑπάρχουν δύο ἀντιμέτωποι θεωρίαι, μερικοὶ ἐξηγοῦν τὴν ὑπαρξίν των διὰ τῆς ἐξελίξεως, ἐνῶ ἄλλοι τὴν ἀποδίδουν εἰς τὴν δημιουργίαν: ἡ τελευταία εἶναι ἡ γνώμη τῶν Χριστιανῶν, καθὼς καὶ τῶν ἡμετέρων Μουτακαλλεμίν. Ὁ δὲ Ἀβουθαρνέ παραδέχεται αὐτόματον γένεσιν διὰ τῆς σηπεδόνος καὶ τῆς ἐνεργείας τοῦ ἡλίου. Δὲν ἐδίστασαν οἱ φιλόσοφοι οὔτοι νὰ ἀποφανθῶσιν ὅτι τὸ δόγμα τῆς δημιουργίας εἶνε ἀπίθανον καὶ ἰδέα παράλογος ἀσπαστῆ

ὑπὸ μόνων τῶν χυδαίων, ὅτινες εὐκόλως πιστεύουν πάντα. » Κατὰ τὰς ἕψηλάς θεωρίας αὐτῶν τῶν σοφῶν, τὰ ζωϊκὰ ὄντα εἰσὶν ἀπλῶς κινήσεις τῆς ὕλης ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῆς θερμότητος: ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ὁμοιάζει, λέγουσιν, τὴν φλόγα λαμπάδος, εἶνε ἀπλῶς μορφή ἢ σχῆμα μεταβατικῆς ὕλης, λαμβάνων προσθήκας, ἐκκρίνων τὰ περιττὰ, καὶ ἀναπτύσσων δύναμιν. Περὶ μεταλλαγῶν ὁ Ἀλκαζίνης λέγει ὅτι « τὰ ζῶα διέρχονται διάφορα διαδοχικὰ στάδια ἐξελίξεως, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ φαντασθῶμεν ὅτι οἱ φυσιοδίφαι δοξάζουν ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἦτο ποτὲ ταῦρος, καὶ μετεβλήθη εἰς ὄνον, ἔπειτα εἰς ἵππον, εἶτα εἰς πίθηκον καὶ ἐπὶ τέλος ἐγένετο ἄνθρωπος. » Οἱ Ἀραβες φιλόσοφοι λοιπὸν ἐσκέφθησαν περὶ αὐτομάτου γενέσεως, καὶ περὶ τῶν ἀπαιτουμένων συνθηκῶν ἰδίᾳ τὴν σύμπτωσιν ταύτην: περὶ ἀνελίξεως ἐκάστου βλαστήματος διὰ τῆς ἐν αὐτῷ ὑποληθάνουσης δυνάμεως: περὶ τῆς μεταλλαγῆς τῶν εἰδῶν, καὶ περὶ τῆς παραγωγῆς τῆς ζωϊκῆς κλίμακος: ἀπέριψαν τὴν θεωρίαν τῆς Δημιουργίας καὶ ἠσπάσθησαν τὴν τῆς Προϊούσης Ἀναπτύξεως: προσεκλήσαντο ἰδέας τινὰς περὶ τοῦ αἰωνίου κράτους τοῦ νόμου· ἀλλ' ἔφθασαν ἄχρι τούτου τοῦ σημείου, διὰ τοῦ δόγματός των περὶ ἀπορροίας καὶ ἀποροφήσεως μᾶλλον, ἢ διὰ τῶν ἐρευνῶν των ἐπὶ τῆς ὁρατῆς φύσεως.

Ἐν τῇ ἐποχῇ τῆς θρησκευτικῆς ἀναστατώσεως κατὰ τῆς φιλοσοφίας, ἣτις ἐπῆλθε περὶ τὸν δωδέκατον αἰῶνα, αἱ ἰδέαι αὗται ἐξωβελίσθησαν καὶ δὲν ἀνεφάνησαν πλέον μετὰ τῶν διαφορῶν ἔθνηκοτήτων. Ἡ Παπικὴ ἐξουσία δὲν ἠνείχετο ἐπίσης γενικὸν καὶ ἀμετάβλητον νόμον, καθὼς καὶ ὁ Ἰσλαμισμὸς.

Ὅθεν παρεσιήχθη ἡ Ἱερὰ Ἐξέτασις, ἣτις οὐ μόνον ἐν τῇ Μεσημβρινῇ Γαλλίᾳ, ἀλλὰ καὶ καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην διὰ τῆς Τρομοκρατίας ἐπέβαλε σιγὴν εἰς πᾶν ὅ,τι προσέκρουεν εἰς τὴν ὀρθόδοξον κατ' αὐτὴν πίστιν. Ἡ τρομοκρατία ἐν τῇ Ἐπαναστατημένῃ Γαλλίᾳ διήρκεσεν ὀλίγους μῆνας· αἱ ὁμότητες τῶν Κανονιστῶν, εἰς τὸ τέλος τοῦ Γαλλο-Γερμανικοῦ πολέμου, ὀλίγας ἡμέρας μόνον ἀλλ' ἢ τρομοκρατία τοῦ ἐν Εὐρώπῃ Χριστιανικοῦ συστήματος διετηρήθη ἀπὸ τῆς δεκάτης τρίτης ἑκατονταετηρίδος, μετ' ὅσων τινὰ ἐνεργείας μέ-

χει τῆς σήμερον. Σκοπὸς αὐτῆς ἦτον ἡ καταναγκαστικὴ ὑποταγὴ τοῦ πνεύματος.

Οἱ Μωαμεθανοὶ λοιπὸν προήγαγον τὴν θεωρίαν τῆς Προϊούσης Ἀναπτύξεως μέχρι τοῦ σημείου ἔνθα ἡ περαιτέρω πρόοδος ἀπῆται καθαρὰν ἐμβλημα εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ διέποντος τὸν κόσμον γενικοῦ νόμου. Εἰς τὰς ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τοῦ τοῦ ἐρευνᾶς αὐτῆς ὠδηγήθησαν ὑπὸ θεολογικῶν σκέψεων, αἵτινες ὤφειλον νὰ ἀντικατασταθῶσιν ὑπὸ ἐτέρων, σπουδαιότερων καὶ μᾶλλον ὠρισμένου εἶδους, προερχομένων ἀπὸ τῆς φυσικῆς ἐπιστήμης. Ἀφετηρία τοῦ Χριστιανισμοῦ πρὸς τὴν θεωρίαν τῆς Προϊούσης Ἀναπτύξεως — διότι ὁ Μωαμεθανισμὸς ἐπαύσατο πλέον φιλοσοφῶν — ἦτον ἡ δημοσίευσις τοῦ βιβλίου τοῦ Κοπερνίκου « Περὶ τῆς περιστροφῆς τῶν οὐρανίων σφαιρῶν » ἐν ᾧ ἀνεκαίνιζετο ἡ θεωρία τοῦ Πυθαγόρα περὶ τοποθετήσεως τοῦ Ἡλιακοῦ Συστήματος. Ἡ πρὸς τὴν ἀνακίνησιν ταύτην ὁδὸς εἶχε προπαρασκευασθῆ ὑπὸ βιβλίων, οἷον τὸ τοῦ Κούσα « Περὶ Ἐπιστημονικῆς Ἀμαθίας » πραγματευόμενον. Οὗτος περιέγραψε τὸ Σύμπαν ὡς ἕνα ὑπερμεγέθη ὁργανισμὸν, οὗτινος ἡ ζωὴ εἶνε τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, καὶ δὲν ἔχει κέντρον οὔτε περιφέρειαν, ἀλλ' εἶνε ἄπειρον, ὡς ὁ Ποιητὴς αὐτοῦ. Τοιαῦται ἰδέαι ἐπιπόλαζον ἐν Ἰταλίᾳ, ἐστία τῆς ἀπιστίας κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, καὶ αὐτόθι διέτριβεν ὁ Κοπερνίκος. τὴν ἐκδοσὶν τοῦ πονήματός του ἠκολούθησεν ἡ μεγάλη ἀνακάλυψις τῶν τριῶν νόμων τοῦ Κέπλερ, ὅτινες φέρουσι τὸνομα τούτου.

Μετὰ τὴν ἐφεύρεσιν τῆς Τυπογραφίας ὁ « Καθηγητὴς Κατάλογος » τῶν ἀπηγορευμένων τοῖς Χριστιανοῖς βιβλίων ἐγένετο μᾶλλον ἀναγκαῖος εἰς τὴν θρησκευτικὴν τρομοκρατίαν, πρὸς παρεμπόδισιν τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος. Ἡ Παπικὴ Κυβέρνησις κατὰ συνέπειαν ἐγκαθίδρυσε τὸν Σύλλογον τοῦ Καταλόγου ἐκείνου.

Ἀπεδείχθη προφανέστατον ὅτι ἡ τάσις τῶν ἀνακαλύψεων τοῦ Κέπλερ ἦτο νὰ ἐμποδίσῃ τὴν κυρίαρχον ἐπιρροὴν τοῦ νόμου ἐν τῷ Ἡλιακῷ Συστήματι, καὶ νὰ καταργήσῃ τὰς γεωκεντρικὰς καὶ ἀνθρωποκεντρικὰς θεωρίας, ὅθεν ἀντέβαινε εἰς τὰς Ἰταλικὰς θεολογικὰς δοξασίας, καὶ εἰς τὰς δημῶδεις θρησκευτικὰς ἐξεις. Ὁ Κέπλερ ἐ-

δημοσίευσεν ἐπιτομὴν τῆς θεωρίας τοῦ Κοπερνίκου ἦτις, ὡς καὶ αὐτὸ τὸ βιβλίον τοῦ Κοπερνίκου, ἐσημειώθη εἰς τὸν Κατάλογον τῶν ἀπηγορευμένων τοῖς πιστοῖς βιβλίων. Ἦλθε κατόπιν ἡ ἀναμόρφωσις τῶν Διαμαρτυρομένων, ἀλλ' ἡ φάσις τοῦ ζητήματος τούτου δὲν ἠλλοιώθη, διότι αὕτη ἐνεστερνίσθη ἐπίσης τὴν Μωσαϊκὴν θεωρίαν καὶ δὲν ἠνείχετο φυσικὴν ἐπιστήμην, μὴ συμβιβασομένην μετ' αὐτῆς. Ὑπὸ τὴν σκιάν ὅμως τῆς πολιτικῆς δυνάμεως, ἣν οἱ Διαμαρτυρόμενοι βαθμῶν προσεκλήσαντο, ἐδημοσιεύθη τὸ βιβλίον τοῦ Νεύτωνος (Principia) Ἀρχαί, ἄνευ ἀντιδράσεως. Αἱ δύο μεγάλαι δυνάμεις, καθ' ἃς ἡ Χριστιανοσύνη ἐν Εὐρώπῃ τότε ἦτο διηρημένη, παρεκώλυον ἀλλήλας. Ἡ ἐπίδρασις τοῦ βιβλίου τοῦ Νεύτωνος ἐπὶ τῶν ἡδῆ ἐπιστήμως ἀπηγορευμένων βιβλίων ἦτον ἰδίως αὕτη, ἔδωκεν ἀναντιρρητὰ ἐπιχειρήματα, ὅτι οἱ νόμοι τοῦ Κέπλερ εἰσὶ μαθηματικὰ ἀλήθεια. Ἀντὶ τῆς παρεμβάσεως τῆς Θείας Προνοίας παρεσιήχθη ἡ μηχανικὴ δύναμις, καὶ οὕτω πως ἐγκαθιδρύθη τὸ κράτος νόμου, τὸ μέγα καὶ σπουδαῖον στοιχεῖον τῆς Προϊούσης Ἀναπτύξεως.

Ἀλλ' αἱ ἀνακλύψεις τῆς Ἀστρονομίας δὲν ἦσαν αἱ μόναι ἄγουσαι εἰς ταύτην τὴν θεωρίαν. Ἐνῶ ἐγίνοντο παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν οὐρανίων σωμάτων, ἐξετάζετο ταῦτοχρόνως καὶ ἡ γῆ. Οὐδεμία ἀμφιβολία δὲν ἀπέμεινε ὅτι τὰ ὄρυκτὰ ὁργανικὰ σώματα ἦσαν λείψανα, ὄντων, ἄτινα ἔζων ἄλλοτε, ὡς διιτυχιζέτο ὁ Ξενοφάνης εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους, καὶ μεταγενέστεροι Δαβίνης καὶ Παλισσὺ, οὐχὶ δὲ ἀπλὰ παίγνια τῆς φύσεως: ὅτι τὰ διάφορα τῆς γῆς στρώματα ἢ στοιβάδες δὲν ἦσαν ὄλαι τῆς αὐτῆς ἡλικίας: ὅτι ἐξ αὐτῶν αἱ ἀρχαιότεραι δὲν περιέχουν ὄρυκτὰ λείψανα ὁργανικά: ὅτι ὑπῆρξεν ἐποχὴ, καθ' ἣν ἡ ζωὴ ἔλειπεν ἀπὸ τῆς γῆς: ὅτι ἐκ τῶν γεωστρωμάτων τὰ μὲν ἐσχηματίσθησαν ὑπὸ τῆς θαλάσσης, τὰ δὲ ὑπὸ γλυκέος ὕδατος: ὅτι ταῦτα συχνάκις εὐρίσκονται παρεμβεβλημένα ἀλλεπαλλήλως ὡς πρὸς φύλλα ἐντὸς βιβλίου, ὅθεν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποδοθῶσιν εἰς ἕνα μόνον κατακλυσμὸν, τὸν ἐπὶ τοῦ Νῶε.

Ἐκ σκέψεων σχετιζομένων πρὸς τοὺς πρωτογόνους ἢ πρωτοφανεῖς βράχους ὁ Λεϊβνίτιος (τῷ

1680) συνεπέρανεν ότι η γη ἄλλοτε εἶχε θερμοκρασίαν πολὺ ἀνωτέραν τῆς παρούσης, ὅτι πραγματικῶς πρέπει νὰ ἦτο διάπυρος, καὶ ὅτι ὑπέστη βαθμιαίαν ψύξιν. Μετέπειτα ὁ Βέρνερ εἰσήξε τὴν Ποσειδώνειον, ἧτοι κατακλυσμαίαν θεωρίαν καὶ ὁ Χύττων τὴν Πλουτώνειον, ἧτοι πυρογενῆ τῆς γῆς θεωρίαν. Αἱ κοσμογραφικαὶ αὗται θεωρίαι ἦσαν ἡττονος ἀξίας, ἧ αἱ περὶ Παλαιοντολογίας γενόμεναι. Οἱ φυσιοδίφαι ἀνεκάλυψαν ὅτι ἐνῶ τὰ ὁμοιοειδῆ Ὅρυκτὰ λείψανα ἀπαντῶσιν ἐξηπλωμένα ἐπὶ ἐκτεταμένων ὀρίζοντιων ἐπιφανειῶν, ἀνόμοια Ὅρυκτὰ εὐρίσκονται ἀλλεπάλληλα διαδοχικῶς κείμενα, ὅταν ἡ ἀνασκαφὴ γίγνηται κατὰ κάθετον: ὥστε ὑπάρχει γεωλογικὴ ἐνταυτῷ καὶ γεωγραφικὴ διανομὴ φυτῶν καὶ ζώων. Γεωλογικὴ μὲν κατὰ τὸν χρόνον, Γεωγραφικὴ δὲ ὡς πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν.

Ἐν τοῖς συγγράμμασι τοῦ Μαίλλε (1748) καὶ κατόπιν, εἰς τὰ τοῦ Βυφῶν ἀναφαίνεται πάλιν ἡ ἀρχαία δοξασία τῆς Προϊούσης Ἀναπτύξεως: Ἄλλ' ἡ τυπικωτέρα αὐτῆς παράστασις ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Λαμάρκ ἐν τῇ « Ζωολογικῇ αὐτοῦ Φιλοσοφίᾳ » δημοσιευθείσῃ τῷ 1809. Οὗτος ὑπερασπίσθη τὸ δόγμα τῆς Διαδοχῆς, καὶ ἀνήγγειλε τὰς ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Δαρβίνου γνωστὰς προτάσεις τὴν σήμερον. Κατ' αὐτὸν αἱ ὀργανικαὶ μορφαὶ παρήχθησαν ἐξ αὐτομάτου γενέσεως, καὶ ὅτι αἱ ἀπλούστεραι προηγήθησαν τῶν μᾶλλον συμπλεγμένων μορφῶν: ὅτι ποικιλίαι καὶ μεταλλάγαι συμβαίνουσι ἕνεκα ἐξωτερικῶν ἐπιρροῶν, καθότι ἡ « Περιβολὴ » τροποποιεῖ τὸν ὀργανισμόν καὶ καθ' ὅσον οἱ ὀργανισμοὶ μὲ τὸν χρόνον, καταντοῦν οὐσιωδῶς διάφοροι, παράγονται νέα εἶδη: ὅτι περιπλέον ἡ συναίσθησις ζωηρῶν ἀναγκῶν διευκολύνει τὴν βούλησιν εἰς τὸ νὰ ἀναπτύξῃ νέα ὄργανα, διὰ τῆς τροποποιήσεως τῶν ἤδη ὑπαρχόντων, καὶ ὅτι ταῦτα κληροδοτοῦνται διὰ τῆς « Διαδοχῆς » εἰς τὰ ἔκγονα: ὅτι οἱ ὀργανισμοὶ ἐξελλίσσονται διαδοχικῶς ἀπ' ἀλλήλων, καὶ ἀντὶ τοῦ νὰ ὦσιν ἔμμονοι, ἔχουσι προσωρινὴν διαβατικὴν τιὰ ὑπαρξιν: Καίτοι ἕκαστος ὀργανισμὸς τείνει πρὸς τὴν ὁμοιότητα τοῦ γεννήτορός του, ὑπόκειται ὅμως εἰς ἀλλοιώσεις, συνεπεία τῆς χρήσεως ἢ τῆς ἀχρηστίας τῶν μερῶν του: διὰ τῆς πρώτης ἀναπτύσσεται, διὰ δὲ τῆς τε-

λευταίας φθίνει. Ὅτι αἱ οὕτω πως προξενούμεναι ἀλλοιώσεις, ἧ ἕνεκα τῶν περιβαλλουσῶν φυσικῶν αἰτιῶν ἦσαν, καὶ ἀείποτε ἔσονται διηνεκεῖς, ἀλλ' οὐχὶ καταστρεπτικαί. Ὁ Λαμάρκ ἀνεγνώριζε τὸν διαγωνισμόν ἐκάστου ὀργανισμοῦ ὄντος κατὰ πάντων. Διεῖδε σαφῶς τὴν ἐπιρροὴν τῆς κληρονομικῆς διαδοχῆς, καὶ κατενόησε τὴν σχέσιν μεταξὺ « περιβολῆς » καὶ τῆς « προσαρμογῆς »· περιέγραψε σαφῶς τὸ δόγμα τῆς « μεταλλαγῆς » καὶ τὴν θεωρίαν τῆς « διαδοχῆς ». Αἱ ἰδέαι τοῦ Λαμάρκ δὲν ἔτυχον εὐμενοῦς ὑποδοχῆς τότε, τῷ ἐπέσυρον μάλιστα τὸν γέλωτα καὶ δυσφημίαν: κατεκρίθη καθῶς πρὸ αὐτοῦ οἱ Ἄραβες φυσιολόγοι. Ἡ μεγάλη ἐπιρροὴ τοῦ Κυβιέρ, ὅστις ὑπερασπίσθη τὸ δόγμα τῆς μονιμότητος τῶν εἰδῶν ἐγένετο αἰτία νὰ παραγκωνισθῶσιν αἱ θεωρίαι τοῦ Λαμάρκ, ἧ ἂν ποτε ἐγένετο μνεία αὐτῶν, ἀναφέροντο ὅπως κατακριθῶσι. Κατεδικάζοντο δὲ ὡς ἠθικῶς ἀξιόμημποι, καὶ θεολογικῶς ἐπικίνδυνοι: ὥστε τὸ ἀξίωμα τοῦ Κυβιέρ ἐπενήργησε πρὸς τὴν Προϊούσαν Ἀνάπτυξιν ἀπαρλλάκτως, καθὼς τὸ τοῦ Νεύτωνος κατὰ τῆς κυματοειδοῦς θεωρίας τοῦ φωτός, ἦν ὁμῶς τῶρα ἀποδέχονται πάντες οἱ φυσικοί.

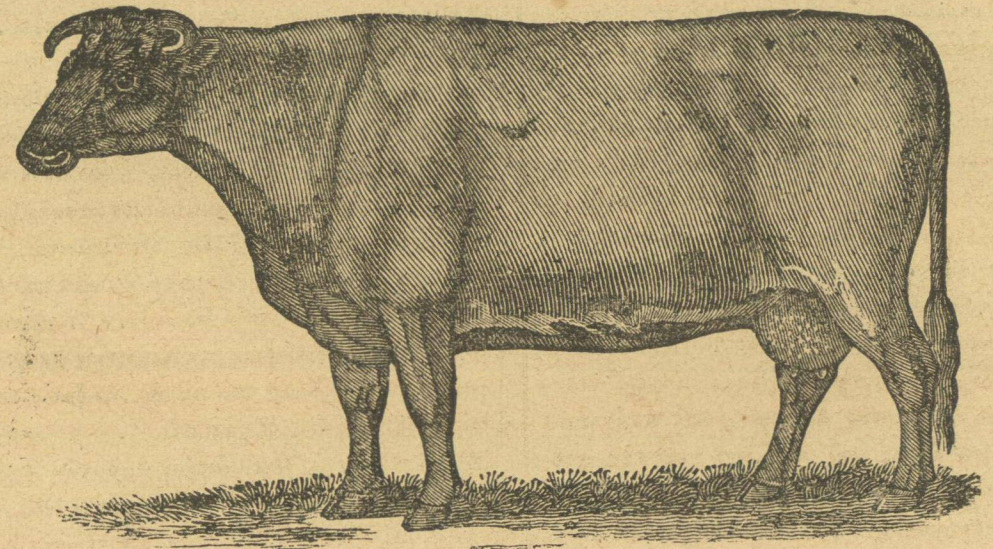
Αἱ θεωρίαι τοῦ Ὄκεν ἀπήνησαν τὴν αὐτὴν ἀντίστασιν, καὶ ἰδίως τὸ συμπέρασμά του, ὅτι τὰ τελειότερα τῶν ζώων εἰσὶν ἀποτέλεσμα ἐξελίξεως, οὐχὶ δημιουργίας ἰδιαίτερας: ἐμφαντικῶς διατείνεται οὗτος ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἀνελίχθη μέχρι τῆς παρούσης μορφῆς, δὲν ἐδημιουργήθη οἷος ὑπάρχει τὰ νῦν: Περιγράφει τὴν φύσιν ἅπασαν ὡς ἐξελισσομένην προοδευτικῶς, καὶ αἱ ἀποδείξεις αὐτοῦ ὅτι τὰ ὀστά τοῦ κρανίου εἰσὶν ἀπλαῖ τροποποιήσεις τῶν τῆς σπονδύλικῆς στήλης, προσείλκυσεν πολλοὺς εἰς τὴν περὶ Προϊούσης Ἀνελίξεως θεωρίαν του.

Ὁ Geoffren St. Hilaire (1828) δὲν ἐδίσταζεν ὅτι τὰ νῦν ζῶντα ζῶα κατάγονται διὰ τακτικῆς διαδοχῆς, ἀπὸ ζῶα ἐκλειοπότα ἤδη, διὰ μετασχηματισμοῦ ἀπὸ μορφῆς εἰς μορφήν: Ὅτι τὰ διάφορα εἶδη εἰσὶ παρεκτροπαὶ τοῦ αὐτοῦ τύπου, ὀφειλόμενα εἰς τὴν ἐπιρροὴν διαφόρων ἐξωτερικῶν περιστάσεων, ἧτοι τῆς « περιβολῆς ». Οὗτος λοιπὸν ἐφάνη ἀξιόμαχος ἀντίπαλος τοῦ Κυβιέρ, καὶ συνετέλεσαν οὐ σμικρὸν εἰς τὴν ἐκμη-

δένησιν τῆς ἐπιρροῆς ἐκείνου τοῦ φυσιολόγου. Εἰς τὰς ἀλλοιώσεις ταύτας ἐθεώρει οὗτος τὸν ὀργανισμόν ἀπλῶς ὑπὸ ἐξωτερικῶν αἰτιῶν ἐπιδρατόμενον. Ἐφρόνει λ. χάριν ὅτι τὰ Πτηνὰ προήλθον ἀπὸ τῶν Ἐρπετῶν, διὰ τῆς ἐλαττώσεως τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέως, καὶ τῆς αὐξήσεως τοῦ ὀξυγόνου εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν, καθ' ἣν ἐποχὴν ἐσχηματίζετο ὁ ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς ἐναποταμιευμένος τὰ νῦν ἀνθραξ: Τῆς δραστηριότητος τῆς ζωϊκῆς κυκλοφορίας αὐξηθείσης, ἕνεκα τῆς ἀτμοσφαιρικῆς ἀλλοιώσεως, αἱ λεπίδες τῶν ἐρ-

πετῶν μετεμορφόνοντο εἰς πτερὰ τῶν Πτηνῶν. Αὕτη, καθ' ὅσον οἱ φυσιολόγοι σήμερον ἀποφαίνονται, ἦτον οὐσιωδῶς ὀρθὴ ἐρμηνεία.

Κατὰ τὸ 1844 ἐγένετο ἡ ἀνατομικὴ ἀνακάλυψις, ὅτι καὶ εἰς τὰ τελειότερα τῶν ζώων, λ. χ. εἰς τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν, τὸ ἔμβρυον δὲν αὐξάνει ἀπλῶς κατὰ τὸ μέγεθος, ἀλλὰ μεταβαίνει διαδοχικῶς διὰ τινος σειρᾶς μορφῶν, αἵτινες ἐξεταζόμεναι ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν, κατὰ τὸ διάστημα τῆς κυοφορίας, διαφέρουν καθ' ὁλοκληρίαν ἀπ' ἀλλήλων. Ἡ τῶς ἐπιπολάτασα κοινὴ γνώ-

Βότασος τῆς Λιθουανίας (ἴδε ὀπισθεν σελ. 1447).

μη ἦτον, ὅτι ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τῆς συλλήψεως ὑφίστανται ἐν μικρῷ πάντα τὰ μέρη τοῦ μέλλοντος νὰ γεννηθῆ ζῶον, καὶ ὅτι ἀπλῶς μὲ τὸν χρόνον αὐξάνουν. Τὸ ἔμβρυον τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὴν γνώμην ταύτην προβαίνει μέχρι τοῦ τοκετοῦ, ἀπαρλλάκτως ὡς τὸ νεογόνον βρέφος προβαίνει ἀπὸ τοῦ τοκετοῦ μέχρι τῆς ἀνδρικῆς ἡλικίας: αὕτη ἦτο ποτὲ ἡ δεσπόζουσα γνώμη. Ἄλλ' ὁμῶς διὰ τῆς Προϊούσης Ἀνελίξεως τοῦ ἀτόμου, ὁ Θεὸς ἀπεκάλυψεν εἰς ἡμᾶς τὴν πορείαν ζωῆς ἐν ὄλῳ τῷ κόσμῳ. Ἡ ἱστορία τῆς Προϊούσης Ἐξελίξεως τῶν ζώων ἀποδεικνύει ὅτι τὰ τελειότερα διαβαίνουσι διὰ τῶν μορφῶν τῶν ὑποδεεστέρων τάξεων, ὅτι τὸ Μαστοφόρον, λ. χάριν, διέρχεται διὰ βαθμίδων, ἔνθα τὰ κατώτερα σπον-

δυλικά ζῶα διαμένουν προσηλωμένα: οὕτως ὅλα ὀδεύουν τὴν αὐτὴν πορείαν, ἀλλ' ἐξ αὐτῶν τινὰ μὲν προχωροῦν μακρύτερα, ἐνῶ ἕτερα ἀπομένουν εἰς μικρὰν ἀπόστασιν. Ὁ τύπος ἐκάστου ζώου εἶνε ἀπ' ἀρχῆς ἐγκεκολλημένος εἰς τὸ ἔμβρυον καὶ διέπει τὴν ἐξέλιξίν του. Τὸ ἔμβρυον αὐτὸ δὲν ἀποπειράται πώποτε νὰ μεταβῆ ἀπὸ ἕνα τόπον εἰς ἄλλον, ἀλλ' ἐνίοτε ἡ τάσις πρὸς νέαν μορφήν, οὐχὶ δὲ ἡ μορφή διαβιβάζεται. Ὁ μεταξὺ τοῦ σταδίου τοῦ ἀτόμου, καὶ τοῦ σταδίου ὀλοκληροῦ τῆς φυλῆς ὑπάρχων παραλληλισμὸς ἀναφαίνεται ἐν τῇ ζωῇ τοῦ κόσμου. Ὑπάρχει ὁμοιότης μεταξὺ τῶν διαδοχικῶν μορφῶν, ἃς ὁ ἄνθρωπος ἐγκυμονοῦμενος, πρὶν τοῦ τοκετοῦ διέρχεται, καὶ ἐκείνων αἵτινες ἐφάνησαν ἐντὸς μυ-

ριάδων αιώων εν τῇ βιογραφίᾳ τῆς γῆς. Ὁ κοινός νοῦς ἀποκρούει τὴν ἰδέαν ὅτι αἱ μεταμορφώσεις αὐταὶ ἐν τῷ ἀτόμῳ ὀφείλονται εἰς τὴν μεσολάβησιν τοῦ Θεοῦ ἐκάστοτε, ἀλλ' ὅτι ἀμφοτέρω ὀφείλονται μᾶλλον εἰς καθολικὸν τινὰ νόμον τῆς φύσεως.

Ἐν ἔτει 1859, ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ Δαρβίνου πῶνημα «περὶ Πρωτοτυπίας τῶν εἰδῶν κατ' ἐκλογὴν τῆς φύσεως, ἢ τοῦ Διατηρήσεως τῶν Εὐνοουμένων γενῶν ἐν τῷ περὶ ὑπάρξεως διαγωνισμῷ». Ἐν αὐτῷ, ὡς καὶ εἰς ἕτερα κατόπιν συγγράμματά του, ἀποδεικνύεται ὅτι τὰ ἄτομα ἐκάστου εἴδους ζῶων εἰσὶν ἐπιρροπῇ εἰς ταχὺτάτην αὐξήσιν, ὅτι πολλαπλασιάζονται ταχύτερον ἄφ' ὅσον ἐπιτρέπουν τὰ μέσα τῆς συντηρήσεως τῶν: ὅθεν ἕκαστον τυγχάνει εἰς ἀίδιον διαπάλιν μετὰ τῶν ὁμοίων του, καὶ ὡς ἐκ τούτου πάντα διαγωνίζονται πρὸς ἄλληλα περὶ ὑπάρξεως.

Τροποποιήσεις ἀδιαλείπτως συμβαίνουν κατὰ τὴν μορφήν καὶ τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν ἀτόμων, αἵτινες εἰσι προτερήματα διὰ τινὰ, καὶ ἐλαττώματα δι' ἄλλα, παραβαλλόμενα πρὸς ἄλληλα τὰ διαμαχόμενα ἄτομα: καὶ κατὰ συνέπειαν τὰ πρῶτα ἐπιζῶσι, ἐνῶ τὰ δεύτερα καταστρέφονται εἰς τὸν γενικὸν ἀγῶνα, καλεῖται δὲ τοῦτο «ἐπιβίωσις τῶν ἰκανωτέρων» καὶ καθὼς ὁ τροφὸς περιστερῶν, ἢ ἄλλος κτηνοτρόφος ἤμπορεῖ νὰ παραῖξῃ οἰανδήποτε μορφήν θέλει, ἐκλέγων τοὺς γεννήτορας καὶ συζευγνύων αὐτοὺς, παρομοίως ὅταν τυχαία τις μορφή ζώου συμβῇ νὰ ᾖ ἀρμοδιωτέρα ἄλλων πρὸς κληροδότησιν τοῦ εἴδους τῆς, αὕτη διακρίνεται, ἢ, ἤμπορεῖ τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ φύσις ἐξελέξατο αὐτὸ τὸ εἶδος· ἐντεῦθεν προκύπτει ἡ φράσις τῶν φυσιολόγων «Φυσικὴ Ἐκλογή».

Ἡ δημοσίευσίς τοῦ Δοκίμιου τοῦ Χοὺμπολτ «περὶ Γεωγραφίας τῶν φυτῶν» τῷ 1805 διὰ πρῶτην φοράν, ἐπέσυρε τὴν προσοχὴν τῶν Βοτανιστῶν εἰς τὴν σχέσιν ἣτις ὑπάρχει μετὰ τῆς διανομῆς τῶν φυτῶν, καὶ τῆς διανομῆς τῆς θερμότητος ἐπὶ τῆς γῆτινος ἐπιφανείας. Καθ' ὅσον προχωρεῖ τις ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ πρὸς ἐκάτερον τῶν Πόλων τῶν δύο ἡμισφαιρίων, εὐρίσκει τὴν μεσαίαν θερμοκρασίαν ἐλαττωμένην, καὶ

διαδοχικὴν τινὰ σειρὰν φυτικῶν ζωνῶν, ἡρέμα καὶ βαθμηδὸν ἐγκολπουμένων ἀλλήλας, καίτοι διακρίνεται ἐκάστη ἐντελῶς ἀπὸ τῶν γειτνιαζουσῶν εἰς τὰ μέρη ἐνθα κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπερτερεῖ. Ἐντὸς τῶν τροπικῶν ὑπάρχουν οἱ φοίνικες, δένδρα χαρακτηρίζοντα εὐκρινέστατα τὰς χώρας ἐκεῖνας, αἱ πλατόφυλλοι βανανέαι, καὶ μεγάλα ἀναρριχώμενα φυτὰ, συνδέοντα τὰ στελέχη τῶν δένδρων πρὸς ἄλληλα, καθάπερ τοῦ ἰστούς πλοίων τὰ σχοινία: ἐπέρχεται ἔπειτα ἡ ζώνη τῶν Ἀειθαλῶν δασῶν, ἐνθα αἱ πορτοκαλέαι καὶ λειμωνέαι βλαστάνουν καὶ θάλλουν εἰς τὴν ἐντέλειαν. Μετὰ ταύτην παρατηρεῖται ἡ ζώνη τῶν προσκαίρων, ἢ περιοδικῶς θαλλόντων δένδρων οἷα εἰσὶν ἡ δρύς, ἡ καστανέα καὶ τὰ καρποφόρα δένδρα τοῦ κλίματός μας. Ἐδῶ τὰ ἀναρριχώμενα φυτὰ τῶν Τροπικῶν ἀντικαθίστανται ὑπὸ τῆς Βρουονίας καὶ τοῦ Κισσοῦ. Ἐτι ἀπωτέρω εἶνε ἡ ζώνη τῶν στροβιλοφόρων ἢ κωνοφόρων ἐλατῶν, πιτύων, πευκῶν καὶ ἐτέρων ραφιδοφύλλων δένδρων, ἀποληγόντων εἰς τὰς τάξεις τῶν σημύδων, βαθμηδὸν ἐκφαυλιζομένων καὶ τούτων μέχρι τῶν χωρῶν ἐνθα φύουν βροῦα καὶ ἔμπετρα φυτὰ: καὶ τέλος πάντων μετὰ τῶν αἰωνίων πολικῶν πάγων, εὐρίσκειται τὸ φύκιον τῆς ἐρυθρᾶς χιόνος, τελευταῖον ἔχον φυτικὸν ὄργανισμοῦ.

Ὁμοία σειρά φαινομένων παρατηρήθη ἀρχήτερον ὑπὸ τοῦ Τουρνεφόρ ἐν τῇ ἀναβάσει τοῦ ὄρους Ἀραράτ. Ἡ δευτέρα τῶν φυτῶν ἀπὸ τῆς βάσεως μέχρι τῆς ἀκρωρείας ἔχει γενικὴν ὁμοίτητα μετὰ τὴν διανομὴν αὐτῶν ἀπὸ τῆς διακεκαμένης ζώνης μέχρι τῶν δύο πόλων. Τὰ φαινόμενα ταῦτα ἐγενικεύθησαν ὑπὸ ἐτέρων παρατηρητῶν. Διότι ἀπεδείχθη ὅτι ὑπάρχει ἀναλογία μετὰ τῆς ὀριζοντείου διανομῆς ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, καὶ τῆς κατὰ κάθετον διανομῆς εἰς διάφορα ὕψη ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Καὶ ἐντὸς αὐτῶν τῶν Τροπικῶν χωρῶν ὅταν ὄρος τι εἶνε ἀρκούντως ὕψηλόν, μικρὰ ἐπ' αὐτῷ ἀνάβασις ἀρκεῖ νὰ μᾶς φέρῃ ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ ἐνδογενῆ τῆς Ἰσημερίας φυτὰ θάλλοντα εἰς τοὺς πρόποδάς του, διὰ ζώνης ἀειθαλῶν ἕως εἰς τὰ ἐπισημῶς φυλλορογοῦντα, καὶ ἐντεῦθεν πάλιν μέχρι τῶν στροβιλοφόρων, ἐνῶ ἡ φυτικὴ φύσις ἐπι-

πίπτει εἰς βροῦα καὶ λιχίνες ὅταν φθάσωμεν εἰς ὕψος, ἐνθα ἡ χιὼν διατηρεῖται αἰωνίως.

Εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας ὀριζοντείου καὶ καθέτου διανομῆς, αἵτινες παρουσιάζουν τοσαύτην βοτανικὴν ὁμοιότητα ἐνυπάρχει τόσον σαφῆς μετεωρολογικῆ ἀναλογίᾳ, ὥστε εἶνε ἀδύνατον νὰ ἀποφύγη τις τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ διανομὴ τῶν φυτῶν ἐξαρτᾶται κατὰ μέγα μέρος ἀπὸ τῆς διανομῆς τῆς θερμότητος. Καὶ τῷ ὄντι ὅποιον τρανωτέραν ἀπόδειξιν τῆς ἐπιρροῆς τῆς θερμότητος ἠδυνάμεθα νὰ ἔχωμεν, ἀφοῦ διὰ τῆς τεχνητῆς διατηρήσεως τῆς θερμότητος ἐν τοῖς πυριατηρίοις, ἢ τοῖς ὑποστέγοις κήποις, ἤμποροῦμεν νὰ διατηρήσωμεν θαλλερά, οἰαδήποτε φυτὰ θέλομεν, εἰς οἰονδήποτε πλάτος τῆς γῆτινης σφαιρας;

Ἄλλ' ἡ θερμοκρασία μόνη δὲν προσδιορίζει τὴν διανομὴν τῶν φυτῶν. Ἄν εἶχεν οὕτως τὸ πρᾶγμα θὰ εὐρίσκομεν τὰ αὐτὰ εἶδη εἰς τὰς αὐτὰς ἰσοθερμούς ζώνας ἐπὶ διαφόρων Ἡπειρῶν. Εἰς ὅλον τὸν ἀρχαῖον κόσμον, παρεκτός τῆς διακεκαμένης ζώνης, ἡ θαμνώδης ἐρείκη εἶνε ἀφθονος, ἀλλ' εἰς τὴν Ἀμερικὴν δὲν ἀπαντᾷ οὐδεμία ἐρείκη. Ἐν τῷ Νέφ Κόσμῳ ἐπὶ τεσσαράκοντα βαθμῶν εἰς ἕκαστου μέρους τοῦ Ἰσημερινοῦ θάλλει τὸ γένος τῶν Κάκτων (ἀκανθώδης ἀγριαγγινάρα), ἐνῶ εἰς τὸν ἀρχαῖον οὐδεὶς Κάκτος δὲν φαίνεται. Ἐνταῦθα οὗτος ἀντικαθίσταται ὑπὸ τοῦ Τιθυμάλλου (φλόμου). Ἐν Αὐστραλίᾳ πάλιν τὰ δάση παρουσιάζουν μελαγχολικὸν ἄσκιον χαρακτήρα, ἐνεκα τῶν Κασουαρίων, ἀκακίων καὶ εὐκαλύπτων, ὥστε ἂν μόνη ἡ θερμοκρασία ἦτον ἡ αἰτία, ὄφειλον νὰ φαίνωνται καθὼς τὰ δάση τῆς Ἀμερικῆς καὶ Εὐρώπης.

Ἡ αὕτη παρατήρησις ἀληθεύει καὶ ὡς πρὸς τὰ ζῶα. Εἰς τὴν εὐκρατον ζώνην ἀνατολικῶς πέραν τῆς Κασπίας θαλάσσης ὑπάρχουν ἄνθρωποι μετὰ χροῦμα κίτρινον. Ἐν Εὐρώπῃ εἰσι λευκοί. Εἰς δὲ τὴν Ἀμερικὴν ὁ ἰθαγενὴς Ἰνδὸς εἶνε ἐρυθρόχρους. Ἡ Ἀσία ἔχει τὴν Ἄρκτον τῆς Τιβέτ. Ἡ Εὐρώπη τὴν μελαγχροινὴν Ἄρκτον, ἡ δὲ βόρειος Ἀμερικὴ μέλαιναν Ἄρκτον. Ἡ Εὐρωπαϊκὴ ἔλαφος ἔχει ἀντιστοιχοῦσαν ἐν Ἀμερικῇ τὴν Οὐάπιτι, εἰς δὲ τὴν Ἀσίαν τὴν Μοσχοδοράδα. Ὁ Βόναςος (ἄγιος βοῦς) τῆς Λιθουανίας διαφέρει ἀπὸ τὸν Βούβαλον τῆς Ἀμερικῆς, ὡς ὁ τελευταῖος

διαφέρει ἀπὸ τοῦ Μογγολικοῦ Ὑάκ. Ὁ Λάμας (προβατοκάμηλος) ἐν Ἀμερικῇ ἀντικαθίστησι τὴν κάμηλον τῆς Ἀσίας, ὁ δὲ Πούμα τὸν Ἀφρικανὸν Λέοντα. Ἡ Βρασιλία εἰς ἐποχὴν μεμακρυσμένην εἶχε ἐκπροσωποῦντα τὸν νῦν αὐτόθι ὑπάρχοντα Βραχόποδα (Sloia), καὶ τὸν Χελωνωτὸν Ἐχίνον (Armadillo). Ἡ Αὐστραλία μετὰ ἰσοθερμούς ζώνας, ὡς αἱ τῶν λοιπῶν ἡπειρῶν, δὲν ἔχει πιθήκους, οὔτε γαλάς, οὔτε τίγρεις, οὔτε λύκους, ἢ ἄρκτους, ὑένας, ἵππους, σκιούρους, λαγιδεῖς, οὔτε δρουκολάπτας, ἢ φασιανούς: Ἄλλ' ἀντ' αὐτῶν ἔχει τὴν Καμαροῦ (Δίδελφον μαστοφόρον) τὴν Βομβὰτ μαρσιπόδελφον ἐπίσης. Ὁ δὲ Ὀρνιθόρυγχος, ὁ Κοκατοῦ (ψιττακοῦ εἶδος) καὶ ὁ Λορρή (εἶδος πιθήκου) δὲν ὑπάρχουν εἰς τὰς λοιπὰς ἡπείρους.

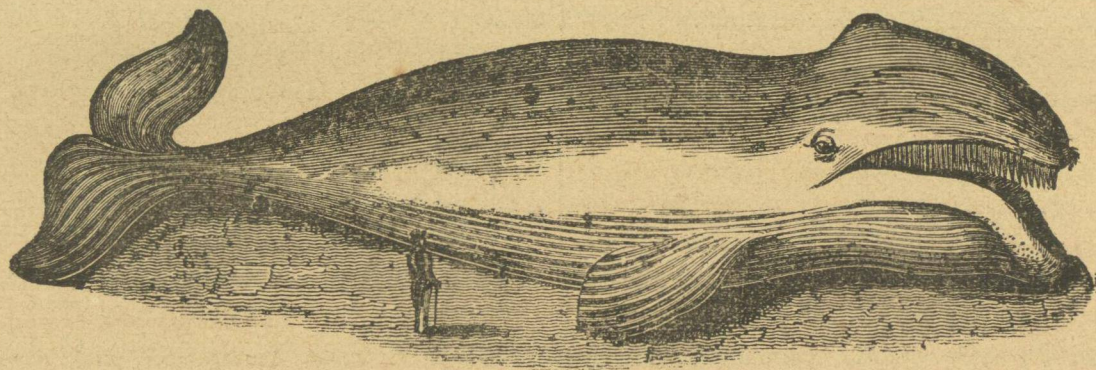
Καίτοι λοιπὸν ἡ θερμότης εἶνε ἡ κυριώτερος ἐπιρροὴ εἰς τὴν διανομὴν τῶν φυτῶν καὶ ζῶων, δὲν εἶνε ὅμως ἀποκλειστικῶς αὕτη μόνη. Συντελοῦν καὶ ἕτεροι περιστάσεις, ὡς λ. χάριν, ἀφθονία ἢ σπάνις ὕδατος, ἢ ποιότης τοῦ χώματος, ἢ ἐπίδρασις τοῦ φωτός, πάντα ταῦτα συλλήβδην, καθὸ περιστοιχίζουσαι ἐπιρροαί, ὠνομάσθησαν, ὡς προείρηται, «Περιβολή». Ἀλλοίωσις τῆς περιβολῆς καὶ ἀλλοίωσις τῶν ὀργανικῶν σωμάτων συμβαδίζουσιν· ἂν ἡ θερμότης τῶν Τροπικῶν ποτὲ ἐξηπλόνητο εἰς τὰς Πολικὰς χώρας, τὰ Τροπικὰ φυτὰ τότε θὰ ἀντικαθίστων τὰς ἐκλιπούσας χιόνους. Ἄν δὲ οἱ Πολικοὶ πάγοι ἐξηπλόνητο ἐπὶ τῶν Εὐκράτων Κλιμάτων, ὁ Τάρανδος ἢ Ἰπέλαφος θὰ συνώδευε τὴν ἐπιδρομὴν των. Ἄλλ' ἐνῶ αἱ περιβάλλουσαι περιστάσεις ἐπιρεάζουν οὕτως τὰ ὀργανικὰ ὄντα, ταῦτα πάλιν ἀντιδράτοντα ἐπιρεάζουν τὴν «Περιβολήν». Σημαντικὸν παράδειγμα τούτου εὐρίσκει τις παραβάλλων τὴν κατάστασιν τῆς ἀτμοσφαιρας πρὶν καὶ μετὰ τὴν ἀνθρακογόνον ἐποχὴν τῆς γῆς. Πρὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης μυριάδες τόνων ἀνθρακώδους ὕλης, τὰ νῦν ἐναποταμιευμένης ἐν ταῖς στοιβάσι τῆς γῆς ὑπῆρχεν ὑπὸ τὴν μορφήν ἀνθρακικοῦ ὀξέως εἰς τὸν ἀέρα. Διὰ τῆς μεσολαθήσεως δὲ τοῦ ἡλιακοῦ φωτός, ἐνεργούντος ἐπὶ τῶν φύλλων τῆς δαψιλοῦς βλαστήσεως ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, ἐξέλιπε τὸ βλαβερὸν αὐτὸ ἀέριον καὶ ἀντεκατέστη ὑπὸ ἰσοστασίου ὄγκου ὀξυγόνου. Ζῶων μετὰ αἷμα θερ-

μόν και αναπνοήν ταχείαν δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπάρξῃ εἰς ἀτμοσφαίραν γέμουσαν ἀνθρακικοῦ ὀξέως. Πρὸ τῆς καθιζήσεως τοῦ ἀνθρακος τὰ ζῶα εἶχον ψυχρὸν αἷμα καὶ ἀναπνοὴν βραδείαν. Ὅθεν τὰ φυτὰ ἠλλοίωσαν τὴν περιβάλλουσαν τὸν κόσμον ἀτμοσφαίραν, αὕτη δὲ ἀντιδράττουσα πάλιν, ἠλλοίωσε τὴν φύσιν τῶν ζῶων.

Εἶνε γενικῶς ὁμολογούμενον ὅτι τὰ φυτὰ διὰ τῆς ἀπορροφήσεως τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέως ἀπὸ τοῦ ἀέρος, καὶ τῆς ἀντικαταστάσεως αὐτοῦ διὰ τοῦ ὀξυγόνου, τείνουν εἰς τὸ νὰ ἀναπληρώσουν τὰς ὑπὸ τῶν ζῶων προξενουμένας ἀπωλείας τοῦ τελευταίου. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐπὶ πολλὰς

ἑκατονταετηρίδας διατηρεῖται ἡ ἰσότης τῆς ἀναλογίας μεταξὺ τῶν ἀπαρτιζόντων τὴν ἀτμοσφαίραν ἀερίων, ὥστε ἡ ὀλικὴ ποσότης τῆς φυτικῆς ζωῆς ἐξισοῦται μὲ τὸν ὀλικὸν ἀριθμὸν τῶν ζῶων.

Ἄς ἔλθωμεν τῶρα εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ἀλλοιώσεων αἰτίνας ἔλαβον χώραν ἐπὶ τῶν γηίνων ὀργανισμῶν. Ἐν τῇ ἀρχεγονῇ περιόδῳ ὑπῆρχον μόνον ἔνυδρα φυτὰ, τὰ θαλάσσια φύκη. Εἰς τὴν ἐφεξῆς περίοδον ἀνεφάνησαν τὰ τελειότερα κρυψίγαμα οἷα αἱ Πτερίδες. Κατόπιν ἐν τῇ δευτερογενῇ περιόδῳ ἐπῆλθον δάση πευκῶν. Ἐν δὲ τῇ περιόδῳ καθ' ἣν ἡ ἀτμοσφαίρα ἔγεμεν ἀνθρα-

Ἡ ἐν Ἀυστραλίᾳ Καμαρόν (ἴδε ὀπισθεν σελ. 1447).

κικοῦ ὀξέως ἀνεπτύχθησαν τὰ φανερόγαμα φυτὰ ἐκ τῶν τελειότερων κρυψιγάμων. Τελειότερα στεφανοανθῆ φυτὰ δὲν ὑπῆρχον μέχρι τῆς Γυψώδους ἢ Τιτανώδους ἐποχῆς. Εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς τριτογενεῦς περιόδου ἡ γῆ ἐψύγη ἱκανῶς κατὰ τὰς Πολικὰς χώρας καὶ διεκρίθησαν τότε αἱ διάφοροι ζῶναι τῶν κλιμάτων, ἡ δὲ ἐπιφάνεια τῆς ἀναδυσάσεως ἀπὸ τῶν ὑδάτων γῆς ἐκαλύφθη ὑπὸ φυλλοφόρων δασῶν. Τὰ ἀνανθῆ φυτὰ διεδέχθησαν ὑπὸ ἀνθοφόρων, ἄνευ στεφάνης τὸ πρῶτον, καὶ ἀκολούθως στεφανηφόρων, καὶ ἐκ τῶν τελευταίων πάλιν, τὰ ἀτελέστερα τὸ πρῶτον, ἔπειτα ἐφάνησαν τὰ τελειότερα.

Ἐξετάζοντες μετὰ ταῦτα τὴν τάξιν τῆς διαδοχῆς τῶν ζῶων εὐρίσκομεν τὰς πρωτογενεῖς μορφὰς ἄνευ κρανίου, Ἀκεφάλους. Ἐπειτα εἰς τὴν ἐφεξῆς περίοδον παρουσιάζονται οἱ Ἰχθύες, πρῶτον οἱ ἑτερόκερκοι, ὡς εἶνε τὰ ἔμβρυα τῶν

νῦν ὑπαρχόντων. Κατὰ δὲ τὴν δευτερογενῇ περίοδον ἐπέρχονται τὰ ἕρπετὰ καὶ ἀπ' αὐτῶν ἀναπτύσσονται τὰ πτηνὰ, καθότι ἡ ἐλάττωσις τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέως καὶ ἡ αὔξησις τοῦ ὀξυγόνου εἰς τὴν ἀτμοσφαίραν ἐπέτρεψαν ταύτην τὴν ἀλλοίωσιν. Τὰ πρωτογενῆ τῶν πτηνῶν εἶχον μακρὰν τὴν οὐρὰν, ὡς αἱ Σαῦραι, καὶ συγκειμένην ἀπὸ λεπτοῦς σπονδύλους, εἰς ἕκαστον δὲ ἐξ αὐτῶν ἦσαν προσηρμοσμένα πτερὰ εἰς ζεύγη, ἐν εἴδει πηδαλίων. Ὁ αὐτὸς σχηματισμὸς τῆς οὐρᾶς τῆς σπονδυλικῆς στήλης διαβατικῶς ἀπαντᾷ εἰσέτι εἰς τὰ ἔμβρυα τῶν τελειότερων πτηνῶν. Ἡ μεταβολὴ ἀπὸ ἕρπετῶν εἰς πτηνὰ καταφαίνεται ἀπὸ τοῦ ὅτι ἐκ τῶν τελευταίων μερικὰ ἔχουν ὀδόντας κατὰ σειρὰν ταξιθετημένους, καὶ ἄλλα εἰς χωριστὰς θήκας ἕκαστον. Ἐκ τῶν Μαστοφόρων, ὡς καὶ τῶν Ἰχθύων τὰ ἦττον τέλει ἐφάνησαν πρῶτα. Περὶ τὰ μέσα δὲ τῆς Μεσολιθικῆς γεω-

λογικῆς περιόδου ἀπὸ ἐνὸς κλάδου τῶν Χοανοφόρων ζῶων ἀνελίχθησαν τὰ Μαρούπια, καὶ Διδέλφια καλούμενα, καὶ περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς τριτογενεῦς περιόδου ἀνεπτύχθησαν τὰ Πλακουντογενῆ ἀπὸ τῶν Διδελφῶν: Ταῦτα δὲ ἦσαν ποτὲ διεσπαρμένα ἐφ' ὅλης τῆς γῆς, ἐνῶν τῶρα πλησιάζουν νὰ ἐκλείψωσιν ὀλοτελῶς. Εἰς τὴν Εὐρώπην Ἀσίαν καὶ Ἀφρικτὴν δὲν ἀπαντᾷ οὐδὲν ἄτομον ταύτης τῆς φυλῆς: Ἀλλὰ τὰ Χοανοφόρα ζῶα, τὰ Διδέλφια, καὶ τὰ Πλακουντογενῆ διεδέχθησαν ἀλλεπάλληλα. Αὕτη ἦτον ἡ τάξις τῆς διαδοχικῆς ἐξελίξεως ἐν τῇ Εὐρώπῃ. Συμφώνως πρὸς τὴν διαδοχὴν ταύτην ἡ Χοάνη παρατηρεῖται εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐν τῇ πρώτῃ περιόδῳ τῆς ἐμβρυονικῆς ὑπάρξεώς του. Ἡ ἐμφάνησις δὲ ὀπῶν συμβαίνει περὶ τὴν δωδεκάτην ἑβδομάδα τῆς ἐνδομητρίου ἀναπτύξεώς του. Δὲν εἶνε λοιπὸν ἐπόμενον νὰ συμπεράνωμεν ἐκ τῶν φαινομένων τῆς ἐμβρυονικῆς μεταμορφώσεως, ὅτι βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον ἐξελίχθη ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τῶν ὑποδεεστέρων Σπονδυλικῶν ζῶων; Εἰς τὰ πρῶτα στάδια τῆς ἀνελιξεῶς τῶν τὰ ἀμφίβια ἕρπετὰ, καὶ πτηνὰ εἶνε ἀδύνατον νὰ διακριθῶσιν ἀπ' ἀλλήλων. Τὰ πρῶτα βήματα τῆς ἀναπτύξεως πάντων τῶν Σπονδυλικῶν εἰσὶν ἐπίσης πανόμοια καὶ ἐν τῇ ἐννεαμήνῳ ἐνδαιτήσει αὐτοῦ ἐντὸς τῆς ὑστερας ὁ ἄνθρωπος διέρχεται τὴν αὐτὴν σειρὰν μεταμορφώσεων, ὡς οἱ ὑποδεεστοί αὐτοῦ πρόγονοι διῆλθον ἐπὶ ἀκατάλογιστον μῆκος παρεληλυθότων αἰώνων. Ἡ πρόοδος ἦν οὗτος ποιεῖ τῶρα, εἰς τὸ διάστημα ὀλίγων ἑβδομάδων ἐν τῷ σκότει τῆς μήτρας εἶνε συνοπτικῶς ἡ αὐτὴ, ἥτις ἐγένετο ὑπὸ τῆς ζωϊκῆς φύσεως καθ' ὅλην τὴν ὑφήλιον εἰς διάστημα μυριάδων αἰώνων.

Παραβάλλοντες τὰς παρατηρήσεις τῶν οἱ Ἐμβρυολόγοι μετὰ τῶν Παλαιοντολόγων συμπέρασμα, ὅτι δηλαδὴ ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ἀτόμου, ἀπὸ τῆς συλλήψεως μέχρι τῆς γεννήσεως αὐτοῦ εἶνε σύντομος ἐπανάληψις τῆς ἐξελίξεως τοῦ γένους αὐτοῦ, καὶ ὅτι αἱ παλαιοντολογικαὶ ἀλλοιώσεις ἐρμηνεύονται διὰ τῶν ἐμβρυονικῶν. Οἱ δὲ νομιζόμενοι ὡς ἀπωλεσθέντες κρίκοι εἰς τὴν σειρὰν τῶν πρώτων ἀνευρίσκονται μετὰ τῶν δευτέρων. Ἐξέλιξις ἀτομικῆ, ἐξέλιξις παλαιοντολογικῆ καὶ συγκριτικῆ

ἀνατομία διὰ τῶν συνενωμένων ἀποδείξεων τῶν, ὀδηγοῦν εἰς τὴν διάγνωσιν τῆς γενεαλογίας οἰουδήποτε ὀργανισμοῦ. Πανταχοῦ καταφαίνεται ἡ κυριαρχία τοῦ νόμου. Ἰδιότροπος ἐπέμβασις πώποτε δὲν ἔλαβε χώραν. Ἐκάστη γεωλογικὴ περίοδος ἔχει δεσπόζοντα τινὰ τύπον ζωῆς. Ἡμπορεῖ ἴσως νὰ ἐρωτήσῃ τις, τίνι τρόπῳ δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι τὰ συναπαρτιζόντα τὴν μακρὰν ταύτην σειρὰν εἶδη εἰσὶν ἀκριβῶς συνεχεῖς διάδοχοι δι' ἀνελιξεως προγενεστέρων μορφῶν ἐξ ὧν παρήχθησαν; Πόθεν γινώσκουμεν ὅτι δὲν εἰσῆχθησαν δι' αἰφνιδίου δημιουργίας, καὶ δὲν ἠφάνισθησαν δι' ἐπίσης αἰφνιδίας καταστροφῆς; Ἀπλῶς διὰ τὸν ἐξῆς λόγον, αἱ νέαι μορφαὶ ἐμφανίζονται, καθ' ὃν καιρὸν αἱ προκάτοχοι τῶν εἰσὶν εἰσέτι ἐν πληρεῖ ἀκμῇ. Παρουσιάζονται ὑπὸ ἀτελὲς σχέδιον κατ' ἀρχὰς, τὸ ὁποῖον βαθμηδὸν τελειοποιεῖται. Ἡ Προϊούσα ἐξέλιξις προϋποτίθηται ἀνυπολόγιστον διάστημα χρόνου, ἐνῶν ἡ δημιουργία εἶναι ἔργον αἰφνιδίου. Σημαντικὴν διασάφην αὐτοῦ τοῦ ἰσχυρισμοῦ παρουσιάζουν οἱ δύο κυριώτεροι τύποι ζωϊκῆς ὑπάρξεως ὁ τῶν ἕρπετῶν δηλονότι καὶ τῶν Μαστοφόρων. Τὰ πρῶτα ἀνάγονται εἰς τὴν Δευτερογενῆ γεωλογικὴν περίοδον, τὰ δὲ τελευταῖα εἰς τὴν Τριτογενῆ ἐν τῇ Δευτερογενεῖ λοιπὸν περιόδῳ, ὅποτε τὰ ἔρποντα ζῶα ἤκμαζον, ὑπῆρχον ἕρπετὰ πετόμενα εἰς τὸν ἀέρα, κολυμβῶντα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας, ἢ νηχόμενα εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης, ἔρποντα ἐπὶ τῆς ξηρᾶς ἢ ἀναρριχώμενα ἐπὶ τῶν δένδρων. Ὅτε δὲ ὁ τύπος οὗτος ἠγγίξεν εἰς τὴν παρακμὴν του, ἤρχισε βαθμηδὸν νὰ ἐκφυαλίζηται καὶ νὰ ἐκλείπῃ. Πρῶται αἱ πετόμεναι Σαῦραι ἐξέλιπον, ἀκολούθως ἐκεῖναι τῆς θαλάσσης, ἐνθα δὲν ὑπάρχουν πλέον ἄτομα ἐκπροσωποῦντα τὸν τύπον ἐκεῖνον. Αἱ ποτάμια καὶ αἱ ἐπὶ γῆς ἐρπόμεναι Σαῦραι, καίτοι πολὺ ἐλαττωθεῖσαι, κατὰ τὸν ἀριθμὸν καὶ τὸ μέγεθος διατηροῦσιν εἰσέτι τὸν περὶ ὑπάρξεως διαγωνισμόν: Ἀλλ' ἡ ἐντελής ἐξόντωσις ζωϊκῶν μορφῶν, καίτοι ἀκατάσχετος, ἀπαιτεῖ ἀναριθμητικούς αἰῶνας διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς. Ἐνῶν λοιπὸν τὰ ἕρπετὰ ἤκμαζον εἰσέτι, παρεισῆχθησαν Μαστοφόρα τῶν ὑποδεεστέρων μορφῶν. Τί σημαίνει ἡ ταυτόχροнос αὕτη συνύπαρξις δύο διαφόρων μορφῶν ζωῆς εἰς μακραίωνας χρόνους, ἐξ ὧν

ή μία παρακμάζει βαδίζουσα πρὸς τὴν ἐξόντωσιν, ἐνῶ ἡ ἄλλη προβαίνει αὐξάνουσα πρὸς τὴν ἀκμὴν τῆς; τί δηλοῖ ἡ βαθμιαία ἐφάπλωσις τῆς μιᾶς ἐπὶ τῆς ἑτέρας; οὐχὶ αἰφνίδιον δημιουργίαν, ἀλλὰ βραδείαν ἐξέλιξιν· αἱ περιστοιχίζουσαι τοῦ κόσμου περιστάσεις βραδέως καὶ κατ' ὀλίγον κατάντων ἀναρμόδιοι διὰ τὴν ὑπαρξίν τῆς μιᾶς, καὶ πρόσφοροι διὰ τὴν ὑπαρξίν τῆς ἑτέρας.

Ἐπραγματεύθημεν ἄχρι τοῦδε περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς προόδου τοῦ δόγματος τῆς ἐξελίξεως, ἀπόκειται νὰ προσθέσωμεν ὀλίγα τινὰ καὶ περὶ τῶν συνεπειῶν τῆς παραδοχῆς αὐτοῦ: Ὅποια λοιπὸν ἔσονται αἱ συνέπειαι τῆς παραδοχῆς ταύτης τῆς θεωρίας; Ἐξοχώτερα βλέψεις τοῦ μεγάλου τούτου Σύμπαντος, οὐτινος ἀπαρτίζομεν ἐλάχιστον μέρος; εὐγενεστέρα κατανόησις τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἐξελίχθη ἀνέκαθεν μέχρι τῆς παρουσίας φάσεώς του: Ὑψηλότεραι θεωρίαι περὶ τῶν νόμων οἵτινες διέπουν αὐτὸ καὶ εὐγενέστεραι προσδοκίαι περὶ τοῦ μέλλοντός του.

Παριστάμεθα ἐνώπιον τοῦ ἀκαταμαχῆτου κατὰ τὸν χῶρον, καὶ τοῦ ἀπέριου κατὰ τὸν χρόνον. Πρὸ πάντων αἱ ἰδέαι ἡμῶν περὶ τῶν ἀναλλοιώτων σκοπῶν, καὶ περὶ τοῦ καταπληκτικοῦ μεγαλείου τοῦ Ὑπερτάτου ὄντος ἐντυποῦνται ζωηρότεροι· οὕτω πως κατανοοῦμεν καλλίτερον τὴν ἐννοιαν τῆς Γραφικῆς ρήσεως «ὅτι παρ' αὐτῷ οὐκ ἔστι παραλλαγή, ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα.

Μὴ λησμονῶμεν δὲ τὴν ἐκ τῆς Ἱστορίας νοουθεσίαν ὅτι αἱ δεινότεραι προσβολαὶ κατα τῶν Ἱερῶν Γραφῶν δὲν προῆλθον ἀπὸ τῶν ἀπίστων ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐν Εὐρώπῃ δεσποσάσης ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς. Ὅτε τὰ συγγράμματα τοῦ Κοπερνίκου καὶ τοῦ Κέπλερ ἀνεγράφησαν ἐν τῷ ἐπιστήμῳ καταλόγῳ τῶν ἀπηγορευμένων τοῖς πιστοῖς βιβλίων, τὸ σύστημα τοῦ πρώτου τούτων ἐκηρύχθη ὑπὸ τῆς ἀξιούσης νὰ ὀνομάζεται Καθολικὴ Ἐκκλησία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὡς «ψευδὲς πυθαγορικὸν σύστημα, ὅπως ἀντιφάσκον εἰς τὰς Ἱεράς Γραφάς» καὶ ὁμως ἡ ἀλήθεια τοῦ συστήματος τοῦ Κοπερνίκου ἀναγνωρίζεται τὴν σήμερον ὑπὸ πάντων.

Ὑπάρχουν καὶ τώρα τινὲς κατακραυγάζοντες περὶ τοῦ δόγματος τῆς Προϊούσης Ἀναπτύξεως, ὡς διύσχυρίζοντο ἄλλοτε οἱ Κληρικοί τῆς Ρώμης

περὶ τῆς δοξασίας τοῦ Κοπερνίκου, «ὅτι εἶνε ὅλως ἐναντίον εἰς τὰς Ἱεράς Γραφάς» ὅθεν ἄς ἐξετάσῃ ἕκαστος ἂν τοῦτο οὕτως ἔχη, καὶ ἄς εὐρη μέσον συνδιαλλαγῆς. Μὴν ἀπατώμεθα ἀπὸ μόνως τὰς φωνασκίας τῶν ἀδιαφορούντων περὶ τῆς ἀληθείας, οἵτινες ὑπὲρ τοῦ ἰδιαιτέρου θρησκευτικοῦ αὐτῶν δόγματος μόνον διαμάχονται, καὶ προσπαθούτων νὰ διαιωνίσωσι τὰ ἰδιαιτέρα κέρδη, ἢ ἀπολαύς. Ἄλλως τε δὲν ὑπάρχει δόγμα τῶν μεταγενεστέρων χρόνων, μεγαλύνον περισσότερο τὴν ἄφατον τοῦ Παντοκράτορος Θεοῦ δόξαν. Ἄς μὴ λησμονῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ Νομοδιδασκάλου πρὸ δεκαοκτῶ ἡδὴ αἰῶνων ρηθέντα ἐνώπιον τοῦ Συνεδρίου τῶν Ἰουδαίων. «Ἄνδρες Ἰσραηλίται προσέχετε ἑαυτοῖς τί μέλλετε πράσσειν· ὅτι ἐὰν ἡ ἐξ ἀνθρώπων ἢ βουλή αὕτη, ἡ τὸ ἔργον τοῦτο καταλυθήτεται· εἰ δὲ ἐκ Θεοῦ ἐστὶν οὐ δύνασθε καταλύσαι αὐτὸ, μήποτε καὶ θεομάχοι εὐρεθῆτε.» Συχνάκις ἀκούομεν τοὺς διαβεβαιούντας ὅτι ὁ αἰὼν ἐν ᾧ ζῶμεν, ἡμέραν παρ' ἡμέραν ἀποβαίνει πλέον ἄθρησκος, καὶ ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἀτασθάλως περιφρονοῦν ὅσα οἱ πρόγονοὶ τῶν ἐσέβοντο ὡς ἱερά. Ἥμποροῦμεν ὁμως νὰ συζητήσωμεν ἐπωφελῶς· μήπως τοῦτο προέρχεται ἐκ τῶν σπουδαίων ἀλλοιώσεων τῶν ἰδεῶν ἡμῶν περὶ τοῦ Ὑψίστου ὄντος; Πράγματι καὶ ἔργα, ἅτινα πρὶν ἡ ἀνθρωπότης ἀπέδιδεν ἀδιστακτικῶς εἰς Αὐτὸν, δὲν δύνανται πλέον νὰ τῷ ἀπονεύμωσι: διότι ἔμαθον περὶ ἐκάστου νέου δόγματος νὰ ἐρωτῶσιν: «Εἶναι ἀνακρετικὸν τοῦ φοβεροῦ μεγαλείου τοῦ Θεοῦ;» Ἡ τροποποίησις αὕτη τῆς κοινῆς γνώμης ἐπίδρασεν οὐ μικρὸν εἰς τὴν πρόοδον τῆς ὑποθέσεως περὶ τῆς πραγματευόμεθα. Τὸ δόγμα τῆς Προϊούσης Ἐξελίξεως δὲν θεμελιούται ἐπὶ τῆς παραδοχῆς τῆς διηνεκοῦς παρεμβάσεως τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐπὶ ἀναγνωρίσεως τῆς ἀρχηγῶν τῆς ἀναλλοιώτου βουλής τοῦ Ὑψίστου. Ὅπου δὴποτε ἐξετάσωμεν τὰ ἔργα τῆς φύσεως, πανταχοῦ ἀπαντᾷ τὸ κράτος καθολικοῦ αἰωνίου καὶ ἀδυσωπῆτου νόμου.

Ἡ ἐγκαθίδρυσις τῆς θεωρίας τῆς Προϊούσης ἀναπτύξεως δὲν ὀφείλεται εἰς μίαν τινὰ ἰδιαιτέραν ἐπιστήμην, ἀλλ' εἶνε ἀπόρροια συλλήβδην πρᾶξων τῶν ἐπιστημῶν. Εἶνε λάθος τὸ νὰ τὴν ἀποδιδώμεν εἰς μόνην τὴν Γεωλογίαν, ὡς συχνά-

κις τοῦτο γίγνεται. Ἦτον ἀδύνατον ἡ Ἀστρονομία νὰ μὴν κατάσχη τὴν ὑψηλὴν θέσιν τῆς. Αὐτὴ προηγήθη εἰς τὴν διανοητικὴν ἀναστάτῳσιν, ἥτις ἦτο τὸ τέρμα τῆς Μεσαιωνικῆς ἐποχῆς. Αὐτὴ ἠγωνίσαστο μόνη, καὶ ἐκέρδησε τὰς μεγάλας μάχας τοῦ σφαιρικοῦ σχήματος τῆς γῆς, τοῦ κεντρικοῦ Ἡλίου, καὶ τῆς πληθῆος τῶν κόσμων. Ἀντίτιμον τῶν θριάμβων τῆς ἦτο τὸ αἶμα τινῶν ἐκ τῶν ἐνδόξων προταγωνιστῶν αὐτῆς. Ἐξ ὧν οἱ μὲν ἀπέθανον ἐπὶ τῆς πυρᾶς, ἄλλοι ἐν βασάνοις, ἄλλοι ἐν σκοτεινοῖς δεσμοτηρίοις, καὶ ἕτεροι ἐτελεύτησαν μαστιγούμενοι. Ἀλλ' ἅπαντες ἀπηλλάγησαν ἀπὸ τοὺς βασανιστὰς τῶν χαίροντες ὅτι ἐκρίθησαν ἄξιοι νὰ ἀποθάνωσιν ὑπὲρ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως.

Ὅτε ἡ Ἀστρονομία εὐρήκεν ἐπὶ τοῦ ἀχανοῦς χώρου βαθμίδα ἕνα στηρίξῃ τοὺς πόδας τῆς, προσεκάλεσε τότε τὰς συντρόφους τῆς ἐπιστήμας ὅπως προσέλθωσι καὶ συμμετάσχωσι τῆς ἐνδόξου θεωρίας τοῦ μεγαλοπρεποῦς σύμπαντος εἰς τὴν αὕτη προήλασε. Ἡ ἀνατομία, ἀνθρώπινος καὶ Συγκριτικὴ, ἡ Παλαιοντολογία, ἡ Ὄρυκτολογία, ἡ Χημεία, ἡ Φυσιολογία, ἡ Μικροσκοπία, ἔτι καὶ ἡ Φιλοσοφικὴ αὕτη Ἱστορία συνειργάσαντο. Ὅπουδῆποτε ἐπιστήμη τις σπουδαίως προώδευσεν, ἢ κινήσῃ τῆς συνωδύθη ὑπὸ τῶν λοιπῶν καὶ οὕτω πως ἐξησφαλίσθη τὸ κερδηθὲν ἔδαφος. Τὴν σήμερον δὲ ἅπασαι σταθερῶ τῷ ποδὶ προχωροῦν ἐπίσης. Συχνάκις ἀπαιτοῦνται πολλαὶ νίκαι ὅπως στερεωθῇ μία κατάκτησις, ἢ Μάθησις φαιδρὰ ἕνεκα τοσούτων θριάμβων, ἀπροσπαιστῶς βαδίζει κατὰ τῶν ὄχυρωμάτων τῆς Δεισιδαιμονίας καὶ τῆς Ἀμαθείας.

Τέλος πάντων ἡ διανοητικὴ πρόοδος ἐν ἀνθρώποις τὴν σήμερον εἶνε τόσον μεγάλη, ὥστε ζητήματα, ἅτινα ἄλλοτε διήρουν τὸν Χριστιανισμὸν εἰς αἰρέσεις ἐπαυσαν νὰ συζητῶνται. Τὰ ἄλλοτε διατειχίζοντα κοινωνικῶς ἀγαθοῦς ἀνθρώπους ἀπ' ἀλλήλων, ἐξέλιπον, ἀντικαθίστανται δὲ ὑπ' ἄλλων διαφοροτικοῦ εἶδους ζητημάτων, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀπαντᾷ ἐν σπουδαιότητι φύσεως ζήτημα, τὸ περὶ αἰωνίου κράτους τοῦ νόμου. Ἡ θεωρία τῆς Προϊούσης Ἀνεξίξεως κυρήττει βαρυφθόγγως. «Εἶμεθα ὅποιοι εἶμεθα, διότι τὸ περὶ ἡμᾶς Σύμπαν εἶνε ὁποῖον εἶνε καθὼς αὐτὸ ἐπι-

δρᾷ ἐφ' ἡμᾶς, ὁμοίως καὶ ἡμεῖς ἀντιδρῶμεν ἐπ' αὐτοῦ.» Ἡ ἐννοια τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ὑπάρξεως ἡμῶν εὐρύνεται, καὶ οὕτω πως ἐρχόμεθα εἰς συνάφειαν μετὰ παντὸς ὅ,τι ὠραῖον ἐπὶ γῆς καὶ ὅ,τι ὠραῖον ἐν Οὐρανοῖς. Ὅθεν ἄς ἀτενίζωμεν μετὰ σεβασμοῦ εἰς τὰ τῆς φύσεως ἔργα, καὶ ἄς ὑψώνομεν τὰ βλέμματα ἀπὸ τῶν ποικίλων φαινομένων τοῦ κόσμου, εἰς τὸ σεμνὸν μεγαλεῖον τοῦ σιγαλέου καὶ αἰδίου κράτους τοῦ νόμου τοῦ διέποντος πάντα ταῦτα τὰ φαινόμενα καὶ ἐπιφωνήσωμεν οὕτω μετὰ τοῦ ἡμετέρου ποιητοῦ.

Ἄφου, Θεέ, μ' ἐπροίκισας μένου ἰσθῆσις τοὺς ὀφθαλμούς μου ἦνοιξα καὶ εἶδα... Ποία φύσις! κ' εἶδα τὸ Πᾶν πλὴν τοῦ παντὸς τὸν Ποιητὴν δὲν [εἶδα

κ' ἐρώτησα «τίς ἔθεσε τοῦ κόσμου τὴν κρηπίδα;» Καὶ μ' ἔκραξε μιᾶ φωνῇ κοινῶς ἡ ἀνθρωπότης, «Μία Ἀρχὴ αὐθύπαρκτος... ἐν ὄν... μία Θεότης.» Εἶδα τὴν φύσιν φθίνουσαν καὶ μὴ ἐξοντουμένην, τὴν ὕλην εἰς ἀλλοίωσιν εἶδα συνισταμένην.

Γενέσεις μετὰ τὰς φθοράς, ζωὴς μετὰ θανάτους, καὶ ὑπ' ἐκβάσεις Πρόνοιαν διείδον αὐτομάτους.

Κ' ἠρώτησα «τίς ὁ κρατῶν τῶν ὄντων τὰς ἡνίας;» Καὶ μ' ἀπεκρίθησαν, «εἰς Νοῦς, ἐν Πνεῦμα τῆς [Προνοίας].»

ΕΡΩΤΟΣ ΔΕΙΝΑ

ΕΡΩΣ ΔΥΟ ΑΔΕΛΦΩΝ.

Εἰς τινὰ πόλιν τῆς Γερμανίας, ἔζων δύο ἀδελφοί, φημιζόμενοι ὡς ἀξιόλογοι χαλκογράφοι. Πᾶσαν δὲ σχεδὸν ἐσπέραν ἐσύχναζον οὗτοι μετὰ τὸ δεῖπνον εἰς τὸν οἶκον γέροντός τινος χρυσοχόου γείτονός των, ὅστις τοὺς ὑπεδέχετο μετὰ μεγάλης εὐπροσηγορίας.

Αἱ μεταξὺ τῶν τριῶν τούτων ὑποκειμένων ἐσπεριναὶ συναναστροφαὶ κατήντων ὀχληραὶ, καθότι οἱ μὲν δύο ἀδελφοὶ ἦσαν ἐκ φύσεως σιωπηλοὶ, ὁ δὲ χρυσοχόος, καίτοι ζωηρὸν ἔχων τὸ βλέμμα, νύκτα καὶ ἡμέραν εἰς διαφόρους καὶ ἀδύνατους παραδεδομένους ἐργασίας, περιέσπα μᾶλλον τὸν νοῦν του. Ἀλλὰ καὶ οὕτως, εὐρησσοῦντα μετ' ἀλλήλων καὶ ἡγαπῶντο ὡς συμφωνοῦν-

τες κατά τὰ ἰδιώματα· διαβαίνων δέ τις ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ χρυσοχόου, ἦτο σπανιώτατον νὰ μὴν ἴδῃ διὰ τῶν ὑαλίων τοῦ παραθύρου τὰς κεφαλὰς τῶν τριῶν φίλων, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον περίξ μεγάλου ἀγγείου ζύθου.

Ἐσπέραν τινὰ ὁ γέρον Θωμᾶς (οὗτος ἐκαλεῖτο ὁ χρυσοχός) ἐφάνη φαιδρότερος κατὰ τὸ σύνθητες.

— Τί ἔχεις ἀπόψε, καλέ μας γείτων; τὸν ἠρώτησαν οἱ δύο ἀδελφοί, ἐκ τοῦ προσώπου σου φαίνεται ὅτι ἔλαβες καλὴν τινα εἶδησιν.

— Καλὴν, καὶ καλλίστην, τέκνα μου· ἀπεκρίθη ὁ κύρ Θωμᾶς· ἤξεύρετε ὅτι ἔχω τὴν κόρην μου εἰς τὸ μοναστήριον διὰ τὴν ἀνατροφὴν της· αὐριον δὲ τελειώνει ὁ καιρὸς της καὶ μοὶ ἦλθεν ἡ εἶδησις ὅτι θὰ τὴν ἔχωμεν ἐδῶ. Βλέπετε λοιπὸν καλοὶ μου φίλοι καὶ γείτονες, ποία εἶναι ἡ χαρὰ μου, καὶ μοῦ ἔρχεται τῶρα μ' ὅλα μου τὰ γηρατεῖα νὰ σηκωθῶ καὶ νὰ χορευθῶ.

Εἶχε πέμψει ὁ κύρ Θωμᾶς τὴν θυγατέρα του εἰς τὸ μοναστήριον κατ' ἐπίμονον αἴτησιν τῆς πλουσίας καὶ εὐλαβοῦς γραίας ἀδελφῆς του, ἥ τις καὶ ἐμελέτα νὰ τὴν ἀφήσῃ τελείαν κληρονόμον τῆς περιουσίας της.

— Naί φίλοι μου! καὶ θὰ τὴν ἴδῃτε αὐριον· δὲν βλέπω τὴν ὥραν πότε νὰ τὴν ὑποδεχθῶ εἰς τὸς ἀγκάλας μου.

Οἱ χαλκογράφοι ἔσφιγξαν τὴν χεῖρα αὐτοῦ φιλικῶς, καὶ τὸ ὑπόλοιπον τῆς ἐσπέρας ἐπέρασαν εἰς συνομιλίας, περὶ τῆς Βιλχελμίνης, ἥ τις ὡς ἔλεγον, ἔπρεπε νὰ εὐμόρφαινε περισσότερον νὰ ἔρριψεν ἀνάστημα καὶ νὰ ἔμαθε πολλὰ πράγματα καὶ τὰ τοιαῦτα. Τὴν ἐσπέραν δὲ ταύτην ἀνὴρ τοῦ ζύθου προσεφέρθη οἶνος ἐξαίρετος, καὶ οἱ δύο γείτονες προσεκλήθησαν τὴν ἐπιούσαν εἰς τὸ δεῖπνον.

Τὴν ἐπαύριον δὲ οἱ δύο ἀδελφοὶ ἐνδυθέντες τὰ συνήθη των τῆς Κυριακῆς φορέματα, ἔσπευσαν μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου εἰς τοῦ φίλου αὐτῶν, καὶ ἀμέσως σχεδὸν ἐκάθησαν εἰς τὸ δεῖπνον. Ὁ Θωμᾶς κατέφερε διὰ τοῦ γρόνθου του ἐπὶ τῆς τραπέζης τοσοῦτον ἰσχυρὸν κτύπημα, ὥστε ὀλίγον ἔλειψε νὰ συντρίψῃ τὰ ποτήρια. Ἀμέσως δὲ ἡ Βιλχελμίνη, παρουσιασθεῖσα μετὰ δειλοῦ βήματος καὶ τὰς χεῖρας ἔμπροσθέν της ἔχουσα,

ἦλθε κατὰ διαταγὴν τοῦ πατρὸς της καὶ ἐκάθησε μετὰ τῶν δύο ἀδελφῶν ἐρυθριῶσα.

Ἐφαγον καὶ ἐπιον εὐχαρίστως· τὸ δεῖπνον ὁμῶς καὶ παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ χρυσοχόου ὑπῆρξε λίαν σιωπηλόν· καὶ οὗτος δὲ ἐκκενώσας ἄπασαν αὐτοῦ τὴν φαιδρότητα, ἠρέσθη πλέον θεωρῶν τὴν θυγατέρα αὐτοῦ μετὰ μειδιάματος. Τὸ παράδοξον ὅμως ἦν ὅτι οἱ δύο ἀδελφοί, ἀπροσδόκητον λαβόντες ψυχρότητα καθ' ἄπασαν τὴν διάρκειαν τοῦ δείπνου, οὐχὶ μόνον λόγον ἀλλ' οὐδ' ἀπλοῦν βλέμμα ἀντήλαξαν πρὸς ἀλλήλους. Τὸ δ' ἐσπέρας, εἰσελθόντες εἰς τὸν κοιτῶνα αὐτῶν, ἔπεσαν ἐπὶ τῆς κλίνης των ἀλλաοὶ καὶ ἄφωνοι ὡς ἰχθύες, παρὰ τὴν συνήθειαν μάλιστα ἦν εἶχον νὰ ὁμιλῶσι διὰ τὰ συμβεβηκότα καὶ τὴν ἐργασίαν τῆς ἡμέρας, πολλάκις, ὡς κοιμώμενοι μάλιστα ἐν τῷ αὐτῷ δωματίῳ, παρεκτείνοντες τὴν συνομιλίαν των μέχρι τοῦ μεσονυκτίου.

Ἐγαπῶντο δὲ οἱ δύο ἀδελφοὶ οὗτοι φιλοστόργως, καὶ πανταχοῦ ἔβλεπον αὐτοὺς ὁμοῦ εἰς περιπάτους, εἰς τὰς ἐορτάς, εἰς τὴν θήραν, εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐνθα ἐπορεύοντο συγχάκις. Εἶχον δὲ τὴν ἰδίαν ἰκανότητα καὶ εἰς τὴν τέχνην των, καὶ πολλάκις τὸ ἔργον τοῦ ἐνὸς ὑπέγραφεν ὁ ἄλλος ἀδιαφόρως· πρόσθετες δὲ ὡς ἐπίμετρον καὶ ὅτι τὸ πρόσωπον τοῦ δευτέρου ἐφαίνετο ὡς ἐγκεχαραγμένον εἰς τὸ τοῦ ἀδελφοῦ του· οὐδέποτε δὲ τοσαύτη μέχρι τοῦδε ἐφάνη ὁμόνοια ὅση ἡ τῶν δύο ἀδελφῶν. Ἄλλ' ἤδη; . . . ἀλλόκοτος τῶντι μεταβολή! ἀπέφυγεν ὁ εἷς νὰ ἴδῃ καὶ νὰ ὁμιλήσῃ τὸν ἄλλον, καὶ τὸ παράδοξον τοῦτο κίνημά των ἐκ πρώτης ἀφετηρίας ἐλύπησε τὸν καλὸν γέροντα γείτονα των.

Ἡ νύξ παρήλθεν οὕτω μετὰ τῶν δύο χαλκογράφων ἐκάτερος δὲ αὐτῶν παρετήρει εἰς τὸ φῶς τῆς σελήνης ὅτι ὁ ἄλλος δὲν ἐκοιμᾶτο διόλου καὶ περιστρέφοντο ἐπὶ τῆς κλίνης ἀδιακόπως ἐν μεγίστῃ ταραχῇ καὶ στενάζοντες. Τὸ δὲ αἴτιον; . . . ἀμφότεροι εἶχον λάθει βαθεῖαν πληγὴν. Ἐγάπησαν τὴν Βιλχελμίνην.

Ὀλόκληρον ἐβδομάδα οὐδ' ἄπαξ οἱ δύο ἀδελφοὶ ἤνοιξαν τὰ χεῖλη, οὐδ' ἄπαξ ἔσφιγξαν τὴν χεῖρα ὁ εἷς τοῦ ἄλλου· βαθυτάτη δὲ ἐθασίλευε σιωπὴ ἐν τῷ ἐργοστασίῳ αὐτῶν, καὶ ἀμφότεροι ἐπὶ τῆς χαλκίνης πλακὸς κεκλιμένοι, οὐδὲ στιγμή

μὴν ἤγειρον τοὺς ὀφθαλμούς.

Τὴν τελευταίαν δὲ ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ὁ Θωμᾶς ἐκάθητο εἰς τὴν θύραν τοῦ οἴκου του ἀπέναντι τῆς θυγατρὸς του.

— Δὲν μὲ εἶπες, ἀγαπητέ μοι πάτερ, ὅτι πᾶσαν ἐσπέραν θὰ βλέπωμεν τοὺς δύο ἀδελφούς;

— Τῶντι· εἶπεν ὁ χρυσοχός· ὀκτὼ ἡμέρας τῶρα δὲν ἐφάνησαν· καὶ μοὶ φαίνεται παράδοξον τοῦτο.

— Ἐγὼ λοιπὸν εἶμαι ἡ αἰτία; εἶπεν ἡ Βιλχελμίνη· ἔπαυσαν νὰ συγχάζωσιν ἐδῶ ἀφ' ὅτου ἐγὼ ἦλθον!

ΤΡΙΣΤΑΝΟΣ ΚΑΙ ΒΙΛΧΕΛΜΙΝΗ

Οἱ λόγοι οὗτοι προσεφέρθησαν μετὰ φυσικῆς ἀπλοικότητος· ὁ δὲ γέρον ταπεινώσας τὴν κεφαλὴν, ἰκανὴν ὥραν ἔμεινεν ἄφωνος.

— Ἀγαπητή μοι κόρη! ἐφώναξε τελευταῖον, συμπιέζων διὰ τῶν μαραμένων χειλέων του τὴν παχηλὴν καὶ δροσερὰν χεῖρα τῆς θυγατρὸς του· δὲν γνωρίζεις ἀκόμη τὸν κόσμον· δὲν γνωρίζεις

τὰ πάθη τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας, καὶ ὁ Θεὸς νὰ σὲ προφυλάττῃ.

Μηδὲν δὲ ἐκ τῶν λόγων τούτων τοῦ πατρὸς της ἐννοοῦσα ἡ Βιλχελμίνη, ἐθεώρει αὐτὸν μετὰ τρυφεροῦ μειδιάματος.

— Τὸ μειδιάμά σου εἶναι γλυκὺ, ἀγγελέ μου· ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν ὁ γηραιὸς Θωμᾶς, γλυκίτα-

τον ως τὸ μέλι· εἶθε ποτέ μὴ μεταβληθῆ εἰς δάκρυα.

Τὴν στιγμήν δὲ ταύτην ἐφάνησαν οἱ δύο ἄδελφοὶ ἔμπροσθεν τοῦ χρυσοχοῦ· ἡ δὲ Βιλιελμίνη ἀπεσύρθη μετριοφρόνως ἀμὰ αὐτοὶ ἐπλησίασαν.

— Ἄφ' οὗτου εἶδομεν τὴν θυγατέρα σου, κύρ Θωμᾶ, καὶ οἱ δύο ἐχάσαμεν τὸν ὕπνον καὶ τὴν ἡσυχίαν· ἀπὸ τὰ κινήματά μας ἐπροδόθημεν, οὐδ' ἠδυνήθημεν νὰ κρυφθῶμεν ὁ εἰς ἀπὸ τὸν ἄλλον. Εἶπέ μας ἐλευθέρως θέλεις τὸν ἕνα ἐξ ἡμῶν διὰ γαμβρόν σου; Ἄν λέγῃς τὸ ναί, ἐρώτησον λοιπὸν αὐτὴν τὴν ἰδίαν ποῖον προτιμᾶ, καὶ ἂς λάβῃ ὄντινα θέλει ἐκ τῶν δύο μας. Τὸ ἔργον μας πηγαίνει ἀξίολογα, καὶ ἐργασίαι, δόξα τῷ Θεῷ, δὲν μᾶς ἀπολείπουν. Κύτταξε τί ἀποφασίζεις.

Ὁ χρυσοχὸς ὑποδεξιωθεὶς τοὺς νέους μετὰ τῆς συνήθους φιλοφρονήσεως, εἶπε πρὸς αὐτούς:

— Σᾶς ζητῶ ὀλίγας ἡμέρας διὰ νὰ σκεφθῶ καὶ νὰ σᾶς δώσω τὴν ἀπόκρισιν· θέλω δὲ προσπαθῆσαι νὰ σᾶς εὐχαριστήσω ὅσον τὸ δυνατὸν τυχύτερον.

Τὸ ἑσπέρας οἱ δύο ἄδελφοὶ ἀπῆλθον καὶ αὐθις πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ χρυσοχοῦ κατὰ τὸ σῆμα, ἀλλ' ἡ νέα δὲν ἐτόλμα νὰ ἀναγείρῃ τοὺς ὀφθαλμούς· ἠξέυρεν ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐκλέξῃ τὸν ἕνα ἐξ αὐτῶν. Τὴν ἐπαύριον δὲ ὁ Θωμᾶς ἐπεμψεν τὸ ἀκόλουθον ἐπιστόλιον πρὸς τοὺς δύο ἀδελφούς:

« Ἡ κόρη μου σᾶς εἶδε καὶ τοὺς δύο· ἐκλέγει δὲ τὸν μὲν Τριστάνον διὰ σύζυγον, τὸν δὲ Ἑρρίκον δι' ἀδελφόν. Εἶθε τὴν ὁμολογίαν ταύτην, τὴν ὁποῖαν μετὰ δυσκολίας ἀποσπῶ ἐκ τοῦ στόματός της, νὰ δεχθῆτε καὶ οἱ δύο ὡς πρέπει. Ὁ γέρον φίλος σας σᾶς προσμένει διὰ νὰ σφίγῃ εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ τὴν οἰκογένειάν του. »

Ἄλλ' αἱ εὐγενεῖς αὐταὶ καρδίαι εἶχον συμφωνήσει μετ' ἀλλήλων ἅμα ὁ εἰς ἐκλεχθῆ, ὁ ἄλλος νὰ σιωπήσῃ διὰ παντός· ταῦτα ὅμως συνωμολόγησαν πρὶν γνωρίσωσι τὴν τύχην των! Ὁ Ἑρρίκος δὲν ἠδυνήθη νὰ τελειώσῃ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιστολῆς τοῦ χρυσοχοῦ, καὶ θείς αὐτὴν ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἔπεσε κάτωχρος ἐπὶ τοῦ θρανίου του.

Ἐν τούτοις ὅμως οἱ δύο ἄδελφοὶ ἐξηκολούθουν συμβιούοντας μετὰ μεγάλης ὁμολογίας, καὶ κατὰ

πᾶσαν ἐσπέραν συχνάζοντες πάλιν εἰς τὸν οἶκον τοῦ χρυσοχοῦ. Ἄλλ' ὁ μὲν μνηστὴρ νέου εἴδους συνδιάλεξιν εὑρισκεν παρὰ τῇ φίλῃ αὐτοῦ, ὁ δὲ Ἑρρίκος ἠγωνίζετο μὲν νὰ δεῖξῃ φαιδρότητα, ἀλλ' ἡ ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ ὠχρότης ἐψευδε τὴν ἐπιτετηθευμένην γαλήνην αὐτοῦ.

Ἡμέραν τινα οἱ δύο ἄδελφοὶ ἐπιστρέφοντες ἐκ τῆς θήρας, ἐστάθησαν κατὰ τι μέρος τοῦ δάσους καὶ ἀπηυδηκότες ἐκ τῆς ὁδοπορίας ἐξηπλώθησαν ἐπὶ τοῦ χόρτου.

— Τριστάνε, εἶπεν ὁ Ἑρρίκος, ἰδοὺ ἀπὸ τόσον καιρὸν τέλος πάντων σοὶ ἀνοίγω τὴν καρδίαν μου· ἀδύνατον μοι εἶνε νὰ σὲ ἀφήσω νὰ λάβῃς τὴν θυγατέρα τοῦ χρυσοχοῦ!

— Ἐλησμόνησας, λοιπὸν ἀδελφέ μου, εἶπεν ὁ Τριστάνος, ἐλησμόνησας τοὺς νόμους τῆς τιμῆς, . . . τῆς εὐγενείας, . . . τῆς φύσεως; . . .

— Εἰς ὅλα ἔχεις δίκαιον, καὶ ἀδύνατον εἶνε νὰ σὲ παραστήσω ποῖαν βάσανον ἐδοκίμασα πρὶν σοὶ ἀπευθύνω τὸν λόγον. Κύτταξέ με ὅμως ἐγὼ δὲν ζῶ πλέον· τὸ σῶμά μου τήκεται ὡς κηρίον, καὶ τὸ ὀλίγον αἷμα, τὸ ὁποῖον ἔχω εἰς τὰς φλέβας μου, μὲ κατατρώγει ὡς πῦρ.

— Τὸ βλέπω, εἶπεν ὁ Τριστάνος· νομίζεις ὅτι καὶ ἐγὼ ὀλίγον βασανίζομαι νὰ σὲ βλέπω εἰς τοιαύτην κατάστασιν; . . . ἔχασα ὅλην μου τὴν χαρὰν . . . ἄχ! νὰ ἦτο κἂν τρόπος θεραπείας.

— Τρόπος θεραπείας, ἀδελφέ μου, δὲν ὑπάρχει· ἄλλο ἐγὼ δὲν σοῦ ζητῶ, ἄλλο δὲν σὲ παρακαλῶ, εἰμὶ μίαν μόνον χάριν. Μὴ λάβῃς αὐτὴν τὴν νέαν πρὶν ἀποθάνω . . .

— Ν' ἀποθάνῃς; ἀνέκραξεν ὁ ἕτερος· τί λέγεις, ἀδελφέ;

— Ναί, ἀγαπητέ μοι Τριστάνε, πρέπει ν' ἀποθάνω, καὶ μὴ φοβῆσαι μήπως ἀργήσω. Σὲ παρακαλῶ λοιπὸν, σὲ ἐξορκίζω, ἀδελφέ μου, νὰ μὲ δώσῃς τὸν λόγον σου, διότι ἂν ἀναγκασθῶ νὰ ὑπογράψω τὸ περὶ γάμου σου συμβόλαιον . . .

— Ὅχι, ἀδελφέ μου, δὲν ὑπομένω νὰ ἀποθάνῃς οὕτω ἀπὸ τὴν ἀπελπισίαν σου. Θέλεις νὰ σοὶ ὑποσχεθῶ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον μὲ κάμει νὰ τρέμω καὶ ὅταν τὸ συλλογίζομαι ἀκόμη;

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ Τριστάνος ἐκύτταξε τὸν ἄθλιον ἀδελφόν του· ἡ ὠχρότης τοῦ θανάτου ἦτο ἐγκεκαυμένη ἐπὶ τῶν χειλέων του.

— Ἀγαπητέ μου Ἑρρίκε, ἐφώνησε, παρὰ νὰ σὲ ἀφήσω νὰ χαθῆς, προτιμῶ μᾶλλον νὰ σὲ παραχωρήσω τὰ δίκαιά μου. Κάμε μου τὴν χάριν νὰ νυμφευθῆς σὺ τὴν Βιλιελμίνην, καὶ ἐγὼ μεταβαίνω εἰς Ἀμερικὴν.

— Νὰ τὴν νυμφευθῶ ἐγὼ! ἀνέκραξεν ὁ Ἑρρίκος. Μὲ παραχωρεῖς, ναί, τὰ δίκαιά σου, ἀλλὰ δύνασαι νὰ μὲ παραχωρήσῃς καὶ τὴν ἀγάπην της; Πρέπει νὰ ἀποθάνω, Τριστάνε, ἢ ἂν μὲ λυπησῇσαι, ἀπόθανε σὺ! ἐπρόσθεσε μετὰ καταχθονίου φωνῆς. Ναί! πρέπει ὁ εἰς ἐκ τῶν δύο μας νὰ ἀποθάνῃ!

Ἐτρεμε δὲ ἡ χεὶρ αὐτοῦ, καὶ ἐκτύπα τὴν λαβίδα τῆς θηρευτικῆς του μαχαίρας.

— Ἔστω! ἐφώνησεν ὁ Τριστάνος, ὡς ἠλεκτρισεὶς καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς παραφορᾶς τοῦ ἀδελφοῦ του.

Ἄμφοτεροὶ δὲ ἠγέρθησαν ὡς ἐξ αὐτομάτου.

— Αὐτὸ εἶναι τὸ μόνον μέσον. Εἶπεν ὁ Ἑρρίκος.

Καὶ σπασάμενοι τὰς μαχαίρας ἤρχισαν νὰ κτυπῶνται μανιωδῶς. Συνειθισμένοι [ὅμως ὄντες εἰς τὴν μετ' ἀλλήλων ἐξάσκησιν τῶν ὄπλων, δυσκόλως ἤδη ἠδύνατο νὰ ἐπιτύχωσιν ὁ εἰς τὸν ἄλλον. Ὅθεν καὶ συνεχῶς μάλιστα διήρκεσεν ἡ μάχη αὐτῶν ἐπὶ ἰκανὴν ὥραν, πολλάκις δὲ διέκοπτον αὐτὴν ἀπαυδῶντες ἐκ τοῦ μεγάλου κόπου. Ἀλλὰ τὰ κτυπήματα αὐτῶν τόσον μανιωδῆ ἦσαν ὥστε αἱ πλευραὶ των ἠνοίγησαν διὰ μεγάλων πληγῶν, καὶ τὸ αἷμα των ἔρρεε ποταμῆδόν.

Εἶχον δὲ καταστήσει εἰς παντελῆ ἀτονίαν. Συγχρόνως ἠκούσθησαν αἱ ἤχοι τοῦ κώδωνος, εἰδοποιούντες τοὺς κατοίκους νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν πόλιν. Ἦτο δὲ ἡ συνήθης ὥρα καθ' ἣν τὸ σάκις ἐπανήρχοντο ὁμοῦ κρατούμενοι διὰ τῆς χειρὸς, περιλυποὶ ἢ φαιδροὶ, κατεσκευασμένους τοὺς πόδας ἔχοντες καὶ περὶ τῶν μᾶλλον ἀποκρῦφων στοχασμῶν των συνδιαλεγόμενοι. Ἄπασα δὲ ἡ νεότης αὐτῶν ἀπεδείχθη τὴν στιγμήν ταύτην ἐνώπιόν των.

Ἐδυν ὁ ἥλιος καὶ αἱ τελευταῖαι του ἀκτίνες διερχόμεναι διὰ τῶν ἐλατῶν, ἐπιπτον ἐπὶ τοῦ ἐκ ξηρῶν φύλλων κεκαλυμένου λοφώματος. Ἡ δὲ δρόσος τῆς ἐσπέρας ἐλάμπρυνε τὸν χόρτον,

καὶ τὰ πτηνὰ ἐχαίρετων τὴν ἔλευσιν τῆς νυκτός.

Ὁ Τριστάνος, στρέψας τὴν κεφαλὴν διέκρινεν εἰς τὴν κοιλάδα τοὺς κώδωνας τῆς πόλεως προκύπτοντας ἐκ τῆς ὀμίλλης, καὶ τὸν ποταμὸν εἰς τὴν πεδιάδα ὡς ὄφιν λευκὸν ἔρποντα ἐπὶ τῶν χόρτων. Τὰ σπλάγγνα του συνεκινήθησαν ἕκα με βῆμα πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἐκτεινῶν αὐτῷ τὴν χεῖρα, θανατηφόρος ὅμως ἀδυναμία κατέσχε τὴν καρδίαν του, καὶ ἠθέλησε μὲν νὰ ἐπακουμβίσῃ ἐπὶ τοῦ δένδρου, ἀλλ' οἱ ὤμοί του ὠλισθήσαν καὶ ἔπεσαν.

Ὁ Ἑρρίκος βλέπων μετὰ σπαραγμοῦ καρδίας τὴν τελευταίαν τοῦ ἀδελφοῦ του ἀγωνίαν διὰ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ζωὴν, ἠθέλησε νὰ προχωρήσῃ πρὸς αὐτὸν ἀλλὰ καὶ αὐτὸς δὲν ἠδύνατο νὰ σαλεύσῃ. Κολυμβῶν δὲ εἰς τὸ αἷμα καὶ τοὺς πόδας μόνον ἀκινήτους ἔχων, ἐκλονεῖτο κατὰ τὸ λοιπὸν σῶμα ὡς πάροις.

Ἡ ὁποῖον εἶνε τὸ φάντασμα . . . τὸ σκελετὸν ἐκείνο, τὸ ὁποῖον κατὰ τὸ λυκαυγὲς τῆς ἐσπέρας, ἀποσπώμενον ἐκ τοῦ βάθους τῆς κοιλάδος, προχωρεῖ πρὸς αὐτούς; . . .

Ἀναβαίνει βραδέως τὸν λόφον καὶ προσέρχεται ἤδη κατεσπευσμένη μὲν ἀλλ' ἀσθενεῖ τῷ ποδί; . . . Εἶνε ἡ μήτηρ, ἡ γραῖα μήτηρ τῶν δύο ἀδελφῶν! τὴν ἐγνωρίσαν δὲ ἀμφοτέροι διὰ τετραβωμένων ὀφθαλμῶν καὶ λέξεις τινὰς ὑπετραύλισαν ὡς δι' ὑπερφυσικῆς δυνάμεως ὁ εἰς τοὺς πόδας ἐστηκώς, ἀφείς τὸν τόπον ἔνθα ἦτο σίονεϊ καθηλωμένος, ρίπτεται μεθ' ὀρμῆς εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ἐπὶ γῆς ἐξηπλωμένου ἀδελφοῦ του μετ' ὀλοχυγῶν.

Περιπτυστάμενοι δὲ ἀλλήλους καὶ τὰ χεῖλη προσηλωμένα ὁ εἰς πρὸς τὸν ἄλλον ἔχοντες ἐκπέουσιν ἐπὶ τῶν γονάτων τῆς μητρὸς των, εἰς τὸ ἴδιον αὐτῶν αἷμα κολυμβῶντες καὶ τὰ δάκρυα.

Ὁλίγας ἡμέρας μετὰ τὸ συμβᾶν τοῦτο, ὁ γέρον Θωμᾶς *** ἐκηδεύετο εἰς τὰ πατρικά του μνημεῖα, ἀποθανὼν ἐκ τῆς λύπης του· ἡ δὲ Βιλιελμίνη *** εἰσῆρχετο εἰς τὸ μοναστήριον διὰ νὰ μὴν ἐξέλθῃ πλέον ἐπὶ ζωῆς της, ἣν ἀφιέρωσε τῷ Κυρίῳ.

A. G. A.

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΤΩΝ ΠΤΩΧΩΝ

Ίδε τεύχος ΜΕ' σελ. 1430).

- Ὡστε τὰ πάντα ἐλάβετε πρὸ ὀφθαλμῶν;
— Μάλιστα κύριε, τὰ πάντα καὶ αὐτὸν τὸν θάνατον.
— Καὶ λέγετε τὸ τελευταῖον χαῖρε εἰς ὄλους τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς καὶ ἀγαπωμένους σας τοὺς ὁποίους ἴσως δὲν θὰ ἐπανίδητε;
— Τὸ μέλλον μῆτε εἰς ὑμᾶς μῆτε εἰς ἐμέ ἀνήκει, κύριε, εἶναι εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Θεοῦ! . .
— Ὡστε δὲν σπαράττεται ἡ καρδία σας ἐπὶ τῇ ιδέᾳ τοῦ χωρισμοῦ;
— Καὶ τί σημαίνει ἂν σπαραχθῇ ἡ καρδία μου; ἀρκεῖ ἡ γενναιότης μου νὰ μὴ ἐξασθενήσῃ!
— Σκέψου καλῶς μικρὰ ἴσως εἶναι διὰ παντός.
— Διὰ παντός, ἔστω . . ἐψιθύρισε ἡ Ροδῆ.
Εἶτα δὲ προσέθηκε μειδιῶσα.
— Ἴσως! . . .
Ἡ ἔκφρασις τῆς φωνῆς τῆς ὅτε ἐπρόφερε τὴν λέξιν ἴσως κατετάραξεν τὸν Ἀντίδην.
— Καὶ τί ἐλπίζετε; . . ἀνέκραξεν.
— Ἐλπίζω εἰς τὸν Θεόν, κύριε . . .
— Ὁ Θεὸς οὐδὲν ὑπὲρ ὑμῶν θὰ πράξῃ.
— Τίς οἶδε; . . .
— Δὲν φοβοῦμαι μῆτε τὸν Θεὸν μῆτε τοὺς ἀνθρώπους! . . εἶπε βιαίως ὁ Ἄρχων τοῦ Ἀετοῦ.
— Αὐτὸ εἶναι βλασφημία καὶ ψεῦδος! . . ἀπήντησε ἡ Ροδῆ, τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ὁ Θεὸς θέλησει νὰ μὲ ἐλευθερώσῃ τῶν χειρῶν σας δύναται κάλλιστα νὰ στείλῃ εἰς βοήθειάν μου ἄνδρα πρὸ τοῦ ὁποίου θὰ τρέμετε, κύριε Ἄρχων τοῦ Ἀετοῦ, ὅσον ἰσχυρὸς καὶ ἂν ἦσθε! . .
— Καὶ ὁ ἀνὴρ οὗτος . . ἠρώτησε ὁ Ἀντίδης μετ' εἰρωνείας, πῶς εἶναι; . . .
— Ὁ λοχαγὸς Λακίουζόν! . . καὶ τὸ γνωρίζετε καὶ ὑμεῖς, ἰδοὺ δὲ ὅτι ὠχρίατε μάλισ τὸ ὄνομά του ἀκούσας προφερόμενον.
— Ὁ λοχαγὸς Λακίουζόν μὲ νομίζει πιστὸν τοῦ σύμμαχον! . .
— Ἡδύσησατε, κύριε, τὰ περὶ τὰς προδοσίας σας σκότῃ, ὥστε μία μόνῃ ἀστραπῇ ἀρκεῖ ὅπως ἀποστράψασα τὰ διαλύσῃ! . .

- Ἡ ἀστραπὴ αὕτη δὲν θὰ ἀπαστράψῃ! . .
— Τίς οἶδε; ἐπανελάθει ἡ Ροδῆ.
— Ἄλλως τε ἐξηκολούθησεν ὁ Εὐπατρίδης ποτὲ ὁ λοχαγὸς δὲν θὰ ἀνακαλύψῃ ποῦ εἴσθε . . .
— Τίς οἶδε; . . εἶπε τὸ τρίτον ἤδη ἡ Ροδῆ.

— o — o —

Ε΄.

Η ΑΓΓΕΛΙΑΦΟΡΟΣ.

- Τὸ εὐρὺ καὶ προεξέχον τοῦ Ἀντίδου μέτωπον ἐρυτιδώθη, βαρὺς δὲ κατέπεσε ἐπὶ τοῦ οἰκοσημοφύρου ἀνακλίντρου του, ψελλίζων ἐπὶ τινὰς στιγμὰς δυσδιακρίτους λόγους, ὡς οὕτω πράττουσι οἱ τὸν νοῦν λίαν ἀπησχολημένον ἔχοντες.
Τὰ ἀντιφατικότερα τῶν αἰσθημάτων λυσιπαιδίως τὴν στιγμὴν ταύτην ἐν ἑαυτῷ συνεκρούοντο, ἡ ἐνδόμυχος δ' αὕτη πάλῃ πρόδηλος ἐπὶ τῆς φυσιογνωμίας του ἐγένετο.
— Μικρὰ, εἶπε μετὰ τινὰ στιγμὴν, ἐπράξας ὅ,τι οὐδεὶς μέχρι τοῦδε ἐπράξεν ἀλλὰ καὶ μῆτε μετὰ σὲ θὰ διαπράξῃ . . με περιφρόνησας κατὰ πρόσωπον, μὲ ὠμίλησας μετὰ προσβλητικῆς ὑπεροφίας, μὲ ἐξύθρισας . . ἀλλ' ἔχω πλεῖω ἢ ὅσον φρονεῖς ἀξίαν, διότι δὲν θὰ σὲ ἐκδικηθῶ! . . ἐκεῖνοι οἵτινες, θέλοντες νὰ μοὶ κάμουν ἢ μάλλον νὰ μοὶ πωλήσουν ὑπηρεσίαν, σὲ ὠδήγησαν ἐνταῦθα, μὲ ἔθεσαν ἐντὸς ἀλλοκότου δυσχερείας . . Ἀπεκάλυψας μυστικὸν ζῶῃς ἡ θανάτου . . ἐπρεπε νὰ ἀποθάνῃς . . διότι ἡ ἀσφάλειά μου καὶ τὰ συμφέροντά μου τὸ ἀπαιτοῦν! Ἐν τούτοις δὲν ἔχω τὴν γενναιότητα νὰ σὲ καταδικάσω . . ἐπεθύμουν νὰ σὲ ἀπολύσω . . θὰ ἐνεπιστευόμην εἰς τοὺς λόγους σου, ἐγὼ, ὁ πρὸς πᾶν τὸ πλησιάζόν με δυσπιστῶν . . σὲ ἐζήτησα ὄρκον . . τὸν ἀπέρριψας . . κλείσασα οὕτω τὴν θύραν ἣν σοὶ ἤνοιγον . . γεννηθῆτω ἡ θέλησίς σου . . δύνασαι δὲ νὰ πραγματοποιήσῃς τὸ ὄνειρον τῆς ἀφοσιώσεώς σου, διότι θὰ μείνῃς ὑπὸ κράτησιν . .
— Σᾶς εἶπον ἤδη κύριε, διέκοψεν ἡ Ροδῆ, ὅτι δέχομαι τὴν φυλακὴν ὡς θὰ ἐδεχόμην καὶ τὸν θάνατον . . .
— Ὡστε πρέπει νὰ ἐπανέλθω εἰς τὸ πρῶτον σχέδιόν μου . . . πρέπει νὰ μείνῃς ὁμηρος ἐν ταῖς

- χερσὶ μου καὶ ταῖς τῶν συμμάχων μου, δὲν δύνασαι νὰ μείνῃς ἐνταῦθα . . .
Ἡ Ροδῆ ἀνετριχίασε.
— Θὰ ἀναχωρήσῃς . . . ἐξηκολούθησεν ὁ τοῦ Μονταιγοῦ.
Ἡ νεῆνις κατέστη ὠχρωτάτη.
— Θὰ ἀναχωρήσω; ἐπανελάθει.
— Πρέπει.
— Δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ! καὶ τί σκοπεύεται νὰ μὲ κάμετε;
— Ὁ κόμης τοῦ Γεβριάν, ὁ ἰσχυρὸς σύμμαχος μου, πρὸς ὃν θὰ σὲ στείλω, θὰ προσπαθήσῃ νὰ εὔρῃ δι' ἐσὲ εἰρικήν ἐν ἣ θὰ ἤμαι βέβαιος ὅτι θὰ τηρήσῃ σιγήν.
— Ἔστω λοιπόν! εἶπεν ἡ Ροδῆ ἥτις ἐφάνη ἐμφυχωθεῖσα. Μοὶ εἶναι ἀδιάφορον ἂν ἤμαι ὑπὸ κράτησιν τοῦ κόμητος τοῦ Γεβριάν ἢ τοῦ ἄρχοντος τοῦ Ἀετοῦ! . . . Θὰ ἀναχωρήσω αὐριον . . .
— Ὅχι, ὄχι αὐριον μικρὰ μου . . .
Σπασμοὶ διέσεισαν τὰ μέλη τῆς νεάνιδος.
— Καὶ πότε; ἐψέλλισε.
— Τὴν νύκτα ταύτην μετὰ μίαν στιγμὴν! . .
— Τὴν νύκτα ταύτην; μετὰ μίαν στιγμὴν; ὦ! εἶναι ἀδύνατον! . . .
— Ἀδύνατον; καὶ διατί; . . .
— Περιμείνατε ἕως αὐριον, κύριε, σᾶς παρακαλῶ . . .
Ἀντίδης ὁ τοῦ Μονταιγοῦ προστήλωσε ἐπὶ τῆς νεάνιδος ὑποπτον βλέμμα.
— Παράδοξον! . . . ἐψιθύρισε.
Εἶτα δ' ὑψηλοφώνως
— Καὶ τίνα ἰσχυρὸν λόγον ἔχεις διὰ νὰ ἐπιθυμήσῃς τὴν ἐν τῷ μεγάρῳ διαμονὴν σου κατὰ τὴν νύκτα ταύτην; τί περιμένεις; τί ἐλπίζεις;
— Τίποτε, κύριε . . . Τίποτε . . . ἀπήντησε ζωηρῶς ἡ Ροδῆ· τί δύναμαι νὰ ἐλπίσω; τί δύναμαι νὰ περιμένω; ἐπεθύμουν μόνον ὀλίγην ἀνάπαυσιν . . . Εἶμαι κατακχεμηκυῖα . . . ὁ κόπος μὲ κατέβαλλε . . .
— Θὰ ἀναπαυθῆς ἐν τῷ σουηδικῷ στρατοπέδῳ. Ἄλλως τε ἂν δὲν δύνασαι νὰ βαδίσῃς θὰ σὲ φέρουν . . .
— Τίς;
— Ὁ ἄνθρωπος τὸν ὁποῖον περιμένω, καὶ σὺ τις θὰ ἀναλάβῃ τὰ κατὰ σέ.

- Καὶ ποῦ εἶναι, Κύριε, ὁ ἄνθρωπος αὐτός;
— Εἶναι ἐκεῖ . . .

Προφέρων τοὺς λόγους τούτους ὁ Ἀντίδης ἐπλησίασε πρὸς μίαν τῶν δύο εἰκόνων αἵτινες εὐρίσκοντο ἐκατέρωθεν τῆς θύρας τῆς αἰθούσης.

Ὁ ἄρχων τοῦ Ἀετοῦ ἐπίεσεν ἐλατήριον κεκρυμμένον ἐντὸς τῶν κεκρυσμένων καὶ γλυπτῶν τοῦ πλαισίου κόσμων.

Ἡκούσθη ξηρὸς κρότος ἐλατηρίου διαστελλομένου.

Ὁλη ἡ εἰκὼν ἐστράφη περὶ ἀοράτους στροφίγους καὶ ἀπεκάλυψε τὴν χαίνουσαν καὶ ζοφερὰν εἴσοδον βαθείας ὀπῆς.

— Λοχαγὲ Βρυνέτη, ἔλθετε, εἶπεν ὁ ἄρχων τοῦ Ἀετοῦ.

Ζῶσα μορφή ἀπεσπᾶσθη βραδέως ἀπὸ τὰ σκότη τῆς μυστικῆς διόδου, ἡ μορφή αὕτη ἔκαμε βήματα πρὸς τὰ ἐμπρὸς, ἐγεινεν εὐκρινεστέρᾳ, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ συναδέλφου τοῦ Λεσπινασοῦ Ἀντίδης ὁ τοῦ Μονταιγοῦ εἶδεν ἐξερχομένην γυναῖκα ὑψηλοῦ ἀναστήματος καὶ μὲ ἄθλια ἐνδεδυμένην ῥάκη· ἡ παράδοξος ἐμφάνησις τῆς γυναικὸς ταύτης προὐκάλεσε τῆς Ροδῆς κραυγὴν τρόμου καὶ ἐκπλήξεως.

Καὶ αὐτὸς ὁ εὐπατρίδης ἐκπλαγείς ἐπὶ τῇ ἀπροσδοκῆτῃ ταύτῃ ἐμφανήσει καὶ ἀκουσίως εἰς τὰς προληπτικὰς τῆς ἐποχῆς του πεποιθήσεις ὑποκύπτων ὠπισθοχώρησε κατὰ ἐν βῆμα.

— Τί σημαίνει τούτο; ἐψιθύρισε.

— Δὲν ἐπεριμένετε ἐμὲ, ὑψηλότατε, εἶπεν ἡ ἄγνωστος.

— Τίς εἴσθε σεῖς, γύναι;

— Εἶμαι πτωχὸν ὃν τὸ ὀποῖον ὀνομάζουσι *Μαργῶ ἡ μάγισσα*.

— Καὶ πόθεν σοὶ ἦλθεν ἡ ἀνήκουστος αὐθάδεια νὰ τολμήσῃς νὰ εἰσδύσῃς ἐνταῦθα διὰ νὰ καταλάβῃς τὰ μυστικά μου;

— Τὰ μυστικά σας, ὑψηλότατε, τί νὰ τὰ κάμω; Ἄλλως τε διὰ τί νὰ τὰ καταλάβω; πρὸ πολλοῦ ἤδη τὰ γνωρίζω! . . .

— Σὺ, γύναι! . . .

— Ἀπὸ τῆς πυρπολήσεως τοῦ μεγάρου τοῦ Σαντιβέρ (πρὸ εἴκοσιν ἐτῶν) γνωρίζω τὸ ὄνομα τοῦ Μέλανος Προσωπέου! . . .

Ἀντίδης ὁ τοῦ Μονταιγοῦ ἐρρίγησεν.

Ἡδυνάμην νὰ πωλήσω τὸ ὄνομα τοῦτο, ἐξηκολούθησεν ἡ Μαργῶ, γνωρίζετε δὲ ὅτι δὲν τὸ ἔκαμα . . .

— Ἀλλὰ, ἐπανελάβην ὁ Ἀντίδης προσπάθων νὰ συγκρατήσῃ τὴν συγκίνησίν του, πῶς ἡδυνήθη νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὸ μέγαρον, ποῖος σοὶ ἔδειξε τὸν μυστικὸν διάδρομον, ποῖος σοὶ ἤνοιξε τὴν θύραν;

— Ἡδυνάμην νὰ σᾶς ἀπαντήσω ὅτι εἶμαι μάγισσα, καὶ ὡς τοιαύτη, ὅτι γνωρίζω τὰ πάντα, καὶ ὅτι αἱ κλεισταὶ θύραι δὲν εἶναι δι' ἐμὲ ἐμπόδιον, ἀλλὰ προτιμῶ νὰ σᾶς εἶπω τὴν ἀλήθειαν . . .

— Ὁμίλει, ὀμίλει ὀγρήγορά . . .

— Γνωρίζετε τὴν κλεῖδα ταύτην, ὑψηλότατε; Καὶ ἡ Μαργῶ τῷ ἔδεικνε μίαν κλεῖδα.

— Μάλιστα, ἀπήντησεν ὁ ἄρχων τοῦ Ἄετοῦ, τὴν γνωρίζω, εἶναι ἡ τῆς θύρας τῆς μυστικῆς διόδου.

— Τὴν εἶχατε δώσει ὑμεῖς ὁ ἴδιος εἰς ἐκεῖνον ὃν περιεμένατε ἀπόψε τὴν δεκάτην ὥραν, εἰς τὸν Βρυνέτην τέλος τὸν μόνον λοχαγὸν τῶν Γρίζων ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Αεσπινασοῦ εἰς Σαινκλώ . . .

— Καὶ πῶς εὐρίσκειται σήμερον εἰς χεῖρας σου;

— Εἶναι ὀλόκληρος ἱστορία, ὑψηλότατε, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ σᾶς διηγηθῶ ἂν ἔχετε καιρὸν νὰ με ἀκούσητε.

— Διηγήσου τὴν ἱστορίαν, μὴ ζητήσης ὅμως νὰ με ἀπατήσης ψευδομένη.

— Μῆτε λέξιν ψευδῆ δὲν θὰ εἶπω, ὑψηλότατε, διότι εἰς τίποτε δὲν θὰ με ὠφελήσῃ. Γνωρίζετε τὸ δάσος Χαρισιέ;

— Μάλιστα.

— Ἀπόψε ὀλίγον πρὶν νυκτώσει εἰσελθοῦσα ἐν αὐτῷ ἤκουσα αἴφνης, ὀλίγον ἀπωτέρω ἐμοῦ, μεγάλην ὄπλων κλαγγὴν καὶ πυροβολισμοὺς οἵτινες ἐπλησίαζον· ἦτο μάχη· ἐκρύβην εἰς μίαν γωνίαν καὶ ἐθεώρουν· τέσσαρες ἄνδρες ἐμάχοντο κατὰ εἰκοσάδος Γρίζων· μετὰ τινὰς στιγμὰς τρεῖς τῶν ἀνδρῶν τούτων ἔκειντο χαμαὶ ὁ δὲ τέταρτος οὐδέε ἡδυνάμην νὰ διακρίνω τὸ πρόσωπον μῆτε τὴν ἐνδυμασίαν, ἴστατο μόνος ὄρθιος καὶ ἐμάχετο εἰσέτι· τέλος καὶ οὗτος ἔπεσε. Οἱ Γρίζοι ἐπέπεσον κατὰ τοῦ σώματός του . . . ὅταν ἀνέστη

ἡ μάλλον ἔτε τὸν ἀνεσθήκωσαν ἦτον δεσμευμένος· οἱ Γρίζοι ἕκαμον διὰ τῶν πυροβόλων τῶν εἶδος φορείου ἐφ' οὗ ἔθεσαν τὸν πληγωμένον καὶ ἀπεμακρύνθησαν ἀπάγοντες αὐτόν.

— Καὶ, ἠρώτησεν ζωηρῶς ὁ Ἀντίδης, δὲν γνωρίζεις, ποῖος εἶναι ὁ αἰχμάλωτος;

— Ὅχι, ὑψηλότατε, ἀλλ' ἴσως τὸ μαντεύσητε μετ' ὀλίγων.

— Ἐξηκολούθει.

— Τινὲς τῶν Γρίζων διητυνύθησαν πρὸς τὰ δεξιὰ μετὰ τοῦ δεσμώτου· οἱ μείναντες ἠτοιμάζοντο νὰ λάβωσιν ἀντίθετον πορείαν, ἀλλ' εὐρέθησαν αἴφνης περικυκλωμένοι ὑπὸ πεντήκοντα περίπου χωρικῶν ὀπλισμένων μετὰ πυροβόλα . . . οὔτε κἂν ἐπροσπάθησαν νὰ ἀντιστοῦν. Πολλοὶ ἔπεσον νεκροὶ κατὰ τὴν πρώτην προσβολήν· καὶ ἄλλοι διελύθησαν καὶ ἔφυγον. Μετὰ τινὰς στιγμὰς τὸ δάσος ἦν ἔρημον καὶ ἐν σιγῇ· εἰς τὸ μέρος μόνον ἐνθα ἐγένοντο αἱ δύο μάχαι ἕκαστη ἐπὶ τῆς αἵματοφύρτου γλόχης δέκα ἢ δώδεκα πτώματα· ἀφήσασα τὸ ἄσυλόν μου διητυνύθη πρὸς σπήλαιον τὸ ὁποῖον γνωρίζω, ἐνθα ἐσκόπευον νὰ διανυκτερεύσω . . . εἶχον προχωρήσει ἤδη ἑκατὸν περίπου βήματα ὅτε ἤκουσα αἴφνης οἰμωγὰς καὶ στεναγμοὺς ἀνθρώπου πάσχοντος· μετέβην πρὸς τὸ μέρος ἐνθεν προσήρχοντο αἱ οἰμωγαί, καὶ εὗρον ἐπὶ τέλους ἄνθρωπον κείμενον ὑπὸ δένδρον καὶ κατὰ τὰ τρία τέταρτα ἀποθασμένον . . .

— Καὶ ὁ ἄνθρωπος αὐτός; . . . ἀνέκραξεν ὁ Ἄρχων τοῦ Ἄετοῦ.

— Ἐκυψα ἐπ' αὐτοῦ διὰ νὰ βεβαιωθῶ ἂν εἰσέτι ζῆ, διότι οἱ στεναγμοὶ τοῦ ἐσβέσθησαν, ἕκαστος δὲ με ἤκουσεν καὶ ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς.

— Ἐρχεσαι νὰ με ἀποτελεσιώσης; με ἠρώτησεν.

— Οὐχὶ τῷ εἶπον, ἀλλ' ἂν δυνηθῶ καὶ νὰ σὲ βοηθήσω ἀκόμη, θὰ τὸ κάμω.

— Εἶναι περιττόν.

— Διατί;

— Διότι εἶμαι χαμένος.

— Καὶ ἀπὸ τοὺς σοβαρωτέρους κινδύνους δύναται τις νὰ σωθῆ.

— Ἐχω τρεῖς σφαίρας ἐν τῇ γαστρῇ μου· δὲν θὰ τὸ γλυτώσω.

— Συνεστράφη καὶ ἐρόγγασε ἐπὶ τινὰς στιγμὰς

ὥστε ἐνόμισα ὅτι θὰ ἀποθάνει· ἀλλ' ἡσυχάσας ὀλίγον καὶ προσπάθησας νὰ ἀναστῆ καὶ νὰ με ἴδῃ, εἶπεν:

— Νομίζω ὅτι σὲ εἶδόν που· τίς εἶσαι;

— Εἶμαι Μαργῶ ἡ μάγισσα.

— Ἡ φίλη τῶν ὄρειων;

— Μῆτε τῶν ὄρειων μῆτε τῶν Γρίζων· ὅλοι με περιφρονοῦν καὶ με ἀπολακτίζουν, με κακομεταχειρίζονται, δὲν ἔχω . . .

— Εἶσαι λοιπὸν δυστυχής;

— Καὶ πολὺ μάλιστα.

— Ἀπὸ σὲ ἐξαρτᾶται νὰ παύσῃ ἡ δυστυχία σου.

— Πῶς;

— Δύναμαι νὰ σὲ θέσω ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ πλησιωτέρου καὶ ἰσχυροτέρου ἄρχοντος τῆς ἐπαρχίας . . . τὸ θέλεις;

— Θὰ εἶμαι εὐτυχής . . . τί πρέπει νὰ κάμω;

— Νὰ τῷ κάμῃς μίαν ἐκδούλευσιν.

— Δύναμαι νὰ τὴν κάμω;

— Ναί.

— Εἶμαι ἔτοιμος.

— Ὑπαγε λοιπὸν ἀμέσως εἰς τὸ μέγαρον τοῦ Ἄετοῦ . . . θὰ εἰπῆς εἰς τὸν κύριον Ἀντίδην τοῦ Μονταίγου ὅτι ἔρχεσαι ἐκ μέρους τοῦ λοχαγοῦ Βρυνέτη . . .

— Σεῖς εἶσθε ὁ λοχαγὸς Βρυνέτης;

— Ἐγὼ εἶμαι· θὰ τῷ εἰπῆς ὅτι ἀπονήσκω ἀλλ' ὅτι ἐξετέλεσα τὰς διαταγὰς του ὡς ἡδυνήθην . . . θὰ τῷ εἰπῆς δὲ αὐτολεξεί τὰ ἐξῆς: Ὁ πατήρ καὶ ὁ υἱὸς μᾶς διέφυγον ἀλλὰ τὸ ἄγιον πνεῦμα εἶναι εἰς τὴν κατοχὴν μας· τὸ μεταφέρουν εἰς τὸ μέγαρον τοῦ Κλαιρβῶ . . . ἐκεῖνος θὰ ἐνοήσῃ . . . θὰ τὸ ἐλυθηθῆς;

— Ἄ! ἀνέκραξεν ὁ Ἀντίδης πλήρης χαρᾶς, τὸ εἶπεν αὐτὸ γυναι; εἶσαι βεβαία ὅτι τὸ εἶπε;

— Βεβαιότατη, ὑψηλότατε.

— Καὶ ἔπειτα;

— Ἐπειτα τὸν ἠρώτησα πῶς θὰ δυνηθῶ νὰ ἐθάσω μέχρις ὑμῶν.

— Τοῦτο εἶναι εὐκολον μοὶ εἶπε· ἡ ὑψηλότης του με περιμένει ἀπόψε εἰς τὰς δέκα· λάβε τὴν κλεῖδα ταύτην ἣτις εἶναι μιᾶς σιδηρᾶς θύρας ἡμιεκυκλωμένης ἐντὸς τῶν θάμνων χάνδακοι τινὲς τοῦ μεγάρου τριακόσια περίπου βήματα μακρὰν

τοῦ πύργου τῆς Βελόνης πρὸς τὰ ἀριστερά· ὅπισθεν τῆς θύρας ταύτης ὑπάρχει ἐπιμήκης στενὸς ὑπόγειος δρόμος μετ' ὃν θὰ εὗρης κλίμακα ἐκ διακοσιῶν βαθμίδων· ἀνελθοῦσα θὰ ἀκολουθήσης σκοτεινὸν καὶ οὐχὶ τόσον ἐπιμήκη διάδρομον εἰς τὴν ἄκρην τοῦ ὁποίου θὰ περιμένῃς μέχρις οὔ ἢ ὑψηλότης κρίνει κατάλληλον νὰ ἀνοίξῃ ὁ ἴδιος τὴν μυστικὴν θύραν πρὸς τὴν αἴθουσαν ἀνοιγομένην.

— Τόσον μόνον; ἠρώτησα.

— Τόσον μόνον, μὴ λησμονήσης τίποτε.

— Μείνατε ἡσυχος τὸ συμφέρον μου αὐτὸ σᾶς ἐγγυᾶται περὶ τοῦ μνημονικοῦ μου.

Οἱ λόγοι οὗτοι οἶονεὶ καθήσυχασαν τὸν λοχαγὸν ὅστις ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμούς καὶ ἐφάνη ἀποκοιμηθεῖς. Ἔθεσα τὴν χεῖρα μου ἐπὶ τῆς καρδίας του ἀλλὰ δὲν ἔπαλλε πλέον. Ὁ ἀνὴρ ὃν περιεμένατε, Ὑψηλότατε, εἶχεν ἐκπνεύσει ἡσυχως καὶ ἄνευ ἀγωνίας . . . Ἀνεχώρησα ὅθεν ἀμέσως καὶ ἠκολούθησα τὰς ὁδηγίας τοῦ Βρυνέτη ἔφθασα ἐνταῦθα καὶ ἰδοὺ ἐγὼ, ἔτοιμος νὰ ἐκτελέσω τὰς διαταγὰς σας ἐλπίζουσα συγχρόνως νὰ τύχῃ τῆς ὑψηλῆς ἡμῶν προστασίας.

— Καὶ δύνασαι νὰ ἦσαι βεβαία, γυναι, ὅτι δὲν θὰ λείψω τοῦ νὰ σοὶ τὴν χορηγῶ πάντοτε.

Καθ' ὅλην τὴν μακρὰν τῆς Μαργῶ διήγησιν ὁ Ἀντίδης εἶχε προσελκύσει ἐπὶ τῆς δῆθεν μαγίσσης βλέμμα πλήρες δυσπιστίας καὶ ὑπονοιῶν.

Ἀλλὰ μικρὸν κατὰ μικρὸν ἠσθάνετο τὰς ὑπονοίας του ταύτας διαλυομένας, ὅτε δ' ἡ Μαργῶ ἔπαυσε τοῦ ὀμιλεῖν οὗτος ἦν ἤδη πεπεισμένος περὶ τῆς ἀληθείας τῶν λόγων τῆς καὶ τῆς προθέσεως αὐτῆς εἰς τὸ νὰ τὸν ὑπηρετήσῃ πιστῶς.

Ἄλλως τε δὲ ἡ γραῖα οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν εἶχε καταβιάσει τοὺς ὀφθαλμούς, ὑπὸ τοῦ διαπεραστικοῦ τοῦ Μονταίγου βλέμματος ἐπιρρασθεῖσα.

Τέλος οὗτος ἐκάθισε καὶ ὡσεὶ λησμονήσας ὅτι δὲν ἦτο μόνος ἤρξατο νὰ σκέπτηται σοβαρῶς περὶ τῆς σπουδαίας εἰδήσεως, ἣν ἡ Μαργῶ τῷ ἔφερε καὶ ὑπὸ τὰς μυστηριώδεις ταύτας λέξεις, ἃς κάλλιστα ἐκεῖνος ἠνόησε, κρυπτομένην· ὁ πατήρ καὶ ὁ υἱὸς μᾶς διέφυγον, ἀλλὰ τὸ ἄγιον πνεῦμα εἶναι εἰς τὴν κατοχὴν μας! . . .

Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν Ροδὴν ἡ φράσις αὕτη οὐδὲν ὀδῶς τὴν προσοχὴν τῆς εἶχεν ἐφελευσίει.

Ἐνῶ ὁ ἄρχων τοῦ Ἄετοῦ ἦτο βυθισμένος εἰς

τάς σκέψεις του, μετά περιεργείας ἄμα δὲ καὶ παραγῆς ἐθεώρει ἢ νεῖναι τὴν γραίαν ἧς ἡ ἐμφάνις τὴν ἐνέπλησε μὲν τὸ πρῶτον τρόμου ἀλλὰ μετ' ὀλίγον τὴν ἐνέπνευσε τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ γίνῃ πρόσκομμα εἰς τὴν ἄμεσον ἐκτέλεσιν τῶν τοῦ κόμητος θελήσεων.

Ὅσον ἡ Ροδῆ παρετήρει τὴν Μαργῶ προσεκτικῶς τοσοῦτον καθυσύχραζεν. Ἐνόμιζεν ὅτι, ὑπὸ τοὺς ἄλλοτε ὠραίους καὶ καθαρούς τοῦ κατεστραμμένου τούτου προσώπου χαρακτηῖρας, ἀνεκάλυπτεν ἔκφρασιν συμπαθείας καὶ σχεδὸν τρυφερότητας, ὡς ἂν οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς μαγίσσης ἐστρέφοντο κρυφίως πρὸς αὐτὴν, ἐθεώρει δὲ ὡς βέβαιον ὅτι κακὴ καὶ σκληρὰ γυνὴ δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ τοιοῦτον βλέμμα.

Ἄλλως τε δὲ ἡ ἀπουσία τοῦ ἀνθρώπου ὅστις ἔμελλε νὰ τὴν ὀδηγήσῃ παρὰ τῷ Γερβιῶν, τῇ ἔκαμε νὰ ἐλπίσῃ ὅτι ἡ διὰ λόγους ἰσχυροτάτους, τοὺς ὁποίους μετ' ὀλίγον θὰ μάθωμεν, ἡ ἐπιθυμία τῆς τοῦ νὰ διέλθῃ κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ Ἄετου θὰ πραγματοποιηθῇ, καὶ κατὰ συνέπειαν ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις ἡ παρουσία τῆς Μαργῶ ἦν δι' αὐτὴν πρόξενος εὐτυχίας.

Τέλος ἡ Ροδῆ μὴ ἀκουμένη εἰς τὴν ἐλπίδα, ἀλλ' ἐπιθυμοῦσα τὴν πραγματικότητα, ὠφελήθη τῆς πρώτης στιγμῆς καθ' ἣν ὁ ἄρχων τοῦ Ἄετου, ἦττον ἀφρημένος, ἐστράφη πρὸς αὐτὴν καὶ προχωρήσασα ὀλίγον τῷ εἶπεν εὐθαρσῶς.

— Λοιπὸν, κύριε, ἐπειδὴ ὀφείλω νὰ ὑπακούσω εἰς τὸν νόμον τοῦ ἰσχυροτέρου, δὲν ἀνθίσταμαι πλέον καὶ εἰμὶ ἔτοιμος νὰ ἀναχωρήσω.

Εἶτα δὲ δεικνύουσα τὴν Μαργῶ.

— Μήπως αὐτὴ εἶναι ἡ συνοδοιπόρος μου; προσέθετο.

Ἄντιδος ὁ τοῦ Μονταίου ἀνέστειλε τοὺς ὤμους καὶ ἐτήρησε σιγὴν, δισταζὼν τί νὰ αποφασίσῃ.

Ἡ Μαργῶ ἐπλησίασεν πρὸς τὴν Ροδῆν.

— Μικρὰ, τῇ εἶπε μετὰ φωνῆς γλυκείας καὶ σχεδὸν θωπευτικῆς, μὴ μὲ φοβεῖσθε, εἰμὶ γραια, εἰμὶ δύσμορφος, εἰμὶ πτωχὴ, ἀλλὰ μὲ ὅλον μου τὸ γῆρας, τὰ ράκη καὶ τὴν δυσμορφίαν δὲν εἰμαι κακὴ. Σοὶ ὀρκίζομαι ὅτι τὸ ἐντὸς ἀξίζει πλέον ἢ τὸ ἐξωτερικόν! . . . ὅστις δὲ θελήσει νὰ κρίνῃ ἐν τάχει καὶ μετ' αὐστηρότητος ἀπατᾶται συχνά-

κις . . . Ἄν πρέπει νὰ γίνω συνοδοιπόρος σας, ἂν μέλλω νὰ σᾶς ὀδηγήσω, θὰ ἐκτελέσω πιστῶς τὴν ἐντολήν μου, θὰ ὑπακούσω εἰς τὴν διαταγὴν ἣν θὰ λάβω, ἀλλὰ σοὶ ὀρκίζομαι ὅτι οὐδεμίαν παραπόνου αἰτίαν θὰ ἔχητε κατ' ἐμοῦ . . .

— Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀναχωρήσετε ἀπὸψε προσέθετο ὁ Ἄντιδος· δὲν θὰ σᾶς ἐμπιστευθῶ εἰς τὴν γυναῖκα ταύτην, διότι ὅσον μεγάλη καὶ ἂν ἦναι ἡ ἀφοσίωσις καὶ ἡ πίστις αὐτῆς δύνασθε ἐξάπαντος νὰ δραπετεύσητε εὐκολώτατα . . . ὅθεν πρέπει νὰ μένητε εἰσέτι ἐν τῷ μεγάρῳ . . . μὲ ἐζητεῖτε πρὸ ὀλίγου ἀνάπαυσιν μιᾶς νυκτός, ἡ τύχη μὲ βιάζει νὰ σᾶς τὴν παραχωρήσω . . .

— Κύριε, ἀπήντησεν ἡ Ροδῆ, αὐριον ὡς καὶ σήμερον ἡ θέλησις τοῦ Θεοῦ καὶ οὐχί ἡ ὑμετέρα θέλει ἐκπληρωθῇ.

— Θὰ τὸ ἴδωμεν! ἀπήντησεν ὁ κύριος Ἄντιδος μετ' ἀπεριγράπτου μειδιάματος.

Καὶ ἐσήμανε τὸν κώδωνα.

Ὁ ὑπηρέτης εἰσήλθεν.

— Ὁδήγητον τὴν νεῖαν ταύτην, τῷ εἶπεν ὁ Ἄντιδος, καὶ ἐπιτήρησον ὅπως αἱ θύραι τοῦ τμήματος ἐν ᾧ εὐρίσκεται κλησθῶσι καλῶς· εἶσαι ὑπεύθυνος διὰ τῆς ζωῆς σου . . . Ὑπαγε! . . .

Στραφεὶς δὲ πρὸς τὴν Μαργῶ.

— Μείνατε, τῇ εἶπε, μετὰ μίαν στιγμὴν θὰ λάβω τὴν ἀνάγκην σας.

—ο—ο—

ΣΤ'.

ΤΑ ΔΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ.

Ἐπανέλθωμεν τώρα εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Δεξαμενῆς, ἐν ᾗ ὁ Γερβῶς, ἀφείδων τὴν πλήρη χόρτου ἄμαξάν του, ἀνεχώρησε ἄδων ὑψηλοφώνως καὶ κατῆλθε πρὸς τὴν κοιλάδα οὐδόλως τὸ ἄσμά του διακόψας.

Σκότος βαθύ καὶ βαθυτάτη σιγὴ ἐπεκράτει ἐν τῇ αὐλῇ ταύτῃ, ἐπὶ δὴ ὡς οὐδεμίαν κίνησιν οὐδεὶς κρότος διετάραξε τὴν ἀπόλυτον ἐκείσε ἡρεμίαν.

Μετὰ ταῦτα τὸ ξηρὸν χόρτον ἐκινήθη αἴφνης τὸ πρῶτον ἐπὶ τῆς ἀμάξης, ἔπειτα ἀνυψώθη ὀλίγον, μετὰ ταῦτα ἀνεφάνη μίαν κεφαλήν, εἶτα δύο

ὤμοι, καὶ τέλος ἀνὴρ ἐξῆλθεν ὀλόκληρος ἀπὸ τοῦ χόρτου, ἐν ᾧ ἦτο τεθαμμένος μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἀφοῦ πρῶτον ἐβεβαιώθη ὅτι οὐδένα μάρτυρα τῆς ἐκεῖθεν ἐξόδου του εἶχε.

Ὁ ἀνὴρ οὗτος ἔστη ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ἀκίνητος ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ φορτίου εἶτα δὲ ὀλισθῆσας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐτάνυσε τὰ μέλη του ὅπως ἐπαναφέρῃ εἰς αὐτὰ τὴν ἐλαστικότητα ἣν εἶχον ἀποβάλλει ὡς ἐκ τῆς διαρκούς ἀκινήτου διαμο-

νῆς του.

Οἱ ἀναγνώσται ἐμάντευσαν βεβαίως ὅτι ὁ ἀνὴρ οὗτος ἦν ὁ λοχαγὸς Λακιουζὸν ὅστις συνέλαθε τὴν τολμηρὰν ἰδέαν τοῦ νὰ εἰσδύσῃ οὕτως εἰς τὸ μέγαρον τοῦ Ἄετου.

Τρία σημεῖα ἤστραπτον ἀδυνάτως ἐν τῷ σκότει ἐπὶ τῶν φορεμάτων τοῦ λοχαγοῦ πρῶτον ὁ ἀδαμαντοκόλλητος κλάδος ῥοδῆς τοῦ μεταλλίου, ἀπὸ τοῦ τραχήλου του ἀνηρτημένου, καὶ οὗ οὐ-

«Ὁ λοχαγὸς Λακιουζὸν!... καὶ τὸ γνωρίζετε καὶ ὑμεῖς, ἰδοὺ δὲ ὅτι ὠχρίατε μόλις τὸ ὄνομά του ἀκούσας προφερόμενον». (Ἴδε σελ. 1456).

δόλως ἀπεχωρίσθη, ἀφ' ἧς ἀπὸ τοῦ Πέτρου Γιλθέρου τὸ παρελάβε στιγμῆς, καὶ δευτέρου αἱ ἀκτερίδες τῶν δύο αὐτοῦ πυροβόλων.

Δύω παράθυρα τῆς αἰθούσης ἐν ᾗ τὴν στιγμὴν ταύτην εὐρίσκετο ὁ Ἄρχων τοῦ Ἄετου ἔβλεπον πρὸς τὴν αὐλὴν τῆς Δεξαμενῆς.

Ὁ λοχαγὸς ἐξεπλάγη τὸ πρῶτον ὅτε εἶδε ὅτι τὰ παράθυρα ταῦτα ἦσαν φωτισμένα, καὶ ἐσκέπηθ' ἂν δὲν ἦτο φρονιμώτερον νὰ ἐνεργήσῃ ἀφοῦ ὁ Ἄντιδος κατακλινθῇ, καὶ ἀποκοιμηθῇ.

Ἄλλ' ὁ εὐπατρίδης ἠδύνατο νὰ μένῃ ἐπὶ πολὺ ἄγρυπνος· μόλις δ' ἦταν δέκα ὥραι, ὡστε ὁ Λακιουζὸν ἀπεφάσισε νὰ ἀρχίσῃ ἀμέσως τῶν ἐρευνῶν του.

Ὡς ἐκ τῶν διαρκῶν σχέσεων αὐτοῦ, ὡς ἀρχηγὸς τῶν ὀρειῶν, μετὰ τοῦ κόμητος τοῦ Μονταίου, συχνάκις εἶχεν ἔλθει εἰς τὸ μέγαρον τοῦ Ἄετου καὶ ἐγνώριζεν ὡς ἐκ τούτου τὰς κυριωτέρας ἐσωτερικὰς αὐτοῦ διαιρέσεις,

Ἦτο πεπεισμένος, καὶ οὐχί ἄνευ λόγων, ὅτι

ἡ Ροδῆ ἦν πεφυλακισμένη ἐν τῷ τμήματι τῶν γυναικῶν, ὥστε διηυθύνθη ἀμέσως πρὸς τὴν μικρὰν καὶ ἐν κακῇ καταστάσει θύραν ἣν ἀναφέρομεν ἐν τῇ περιγραφῇ τῶν διαφόρων τοῦ μεγάρου λεπτομερειῶν.

Εὐρεν αὐτὴν οὐχὶ δυσκόλως, βεβαιωθείς δὲ ὅτι αἱ ἀπαρτίζουσαι αὐτὴν σανίδες ἦσαν σκυλικόβρωτοι ἐσπάσατο τὸ ἐγχειρίδιον καὶ προσεπάθησε νὰ διαχωρήσῃ αὐτὰς ἀθρόβως, διὰ νὰ προετοιμάσῃ ἑαυτῷ δίοδον.

Τὰ πάντα κατ' ἄρχας ἔβαινον καλῶς· ἡ ἐπιφάνεια τῆς θύρας σεσηπυῖα ἐκ τοῦ χρόνου καὶ καταβρωθεῖσα ὑπὸ πλήθους ξυλοβόρων ἐντόμων ἀπεσπᾶτο κατὰ πλατέα ρεμάχια ὑπὸ τὴν αἰχμήν τοῦ κοπτεροῦ τοῦ ἐγχειριδίου· ἀλλ' ὅταν τοῦτο ἔφθασεν εἰς τὸ κέντρον τοῦ ξύλου αἱ δυσχεραῖαι τῆς ἐργασίας ἐπὶ τοσοῦτον βαθμῆδόν ἤβησαν ὥστε ὁ λοχαγὸς ἠνόησε, μετὰ ψυχικοῦ ἄλλους, ὅτι καθ' ὅλην τὴν νύκτα καὶ ἂν εἰργάζετο δὲν θὰ κατέληγεν εἰς ἐπαρκῆς ἀποτελεσμα.

Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἰδέαν τοῦ νὰ ἀποσπάσῃ τὸ κλειθρον, οὐδὲ καὶ νὰ τὴν συλλάβῃ ἡδύνατο διότι τοῦτο ἦν ὀπισθεν τῆς θύρας, ἥτις ἄλλως τε δὲν θὰ ἐκλείετο καὶ διὰ στερεῶν συρτῶν ἐντὸς τοῦ λίθου εἰσδύοντων.

Ἀηλιτισμένοι ἐγκατέλιπε τὸ ἔργον καὶ ἔστη σκεπτόμενος ὅτι πράγματι εἰς ἄντρον τίγρεως εἰσελθὼν δὲν θὰ ἡδύνατο οὐδὲ καὶ νὰ φθάσῃ μέχρι τῆς νεάνιδος, ἣν ἤθελε νὰ σώσῃ καὶ τὴν ζωὴν του ἀκόμη θυσιάζων.

Καὶ ἤρξατο διὰ βραδέος βήματος νὰ περιέρχεται περίξ τῶν τοίχων ἐν οἷς ἡ αὐτὴ περιεκλείετο, ζητῶν νὰ τῷ ἐμπνεύσουν οἱ τόποι ἰδέαν ἣν αὐτὸς δὲν ἡδύνατο νὰ ἀνεύρῃ.

Αἴφνης οἱ πόδες του προσέκρουσαν εἰς τὴν πρώτην βαθμίδα τῆς μικρᾶς κλίμακος εἰς τὸ ἀνάχωμα ἀγούσης.

— Ἄ! ἀνέκραξε σχεδὸν ὑψηλοφώνως, τί μωρία! . . . εἶχον λησμονήσει! . . .

Καὶ ταχεῖ τῷ βήματι ἀνῆλθε τὰς βαθμίδας. Ἄνω τῆς κλίμακος καὶ ἐν ἰσῇ πρὸς τὸ ἀνάχωμα γραμμῇ ὑπῆρχε κιγκλῖς ἥτις τῷ ἔφραξε τὴν δίοδον. Ἡ κιγκλῖς αὕτη ἦτο μὲν κλειστὴ ἀλλ' ἡ κλεις εὐρίσκατο ἐν τῷ κλειθρῷ.

Ὁ Λακιουζὸν ἠνοῖξεν ἀμέσως, στραφεῖσα δὲ ἡ θύρα ἐπὶ τῶν ἐσκωριασμένων στροφιγγῶν τῆς πκρήγαγεν ὀξύτατον καὶ παρατεταμένον κρότον, ὅστις ἀντηλήσας αἴφνης ἀπροσδοκῆτως ἐν τῷ μέσῳ τῆς βαθείας νυκτερινῆς σιγῆς θὰ ἀφύπνιζεν ἴσως τοὺς ἐν τῷ μεγάρῳ θέτων οὕτω τὸν λοχαγὸν ἐν τῷ μέσῳ ὠπλισμένων ἐχθρῶν.

Ὁ Λακιουζὸν θεις τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἀκτιρίδων τῶν πυροβόλων του ἐπερίμενε.

Οὐδεὶς ἐφάνη.

Μετὰ τινὰ δευτερόλεπτα εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἀνάχωμα μετὰ φρονίμου βαδίζων βραδύτητος, διότι ἐκινδύνευεν ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν νὰ προσκρούσῃ πρὸς τοὺς κορμούς τῶν δένδρων τὰ ὁποῖα ἀορίστως μολις διέκρινεν ἐν τῇ σκοτίᾳ, καὶ ἔφθασεν οὕτως ἀνευ προσκόμματος μέχρι τῆς δευτέρας κιγκλίδος, ἣν εὐρεν ἀνοικτὴν.

Ὁ λοχαγὸς διῆλθε καὶ ταύτην εὐχαριστῶν τὸν Θεὸν διὰ τὴν ἀμέλειαν τῶν ὑπηρετῶν, καὶ εὐρέθη ἐντὸς τοῦ μεταξύ τῆς κατοικίας τοῦ ἀρχοντος καὶ τῶν γυναικείων δωματίων διαστήματος.

Ἐν τῶν τῆς πρώτης ὀροφῆς παραθύρων τῶν δωματίων τούτων ἦν ἀνοικτὸν, μεθ' ὅλης τῆς ὀριμύτητος τοῦ φύχους, καὶ διὰ τοῦ παραθύρου τούτου ἐφαίνετο εἰς τὰ ἐντὸς ἀσθενῆς καὶ ὑποτρέμουσα λάμπς.

— Ἐκεῖ εἶναι ἀναμφιβόλως ἡ Ροδῆ . . . ἐσκέφθη ὁ Λακιουζὸν, ἐκεῖ περιμένει τὸν λυτρωτὴν της! . . .

Θάρρος καὶ ἐλπίδα ἐκ τῆς σκέψεως ταύτης λαθῶν διηυθύνθη πρὸς τὴν κυρίαν θύραν σκεπτόμενος ὅτι θὰ τὴν ἐκλείσαν ἴσως ἐξωθεν χωρὶς νὰ λάβωσι τὴν κλειδα.

Ἐν ἔλλείψει τῆς κλειδὸς ὁ λοχαγὸς εἶχεν ἀποφασίσει νὰ ἐλκύσῃ τὴν προσοχὴν τῆς Ροδῆς ψιθυρίζων ὑπὸ τὸ παράθυρον μίαν τῶν ὀρεινῶν στροφῶν, τὰς ὁποίας ἐκείνη ἐγνώριζε καὶ ἡγάπη νὰ ψάλλῃ.

Μετὰ βαθείας συγκινήσεως καὶ ταραχῆς εἶδε προχωρήσας ὅτι ἡ πρώτη θύρα ἦτον ἀνοικτὴ.

Ἐπερ τὴν κλίμακα ὑπέφωσκεν ἡ αὐτὴ ἀσθενῆς καὶ ὑποτρέμουσα λάμπς ἡ ἐξωθεν διακοινομένη.

Ἡ θύρα τοῦ δωματίου τῆς πρώτης ὀροφῆς ἦν ἐπίσης ἀνοικτὴ.

— Τί σημαίνει τοῦτο; ἐσκέφθη ὁ Λακιουζὸν· δὲν εἶναι δυνατόν ὁ ἄρχων τοῦ Ἄετοῦ νὰ φυλάττῃ οὕτω τοὺς φυλακισμένους του! . . . μήπως ἡ Ροδῆ δὲν εἶναι ἐδῶ . . . ἢ μήπως ἔφθασα ἄρᾳ γε ἄργά! . . .

Ἡ ἰδέα τοῦ ὅτι ἡ Μαργῶ τὸν ἠπάτησεν ἦ καὶ ἠπατήθη δὲν ἦλθε ποτὸς εἰς τὸν νοῦν του.

Ὅπως ποτ' ἂν ἦ, ἴσως ἡ νεᾶνις εὐρίσκατο ἐν μεμακρυσμένῳ τινὶ δωματίῳ τοῦ γυναικωνίτου, ἴσως μάλιστα ἐν τῷ φωτιζομένῳ τῆς ἄνω ὀροφῆς ἀνοικτῷ δωματίῳ ἦσαν οἱ δεσμοφύλακες αὐτῆς.

Αἱ διαφοροὶ αὗται ὑποθέσεις τῷ ἐφαίνοντο ἂν ὄχι βάσιμοι τοῦλάχιστον πιθαναί, θέλων δὲ ὅσον τάχιον νὰ βεβαιωθῇ ὅπως ἀναλόγως πράξῃ, ἀνέστειλλε τὴν ἀναπνοὴν του, κατέπνιξε τὸν κρότον τῶν βημάτων του, καὶ διὰ μὲν τῆς ἀριστερᾶς τὴν λαθῆν τοῦ ξίφους του κρατῶν ὅπως ἐμ-

ποδίση αὐτὸ τοῦ νὰ προσκρούσῃ πρὸς τὸ τεῖχος στήριζων δὲ τὴν δεξιὰν ἐπὶ τῆς σιδηρᾶς ράβδου τῶν κιγκλίδων ἤρξατο ἀνερχόμενος τὴν κλίμακα, ἰστάμενος μὲν ἀνὰ πᾶν βῆμα τὸ οὐς δὲ τείνων, ὅπως, εἰς τὸν ἐλάχιστον θόρυβον, δυνηθῆ νὰ τεθῆ εἰς ἄμυναν, καὶ διαφύγῃ τοῦλάχιστον τὴν ἐξ ἀπροόπτου προσβολῆν.

Ἡ σιγὴ ἦν βαθυτάτη, τὸ μέγαρον ἦν οἶοναί ἔρημον.

Καθ' ὅσον ὁ Λακιουζὸν ἀνῆρχετο ἡ λάμπς ἐγίνετο ζωηρότερα ριπτομένη ὡς φαινὸς κύκλος ἐπὶ τῶν ἄνω τῆς κλίμακος βαθμίδων.

Ὁ νεανίας εἰσῆλθεν ἐν τῷ κύκλῳ τούτῳ τοῦ φωτός. Ἐκεῖ ἔστη καὶ πάλιν. Πέριξ αὐτοῦ ἡ αὐτὴ ἡσυχία, ἡ αὐτὴ ἀκινήσια!

Τέλος ἀνῆλθε τὴν κλίμακα φθὰς δὲ πρὸ τῆς θύρας τοῦ δωματίου, ἐστηρίχθη ἐπὶ τοῦ ἐνός αὐτῆς φύλλου καὶ μετὰ μεμετρημένης τῶν κινήσεων του βραδύτητος προέβαλλε ἡσύχως τὴν κεφαλὴν διὰ νὰ ρίψῃ βλέμμα εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ θαλάμου.

Ὁ θάλαμος ἦτο κενός.

Ὁ Λακιουζὸν διῆλθε τὸν οὐδόν.

Πολυτελῆ μὲν ἀλλὰ πανάρχαια καὶ σκυλοκόβροτα ἐπιπλα ἐκόσμουν τὸ δωματίον. Λείψανα πυρᾶς ἀπετεφροῦντο ἐν τῇ ἐστία παρ' ἧ εὐρίσκοντο μία ἔδρα καὶ μία τράπεζα.

Ἐπὶ τῆς τραπέζης ταύτης ὑπῆρχε λυχνία φωτίζουσα διὰ τοῦ δονιζομένου ὡς ἐκ τοῦ ρεύματος τοῦ ἀέρος φωτὸς τῆς Παλαιᾶν Γραφῆν παρ' αὐτῇ ἠνεφωμένην.

Ἡ Ἱερὰ Βίβλος ἦν διὰ τὸν λοχαγὸν ἐμπνευσίς.

Ἐσκέφθη ὅτι ἡ Ροδῆ μόνη ἐν τῷ μέσῳ τῶν τοῦ μεγάρου τοῦ Ἄετοῦ κατοικῶν, ἀνεζήτηε ἐν ταῖς σελίσαι τῆς Βίβλου ταύτης ἰσχὺν καὶ παραμυθίαν, ὧν μεγίστην ἀναμφιβόλως εἶχεν ἀνάγκην.

Ἄλλως τε δὲ συγχρόνως ἕτερα ὕλικὴ ἀπόδειξις ἐπεβεβαίωσε τὰς εἰκασίας τοῦ Λακιουζόν, διότι ἀμέσως σχεδὸν εἶδεν ἐπὶ τοῦ τάπητος καὶ φόρεμα ἐκ χονδρῶ ἑριούχου τοῦ ὁποίου ἐνόμισεν ὅτι ἀναγνωρίζει τὸ τε ὕψος καὶ τὸ σχῆμα.

Λαθῶν τὸ φόρεμα τοῦτο ἐβεβαίωθη ὅτι ἦν ὁ ἴδιος αὐτοῦ μανδύας ἐντὸς τοῦ ὁποίου, ἐνθυμεῖται βεβαίως ὁ ἀναγνώστης εἶχε περιτυλίξει τὴν Ροδῆν κατὰ τὴν ἐν Πουαγγᾶ πυρκαϊάν.

Οὐδεμία πλέον ἐμεινεν ἀμφιβολία . . . ἡ νεᾶνις κατῆλθεν ἐν τῷ δωματίῳ τούτῳ, ἐξῆλθε δὲ πρὸ μιᾶς μόνον στιγμῆς, διότι μήτε ἡ πυρὰ, μήτε ἡ λυχνία δὲν ἐσβέσθησαν.

Ἄλλὰ ποῦ ἦτον ἄρᾳ γε;

Ὁ λοχαγὸς ἡδυνάτει νὰ τὸ μαντεύσῃ, ἡμεῖς ἔμως γνωρίζομεν ὅτι ἦν παρὰ τῷ Ἀντιδῆ τοῦ Μοντριγοῦ διότι παρέστημεν καὶ κατὰ τὴν συν-

διάλεξιν αὐτῶν, εἰς τὰ προηγηθέντα τοῦ βιβλίου τούτου κεφάλαια.

Ἐν τούτοις ὁ λοχαγὸς ἐσκέφθη ὅτι ἦν ἀνεμφιβόλως ἐπὶ τὰ ἔγνη τῆς καὶ ὅτι ὁ Θεὸς ὅστις τὸν ὠδήγησεν μέχρις ἐκεῖ βεβαίως δὲν θὰ τὸν ἐγκαταλείψῃ! . . .

Καὶ ἐξηκολούθησε τὰς ἐρεῦνας του.

Ἀντικρὺ τῆς θύρας τῆς εἰσόδου εὐρίσκατο ἄλλη τὴν ὁποίαν ἀνοίξας ἀνευ δυσκολίας εἶδεν ὅτι δι' αὐτῆς εἰσέρχονταί εἰς τὴν μακρὰν σειρὰν τῶν δωματίων τῶν εὐρισκομένων καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ γυναικωνίτου.

Μὴ τολμῶν ὁ νέος νὰ ἐγγίση τὴν λυχνίαν ἧς ἡδύνατο ἐπειτα νὰ ὑποπτευθῶσι τὴν μετὰθεσιν, συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ λάβῃ ἀπὸ τῆς ἐστίας φλεγόμενόν τινα κλάδον ἄς διὰ τοῦ φωτὸς τούτου ὡς πυροῦ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς ἀνειχνεύσεις του.

Διευθύνετο ἤδη πρὸς τὴν ἐστίαν ὅτε ἤκουσεν αἴφνης βήματα ἐπὶ τοῦ ἀναχώματος καὶ ὑπὸ τὸ παράθυρον.

Στὰς διὰ νὰ ἀκούσῃ καλλίτερον ἐβεβαίωθη ὅτι δὲν ἠπατᾶτο.

Τὰ βήματα ἐπληοίαζον. Ἦδη ἀνῆρχοντο τὴν κλίμακα.

Τὸ συμφέρον τοῦ λοχαγοῦ ἦν ἀναμφιβόλως νὰ δύναται τὰ πάντα νὰ βλέπῃ χωρὶς νὰ διατρέχῃ τὸν κίνδυνον τοῦ νὰ συλληφθῇ.

(ἀκολουθεῖ.)

ΠΟΙΗΣΕΣ

Η ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΤΟΥΣ 1882
ΕΝ ΧΙΩ.

Παραμονὴ μεγάλη, τοῦ Νέου Ἔτους ἦτο, πλὴν πάντες εἰς τὰ χεῖλη πικρὸγελον ἐκράτουν· τὸ πλῆθος ὁμῶς ἄνω, καὶ κάτω ἐκινεῖτο κ' ἐφέτος, ὡς κ' ἐπέρσῃ, κατὰ τὰ ἔθιμά του· ἀλλ' ἐβλεπες καὶ ἄλλους μὲ δάκρυ εἰς τὸ ὄμμα 'ς τὴν γῆν νὰ γονατίζουν καὶ νὰ φιλοῦν τὸ χῶμα.

Ἴσως 'ς τὰ μέρ' ἐκεῖνα ποῦ οὔτοι τώρα σκύπτουν κ' ἀσπάζονται τὸ χῶμα μετὰ πολλῶν δακρῶν! Πατέρα, ἡ μητέρα, ἡ σύζυγόν των κρούπτουν, ἡ μαῦρος εἶναι τάφος τῶν ἑαυτῶν τεκνίων.

Φεῦ!... πόσον κατατρέχεις τὴν Χίον, πεπρωμένον! καὶ χαίρεσαι νὰ πλήττης τὸ στῆθος τῆς τὸ στένον! Σπάραξον! λυσσαλέως τὸ ἰδικόν μου στῆθος· ἰδοὺ σοὶ τὸ προτείνω, σπάραξον! μὴ λυπεῖσαι!

τά στήθη νά σπαράττης, εἴν' ἰδίόν σου ἦθος·
λοιπόν τὸ ἰδικόν μου, ἀντὶ τῆς Χίου πλῆξε.

Δ. Ν. ΦΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ.

Η ΓΥΝΗ.

Τί ἄλλο ὠραιότερον τῆς γυναικὸς ὑπάρχει;
Ἄλλὰ καὶ τί χειρότερον αὐτῆς ἐπεννοήθη;
Τί ἄλλο ἀξιώτερον τῶν καρδιῶν νά ἀρχῆ;
Τί δ' ἄλλο δικαιότερον ποτὲ κατηγορήθη;

Ὅποσον εἶναι θελκτικὴ, ἀλλ' ἅμα καὶ δολία!
Ὅποσας ἔχει ἀρετάς, ἀλλὰ κι' ἐλλείψεις ἴσας!
Τὸ προσεγγίζει μὲν αὐτῇ ὅποια εὐτυχία,
ἀλλὰ καὶ πόσον εὐτυχῆς αὐτὴν ὁ μὴ γνωρίζεις!

Ὁ Σατανᾶς ἕνα καιρὸν ἐν τῇ παραφορᾷ του,
κι' ἐν τῇ ἀπέριφῳ ὁ Θεὸς Αὐτοῦ συγκαταβάσει,
θελήσαντες—ἀλλ' ἕκαστος κατὰ τὸ φρόνημά του—
νά δόσωσιν ἀπὸ κοινοῦ ἐν χάρισμα τῇ πλάσει,

Ὁ μὲν φροντίζων τὴν ψυχὴν ἡμῶν νά ἀφανίσῃ,
ὁ δὲ νά δώσῃ τοῖς θνητοῖς δεῖγμα εὐδαιμονίας,
συμπράττουσι . . . καὶ ἡ ΓΥΝΗ προκύπτει ἐν τῇ
[φύσει...

Τυχάνουσι δ' ἀμφοτέροι· πλήρους ἐπιτυχίας!

Καὶ ὁ Θεὸς μὲν ἀφ' ἐνὸς τὸ σῶμα τῇ δωρίζει,
τὸ βλέμμα τὸ οὐράνιον, τὸ πρόσωπον, τὰ κάλλη,
ἀλλὰ πρὸς δυστυχίαν μου ὁ Σατανᾶς φροντίζει
αὐτὸς εἰς τὸ κρανίον τῆς τὸν μυελὸν νά βάλῃ!

Ὡ γύναι, πλάσμα θελκτικόν, πλασθὲν νά σαγή-
[νεύῃ,
κι' ἀντάξιον συμπάθειαν κι' ἔρωτα νά ἐλκύσῃ,
αὐτό μου τὸ ἀνέκδοτον ἂν δὲν σὲ κολακεύῃ,
ὦ τοῦτο, σὲ παρακαλῶ, ἄς μὴ σὲ σκανδαλίσῃ!

Οἱ λατρευταί σου, πίστευσε, ὅσον κι' ἂν προσπα-
[θῆσω,
ὑπὸ τῶν στίγων μου ποσῶς δὲν θά παρασυρῶσιν·
διότι καὶ ὁ ἴδιος ὁ διάβολος ἂν ἦσο
καὶ πάλιν δὲν ἠδύναντο παρὰ νά σ' ἀγαπῶσι!
(ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ) Π. Κ. . . .

Πληροφορούμεθα μετ' εὐχαριστήσεως ὅτι προ-
σεχῶς δίδονται ἐν τῷ Πέτρῳ Θεάτρῳ Βέρδη μέγας
Χορὸς ὑπὸ τὴν Ὑψηλὴν προστασίαν τῆς πρεσ-
βυτερίας τῆς Ρωσσίας Κυρίας Δε-Νοβικῶφ πρὸς
ὄφελος τῶν ἐν Μεγάλῳ Ρεῦματι ἐκπαιδευτικῶν

καταστημάτων καὶ τῆς αὐτοῦ Εὐεργετικῆς Ἀ-
δελφότητος ἀφ' Ἐρσόδου», ἧς ὁ ἱερὸς σκοπὸς ἡ ὑ-
ποστήριξις καὶ περιθαλψίς τῶν εἰς τὰ σχολεῖα
φοιτῶντων ἀπόρων νέων ἀνευ διακρίσεως θρη-
σκείας ἢ ἐθνότητος, καὶ ἡ διάδοσις ὠφελίμων
γνώσεων εἰς τὸν λαόν. Καθῆκον ἡμῶν ὅθεν νο-
μίζομεν τὸ νά παρακινήσωμεν τὸ σεβαστὸν κοι-
νὸν πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ἀγαθοεργοῦ τούτου
σκοποῦ.

Λύσεις τοῦ ἐν τῷ ΜΕ'. Τεῦχει βου Αἰτίγματος.

ΔΑΡΕΙΟΣ—ΑΡΕΙΟΣ—ΧΙΟΣ.

Λύται.— Μ. Κηλιτζανίδης, Γ. Μιχαηλίδης καὶ
Δ. Ἀντωνίου.

Ὁ δὲ κ. Ν. Κ. Μάκαρος ὡς ἐξῆς :

Ἀνέπτυξα τὰς δέλτους
τῆς μέσης ἱστορίας
ἀρχαίας, νεωτέρας
καὶ τὰς τῆς Ἐκκλησίας,
πρὸς τούτοις δὲ ἀκόμη
καὶ τὴν γεωγραφίαν
τοῦ Δήμητσα ἐκείνην
τὴν τρίτομον κ' εὐρεῖαν
καὶ μόλις τὸν ΔΑΡΕΙΟΝ
τὸν ἄνακτα Περσίας
εὔρον τοῦ Βασιλείου,
κρατοῦντα τὰς ἡνίας.
Τὴν κεφαλὴν του ὁμοῦ
ἀσπλάγχχως ἀφαιρέσας
κ' εἰς τὸν ξηρὸν λαιμόν του
ἐπιτηδεῖως θέσας,
συμφώνως τοῖς κανόσι,
πνεῦμα φιλὸν κι' ὀξεῖαν
τὸν ΑΡΕΙΟΝ μὲ τρόμον
βλέπω 'ς τὴν Ἐκκλησίαν,
σπόρους ἀντροθοδόξους
θέλοντα νά ἐνσπείρῃ
καὶ ἔριδας καὶ μίσῃ
ποθοῦντα νά ἐγειρῃ.
Τὴν κεφαλὴν του κόπτω
τὰ στέρνα, τὸν λαιμόν του
καὶ θέτω χεῖ μὲγάλον
'ς τὸν νέον τράχηλόν του·
ἀλλ' αἴφνης ν' ἀναδύῃ,
βλέπω τὴν νῆσον ΧΙΟΝ
τὴν ἄλλοτ' ἐστεμμένην
ἐκ ρόδων καὶ ἐξ Ἴων
πλὴν νῦν ἠφανισμένον
ἴσταται 'ς τὸ Αἰγαῖον
ἀπὸ σεισμοῦ, τὸ πρῶην
μέρος λαμπρὸν κι' ἀκαῖον.